

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ
ІНСТИТУТ імені ІГОРЯ
СІКОРСЬКОГО»**

**Факультет лінгвістики
Кафедра теорії, практики та перекладу англійської мови**

«На правах рукопису»
УДК _____

«До захисту допущено»

Завідувач кафедри

_____ 2022 р.

**МАГІСТЕРСЬКА ДИСЕРТАЦІЯ
на здобуття ступеня магістра
зі спеціальності 035 «Філологія»
на тему: «Образ Ігоря Сікорського в сучасному українському й
американському медіа-дискурсі»**

Виконав студент 2 курсу групи ЛА-11мп
Нестерчук Владислав Сергійович

Науковий керівник:
к. філол. н. доцент КТППАМ Борбенчук І.М.

Рецензент:
д.філол.н., професор КТППАМ Тараненко Л.І.

Засвідчую, що у цій магістерській
дисертації немає запозичень з
праць інших авторів без
відповідних посилань

**Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського»
Факультет лінгвістики
Кафедра теорії практики та перекладу англійської мови**

Рівень вищої освіти — другий (магістерський)

Спеціальність (спеціалізація) — 035 Філологія (035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша — англійська)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____ Лариса ТАРАНЕНКО

«___» _____ 2022 р.

ЗАВДАННЯ
на магістерську дисертацію студенту
Нестерчуку Владиславу Сергійовичу

1. Тема дисертації «Образ Ігоря Сікорського в сучасному українському й американському медіа-дискурсі», науковий керівник дисертації Борбенчук Ірина Миколаївна, доц. каф. теорії, практики та перекладу англійської мови, к. філол. н., затверджені наказом по університету від від 26 жовтня 2022 р., № 3966-с.
2. Термін подання студентом дисертації 26 листопада 2022 року.
3. Об'єкт дослідження – сучасний український та американський медіа-дискурс.
4. Предмет дослідження – особливості формування образу Ігоря Сікорського в сучасному дискурсі ЗМІ України та США.
5. Перелік завдань, які потрібно розробити:
 - 1) обґрунтувати поняття дискурсу та медіадискурсу;
 - 2) параметризувати поняття образу в сучасній філологічній науці;
 - 3) простежити теоретичні положення зіставної лінгвістики;
 - 4) схарактеризувати особливості формування медійного образу І. Сікорського в сучасному українському й американському медіа-дискурсі;
 - 5) визначити спільні та відмінні позиції в поданні образу І. Сікорського в медіадискурсі України та США.

6. Орієнтовний перелік ілюстративного матеріалу становить понад 50 прикладів відтворення образу І. Сікорського в американському й українському медіа-дискурсі.

7. Орієнтовний перелік публікацій: тези міжнародної науково-практичної конференції.

8. Дата видачі завдання 07.09.2021

Календарний план

№з/ п	Назва етапів виконання магістерської дисертації	Термін виконання етапів магістерської дисертації	Примітка
1.	<i>Обґрунтування теоретичних передумов дослідження</i>	<i>до 20.12.2021</i>	<i>вик.</i>
2.	<i>Формування програми й методики дослідження</i>	<i>до 20.05.2022</i>	<i>вик</i>
3.	<i>Аналіз експериментального матеріалу та виклад і оформлення результатів дослідження</i>	<i>до 01.11.2022</i>	<i>вик</i>

Студент _____

Владислав НЕСТЕРЧУК

Науковий керівник дисертації _____

Ірина БОРБЕНЧУК

РЕФЕРАТ

Магістерська дисертація складається зі вступу, 3 розділів (6 підрозділів), висновків до кожного з них, загальних висновків та списку використаних джерел, який налічує 99 позицій, 1 додатка. Загальний обсяг роботи становить 114 сторінок. Обсяг основної частини – 97 сторінок.

Постать І. Сікорського по праву користується увагою медійників. До цієї неординарної постаті зверталися й далі будуть звертатися, оскільки вона показує приклад, як варто йти до своєї мрії, долати всі перешкоди і досягати мети, що дуже допоможе у формуванні майбутніх поколінь як українців, так і американців. Водночас деякою мірою зараз відбувається повернення чесного імені та духовно-ідеологічної спадщини геніального авіаконструктора українського походження, який повною мірою розкрив свій потужний творчий потенціал у США, на Батьківщину. Це стало підґрунтям для того, щоб у сучасному українському та американському медіадискурсі його образ був представлений досить широко, та разом з тим дає наукові підстави для звернення до багатого мовного інструментарію, використання якого дозволить медійникам створювати образ Ігоря Сікорського в ЗМІ.

Актуальність дисертації. Планетарний масштаб унікальної постаті І. Сікорського, що належить світовій скарбниці творчої думки, вражає не одне покоління як фахівців у галузі авіації, так і пересічних людей. Прізвище геніального винахідника перетворилося на символ успіху, наполегливості, гуманістичності, віри у свої сили, відданості мрії, величі людського генія, сили духу, а життя і творча діяльність стали легендою. Його доля є взірцем людського життя, яке хотів би прожити кожен, оскільки внесок цієї різнопланової й усебічно обдарованої особистості у розвиток нашої цивілізації, технічного поступу можна вимірювати мегатоннами.

Об'єктом дослідження є сучасний український та американський медіа-дискурс.

Предмет дослідження – особливості формування образу Ігоря Сікорського в сучасному дискурсі ЗМІ України та США.

Мета роботи – з'ясування інформаційно-образотворчих особливостей медійного подання образу Ігоря Сікорського в сучасному українському та американському медійному дискурсі.

Досягнення поставленої мети вимагає розв'язання таких конкретних **завдань**:

- 1) Обґрунтувати поняття дискурсу та медіадискурсу.
- 2) Параметризувати поняття образу в сучасній філологічній науці.
- 3) Простежити теоретичні положення зіставної лінгвістики.
- 4) Схарактеризувати особливості формування медійного образу І. Сікорського в сучасному українському й американському медіа-дискурсі.
- 5) Визначити спільні та відмінні позиції в поданні образу І. Сікорського в медіадискурсі України та США.

Матеріалом дослідження слугували англомовні та україномовні тексти, статті, журнали сучасного американського та українського медійного дискурсу.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що в ньому вперше простежено формування поля медійного образу Ігоря Сікорського в українському та американському медійних дискурсах, виведено поняття інформаційно-зображальної лексико-тематичної групи, що є інформаційно-образотворчим компонентом для конструювання досліджуваного об'єкта, виявлено спільне та відмінне в поданні образу І. Сікорського в медіадискурсі України та США.

Практичне значення роботи полягає у можливості використовувати матеріали дослідження при викладанні дисциплін журналістського, лінгвістичного та перекладознавчого циклів, а також для розробки підручників, навчальних посібників та методичних рекомендацій для студентів відповідних спеціальностей, викладання спецсемінарів і спецкурсів, підготовки наукових праць.

Під час дослідження застосовувалися теоретичні загальнонаукові **методи** індукції, дедукції, а також емпірико-теоретичні методи аналізу й синтезу. Із-поміж лінгвістичних використано такі методи та прийоми наукового аналізу: *метод аналізу* (для виділення з медійних текстів потрібних мовних матеріалів), *метод синтезу* (із вибраного матеріалу сформовано наукові сутності), *метод індукції* (від конкретного мовного факту здійснено рух до узагальнень), *метод медіамоніторингу* (для спостереження об'єкта дослідження), *метод групування* (для формування підгруп у межах інформаційно-зображальних лексико-тематичних груп поля образу) *метод порівняння* (з метою зіставити інформаційно-зображальні лексико-тематичної групи в сучасному українському й американському медіа-дискурсі).

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дослідження магістерської дисертації було представлено під час участі на XXII Міжнародній науково-практичній онлайн конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених “Science and technology of the XXI Century” (Київ, 2022 р.).

Ключові слова: *медіа-дискурс, зіставна лінгвістика, образ, мас-медіа.*

ABSTRACT

The master's thesis consists of an introduction, 3 chapters (6 subsections), conclusions to each of them, general conclusions and a list of references, which includes 99 items, and 1 appendix. The total volume of the work is 114 pages. The volume of the main part is 97 pages.

The figure of I. Sikorsky rightfully enjoys the attention of the media. This extraordinary figure has been and will continue to be addressed, as he shows an example of how to go to your dream, overcome all obstacles and achieve the goal, which will greatly help in shaping future generations of both Ukrainians and Americans. At the same time, to a certain extent, the honest name and spiritual and

ideological heritage of the genius aircraft designer of Ukrainian origin, who fully revealed his powerful creative potential in the United States, is now returning to his homeland. All this became the basis for his image to be widely represented in the modern Ukrainian and American media discourse. This gives scientific grounds for appealing to the rich linguistic tools, the use of which allows the media to create the image of Igor Sikorsky in the media.

The relevance of the dissertation. The planetary scale of the unique figure of I. Sikorsky, which belongs to the world treasury of creative thought, amazes more than one generation of both aviation specialists and ordinary people. The name of the brilliant inventor has become a symbol of success, perseverance, humanity, faith in oneself, dedication to the dream, greatness of human genius, strength of spirit, and his life and creative work have become a legend. His fate is an example of a human life that everyone would like to live, because the contribution of this diverse and comprehensively gifted personality to the development of our civilization, technical progress can be measured in megatons. Because of this, the figure of I. Sikorsky rightfully enjoys the attention of the media. This extraordinary figure has been and will continue to be addressed, as he shows an example of how to go to your dream, overcome all obstacles and achieve the goal, which will greatly help in shaping future generations of both Ukrainians and Americans. At the same time, to a certain extent, the honest name and spiritual and ideological heritage of the genius aircraft designer of Ukrainian origin, who fully revealed his powerful creative potential in the United States, is now returning to his homeland.

The object of research is modern Ukrainian and American media discourse.

The subject of the study is the peculiarities of the formation of the image of Igor Sikorsky in the modern discourse of the media of Ukraine and the United States.

The purpose of the work is to clarify the information and visual features of the media presentation of the image of Igor Sikorsky in the modern Ukrainian and American media discourse.

Achieving this goal requires solving the following specific **tasks**:

- 1) To substantiate the concept of discourse and media discourse.

- 2) To parameterize the concept of image in modern philological science.
- 3) To trace the theoretical provisions of comparative linguistics.
- 4) Describe the features of the formation of the media image of I. Sikorsky in modern Ukrainian and American media discourse.
- 5) To identify common and different positions in the presentation of I. Sikorsky's image in the media discourse of Ukraine and the United States.

The research material was English and Ukrainian texts, articles, magazines, contemporary American and Ukrainian media discourse.

The scientific novelty of the obtained results is that it traces the formation of the field of Igor Sikorsky's media image in Ukrainian and American media discourses for the first time, the concept of information and figurative lexical and thematic group, which is an information and figurative component for the construction of the studied object, identifies the common and different in the presentation of I. Sikorsky's image in the media discourse of Ukraine and the United States.

The practical significance of the work lies in the possibility of using the materials of the research in teaching disciplines of journalism, linguistics and translation studies, as well as for the development of textbooks, manuals and guidelines for students of the relevant specialties, teaching special seminars and special courses, preparation of scientific papers.

During the research, theoretical general scientific **methods** of induction, deduction, as well as empirical and theoretical methods of analysis and synthesis were used. The following methods and techniques of scientific analysis were used among linguistic ones: method of analysis (for the selection of necessary linguistic materials from media texts), method of synthesis (scientific essences are formed from the selected material), method of induction (from a specific linguistic fact the movement to generalizations is made), method of media monitoring (for observing the object of study), the method of grouping (for the formation of subgroups within the information-figurative lexical and thematic groups of the image field), the method of comparison (in order to compare the information-figurative lexical and thematic groups in modern Ukrainian and American media discourse).

Approbation of the research results. The main provisions and results of the master's thesis research were presented during the participation in the XXII International Scientific and Practical Online Conference of Higher Education Applicants and Young Scientists "Science and technology of the XXI century". (Kyiv, 2022)

Key words: *media discourse, comparative linguistics, image, media.*

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Nesterchuk V. Image of Igor Sikorsky in modern ukrainian and american media discourse. Science and Technology of the XXI Century: Proceedings of the XXIII International R&D Online Conference for Students and Emerging Researchers, 15 December, 2022. Kyiv, 2022.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	9
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ОБРАЗУ ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО В СУЧАСНОМУ МЕДІА-ДИСКУРСІ.....	12
1.1. Особливості сучасного медіа-дискурсу.....	12
1.2. Поняття образу в сучасній філології.....	22
Висновки до Розділу 1.....	32
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ ОБРАЗУ І СІКОРСЬКОГО В АМЕРИКАНСЬКОМУ Й УКРАЇНСЬКОМУ МЕДІА-ПРОСТОРИ.....	34
2.1. Засади зіставної лінгвістики.....	34
2.2. Образ Ігоря Сікорського в американському медіа-дискусі.....	42
2.3. Образ Ігоря Сікорського в українському медіа-дискусі.....	69
Висновки до Розділу 2.....	83
РОЗДІЛ 3. СПІЛЬНЕ ТА ВІДМІННЕ У ПОДАННІ ОБРАЗУ ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО В АМЕРИКАНСЬКОМУ Й УКРАЇНСЬКОМУ МЕДІА-ДИСКУРСІ.....	85
Висновки до розділу 3.....	91
ВИСНОВКИ.....	92
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	97
ДОДАТОК.....	109

ВСТУП

Актуальність дослідження. Планетарний масштаб унікальної постаті І. Сікорського, яка належить світовій скарбниці творчої думки, вражає не одне покоління як фахівців у галузі авіації, так і пересічних людей. Його доля – це взірєць людського життя, яке хотів би прожити кожен, оскільки внесок цієї різнопланової й усебічно обдарованої особистості у розвиток нашої цивілізації, технічного поступу можна вимірювати мегатоннами. Через це постать І. Сікорського по праву користується увагою медійників. До цієї неординарної постаті зверталися й далі будуть звертатися, оскільки вона показує приклад, як варто йти до своєї мрії, долати всі перешкоди і досягати мети, що дуже допоможе у формуванні майбутніх поколінь як українців, так і американців. Водночас деякою мірою зараз відбувається повернення чесного імені та духовно-ідеологічної спадщини геніального авіаконструктора українського походження, який повною мірою розкрив свій потужний творчий потенціал у США, на Батьківщину. Усе це стало підґрунтям для того, щоб у сучасному українському та американському медіадискурсі його образ був представлений досить широко. Це дає наукові підстави для звернення до того багатого мовного інструментарію, використання якого дає змогу медійникам створювати образ Ігоря Сікорського в ЗМІ.

Об’єкт дослідження – сучасний український та американський медіадискурс.

Предмет дослідження – особливості формування образу Ігоря Сікорського в сучасному дискурсі ЗМІ України та США.

Мета дослідження – з’ясування інформаційно-образотворчих особливостей медійного подання образу Ігоря Сікорського в сучасному українському та американському медійному дискурсі.

Завдання дослідження:

1. Обґрунтувати поняття дискурсу та медіадискурсу.
2. Параметризувати поняття образу в сучасній лінгвістиці.

3. Простежити теоретичні положення зіставної лінгвістики.

4. Схарактеризувати особливості формування медійного образу І. Сікорського в сучасному українському й американському медіа-дискурсі.

5. Визначити спільні та відмінні позиції в поданні образу І. Сікорського в медіадискурсі України та США.

Методи дослідження. Для виконання поставлених завдань застосовано такі методи: *метод аналізу* (для виділення з медійних текстів потрібних мовних матеріалів), *метод синтезу* (із вибраного матеріалу сформовано наукові сутності), *індукція* (від конкретного мовного факту здійснено рух до узагальнень), *метод медіамоніторингу* (для спостереження об'єкта дослідження), *метод групування* (для формування лексико-тематичної пігруп у межах інформаційно-зображальних лексико-тематичних груп поля образу) *метод порівняння* (з метою зіставити інформаційно-зображальні лексико-тематичні групи в сучасному українському й американському медіа-дискурсі).

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що в ньому вперше простежено формування поля медійного образу Ігоря Сікорського в українському та американському медійних дискурсах, виведено поняття інформаційно-зображальної лексико-тематичні групи, що є інформаційно-образотворчим компонентом для конструювання досліджуваного об'єкта, виявлено спільне та відмінне в поданні образу І. Сікорського в медіадискурсі України та США.

Практичне значення одержаних результатів роботи полягає у можливості використовувати матеріали дослідження при викладанні дисциплін журналістського, лінгвістичного та перекладознавчого циклів, а також для розробки підручників, навчальних посібників та методичних рекомендацій для студентів відповідних спеціальностей, викладання спецсемінарів і спецкурсів, підготовки наукових праць.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дослідження магістерської дисертації було представлено під час участі на XXII

Міжнародній науково-практичній онлайн конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених «Science and technology of the XXI century».

Структура й обсяг дипломної роботи. Дипломна робота складається зі вступу, 3 розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (99 джерел). Загальний обсяг роботи становить 114 сторінок, основний зміст викладено на 97 сторінках.

У **вступі** обґрунтовано вибір теми дослідження та її актуальність, визначено мету й завдання, встановлено об'єкт, предмет, схарактеризовано матеріал і методи дослідження, подано його наукову новизну, теоретичне значення та практичну цінність, а також наведено відомості про апробацію головних положень магістерської роботи.

У **першому розділі** *«Теоретичні засади дослідження образу Ігоря Сікорського в сучасному медіа-дискурсі»* виконано огляд теоретичного матеріалу для узагальнення понять "медіа-дискурс", "поняття образу", в сучасному мовознавстві; висвітлено особливості динаміки й статичності в мові загалом і в сучасному англійському та українському медіа-дискурсі.

Другий розділ *«Особливості відображенні образу І. Сікорського в американському й українському медіа-просторі»* присвячено розгляду особливостей відображенні образу І. Сікорського в американському й українському медіа-дискурсі, виявлено та описано основні особливості моделювання образу Ігоря Сікорського.

У **третьому розділі** *«Спільне та відмінне у поданні образу Ігоря Сікорського в американському і українському медіа-дискурсі»* охарактеризовано та описано основні мовні засоби, групи стилістичні, які використовували при описі образу І. Сікорського, виділено основні відмінності між американським та українським медіадискурсом.

У **загальних висновках** викладено основні результати виконаного дослідження, сформульовано висновки й окреслено перспективи подальшого опрацювання зазначеної проблеми.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ОБРАЗУ ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО В СУЧАСНОМУ МЕДІА-ДИСКУРСІ

1.1 Особливості сучасного медіа-дискурсу

Лінгвістичні дослідження, здійснювані в ХХІ столітті, позначені значною динамічністю, оскільки через перманентну зміну тенденцій, наявних у соціокультурній та політично-економічній сфері діяльності людини, наукове вивчення явищ вимагає поглиблення теоретичних узагальнень. Виникнення нових каналів передавання інформації визначає специфіку комунікаційних процесів, які, окрім мовних феноменів, поєднуються у собі значне число позамовних явищ. Зокрема йдеться про різнопланові способи мислення, взаємодії, почуття, оцінки, впливу, поведінки, віри, застосування символів. У плані дослідження багатоманітних мовних процесів значну вагу має вивчення медіадискурсу як простору, де відбувається передавання інформації, протікає розвиток соціальної думки, здійснюється «формування концептуальної картини світу людини та уособлення складної структурованої системи мовленнєвої й технічної взаємодії. Окрім власне висловлювань, учасників мовленнєвих актів, каналу передачі інформації, медіа-дискурс охоплює також велику кількість позамовних інтегральних складників. Основним принципом медіадискурсу є орієнтація на адресата. «Фактор адресата» є складним концептом, адже адресанту потрібно взяти до уваги соціолінгвістичні особливості, що маркують певну соціальну групу та визначають соціальний статус адресата – віковий, гендерний, професійний, соціальний, культурний, освітній аспекти. Саме тому аудиторія деяких ЗМІ часто об'єднується під впливом однакових очікувань щодо форми й змісту комунікативних дій. Вплив на масового адресата в медіапросторі за своєю метою є схожим на маніпулятивний вплив у міжособистісному спілкуванні й відрізняється лише способом передачі інформації (опосередкованість мас-медіа та неможливість миттєвого коригування засобів

впливу залежно від реакції адресата) й індивідуально-масовою природою адресата» [96, с. 72-73].

Нинішнє століття щодо лінгвістики позначене активним її розвитком і трансформацією аспектів, що опиняються в центрі мовознавчих пошуків. Десь із середини XIX сторіччя лінгвістична думка докладала зусиль для виформування мовних законів, беручи як приклад наукові дисципліни, що перебували в природничих і логіко-математичних сферах. Дослідження мовного спілкування перебувало під впливом філософії, естетики, культурології, етнографії, психології, герменевтики, семіотики, логіки тощо. Таке поняття, як «дискурс» у лінгвістичних працях постає як результат поєднання трьох наукових напрямів. Це: а) мовознавство (воно досліджує структуру лінгвосистеми, а також її функції); б) соціологія (у царині її зацікавленостей перебуває людина в соціальному угрупованні); в) психологія (вивчає специфіку психічної діяльності живих істот). Працюючи над розглядом структури лінгвосистеми та її функцій, науковці тривалий час не звертали увагу на досить важливий процес, а саме – на мовлення, тобто продукування текстового утворення та його сприйняття в тісному контакті, з одного боку, із психологічними параметрами учасників комунікації (мовця та реципієнта), а з іншого – з певною кількістю соціокультурних факторів, що здійснюють свій вплив на складні процеси творення тексту й його сприйняття. Нині поняття дискурсу належить до головних понять лінгвістики. Його вивчають в межах таких дисциплін, як лінгвістика тексту, когнітивна лінгвістика, прагмалінгвістики тощо. Належність дискурсу до головних понять лінгвістики детермінується не тільки його теоретичним характером. У цьому складному комунікативному феномені поєднано екстралінгвальні фактори з елементами когніції [13, с. 65].

Соціальне буття індивіда перебуває в безпосередньому зв'язку з мовою, у «якій поступово відображаються події навколишнього світу. Виникнення нових тенденцій у соціумі впливає на поведінку людей, міжособистісну взаємодію. Завдяки технологічному прогресу змінюються канали передачі інформації та, відповідно, методи комунікації в Інтернет-просторі. Саме тому увага лінгвістів

перенесена на більші одиниці дослідження, дискурси, що, окрім вербальних засобів взаємодії, охоплюють також соціальний контекст та інші екстралінгвістичні феномени» [96, с. 72].

Дискурс визначають як «бесіду», «розмову», «мовленнєву практику», «мовне спілкування» певного соціального об'єднання, що відбувається через за посередництва таких семіотичних систем, як мовні знаки, культурні символи, соціальні інститути. Породження дискурсу, з одного боку, формує міжсуб'єктні контакти учасників комунікації, а з іншого – усуває все те, що здійснює розмежовування їх. Дискурс кристалізує та закріплює ті стартові ознаки комунікативного контакту, що наявні в членів комунікативної взаємодії. У ньому попереднє розкодування інформаційного коду переходить у тлумачення, а пояснення, що перебувало на побутовому рівні, переміщується на теоретичний. Цей факт спричиняє погляд на дискурс як на складний симбіоз мовлення, значення та дії, інакше кажучи – як на послідовність пов'язаних між собою речень. Розуміння й тлумачення цих речень визначають наявність такого поняття, як «семантичний контекст», під яким слід розуміти систему позамовних значень, сенсів та знань, загальновідомих і загальноприйнятих у тому чи іншому соціокультурному угрупованні. Інакше кажучи, «дискурс спирається на формальнологічне відтворення процедури, інтерпретаційну доступність інформації та її ціннісне співвідношення для учасників комунікативної взаємодії, риторичну силу й своєрідну красу аргументації – стрункість і простоту. Виокремлюють п'ять видів дискурсу, які реалізуються в комунікативній дії залежно від ситуації, а саме дискурс як:

- засіб комунікативної дії (звичайний обмін інформацією);
- засіб ідеологічного впливу;
- «терапевтичний» засіб (наприклад у лікаря);
- нормальний дискурс (як, наприклад, наукова дискусія);
- нова навчальна форма дискурсу (навчання за допомогою діалогу) (Ю. Хабермас)» [92, с. 304].

Дискурс являє собою складний соціолінгвальний феномен, характерний для сучасного комунікативного середовища. Цей феномен прямо чи опосередковано визначається його психологічними, політичними, соціокультурними, прагматично-ситуативними та іншими різноплановими факторами. Він наділений двома («видимою» і «невидимою») структурами: перша – лінгвістична (йдеться зв'язний текстовий конструкт або ж значущий у семантичному плані й завершений у синтаксичному фрагмент цього конструкту), друга – позамовна, що містить інформацію про навколишній світ, думки, настанови, мету комунікатора, потрібні для того, щоб адекватно сприйняти цей текстовий конструкт. Також дискурс позначений наявністю спільного світу, створюваного автором дискурсу та витлумаченого його адресатом (слухачем, читачем) у процесі розгортання дискурсу [17, с. 21].

Динаміка структурнотипологічної парадигми масових комунікацій, помічена упродовж останнього часу, допомагає перетворювати їх на важливий складник суспільної екзистенції, джерело перманентної інформації, яке є засадничим аспектом формування людських переконань, їхніх ціннісних орієнтирів та світоглядних позицій, а через це – функціонування масової мовної свідомості. Масмедіа генерують специфічну медійну реальність і в її межах продукують мовну картину світу нинішнього суспільства [10, с. 164-171].

Мас-медіа належать до найбільш важливих інститутів, наявних у сучасному соціумі, вони є оптимальним засобом, щоб оперативно й повномасштабно доносити до населення різнопланової інформації. Саме мас-медіа здійснюють «винятковий вплив фактично на всі сфери життєдіяльності людини й суспільні інститути (зокрема економіку, політику, релігію). ЗМІ, безперечно, «відіграють найбільш важливу роль у формуванні та еволюції громадської думки. Крім того, інтерпретація найбільш важливих явищ і подій в світі здійснюється завдяки їм і з їхньою допомогою. Тому, засоби масової інформації називають «четвертою владою». Вони справді здійснюють найпотужніший вплив на суспільну свідомість, і в той же час відіграють одну з визначальних ролей у формуванні громадської думки та інтересів громадян.

Громадська думка існує практично у всіх сферах і галузях життєдіяльності суспільства, але висловлюється і розголошується далеко не з будь-якого приводу і питання. В поле зору громадської думки потрапляють, як правило, лише ті проблеми, факти, події, які актуальні, і в свою чергу викликають суспільний інтерес і допускають багатозначне тлумачення, а також можливість проводити дискусії на поставлені теми. У тих випадках, коли аудиторія не має прямих знань або досвіду стосовно того, що відбувається, вони переважно покладаються на засоби масової інформації, які дають можливість отримати необхідну інформацію. Це не означає, що ЗМІ вказують як нам думати, оскільки люди сприймають медіа-повідомлення критично та раціонально, але ЗМІ є ключовими у формуванні громадської думки та суспільного інтересу щодо певних тем» [88, с. 13-14].

Однією зі сфер людської комунікації є преса. Нині друковані ЗМІ функціонують як важливий та впливовий інститут існування суціуму. Саме ЗМІ «значною мірою зумовили третю технічну революцію – інформаційну. При ній поняття комунікація (communication) є невід’ємним атрибутом поведінки і культури будь-якої спільноти. Існуючі визначення поняття комунікації можна віднести до одного з двох його трактувань: це лінійний процес передачі повідомлень від одного або кількох відправників адресатам; або ж процес формування ідей, поглядів і обміну ними. Особлива увага в останньому випадку приділяється тому, як інформаційне повідомлення взаємодіє з людьми і впливає на формування їхніх поглядів. Саме це й зумовлює актуальність аналізу сучасних популярних офлайнових мас-медійних текстів України та виявлення їх функцій, зокрема перлокутивної, здатності мас-медійного дискурсу впливати на світорозуміння адресатів» [70, с. 56].

Тенденції нинішнього світового співтовариства до інтернаціоналізації та глобалізації, розвиток сучасних телекомунікаційних технологій спричинили появу дискурсу нового типу – медіадискурсу (медійного дискурсу, дискурсу ЗМІ). Проблематика, пов’язана з медіадискурсом, стала предметом широкого

обговорення західних дослідників (зокрема Дж. Оруелла, Т. ван Дейка), але наукова зацікавленість цим феноменом не слабшає й далі [67, с. 22].

Медійний дискурс розуміють як мультидисциплінарну категорію. Упродовж останніх часу вона стала предметом вивчення широкого кола дослідників. Факт зацікавленості проблематикою медійного дискурсу сприймається як цілком обґрунтований. Його вивчають у контексті таких наукових дисциплін, як філософія, логіка, психологія, соціологія, культурологія, етнологія, антропологія, мовознавство, медіалінгвістика тощо. Виформування наукової парадигми дискурсу в галузі лінгвістики «пов'язане з діяльністю американської школи етнолінгвістики та чеської лінгвістичної школи. Лінгвісти займаються вивченням як загальних питань теорії дискурсу (Т. ван Дейк, Р. Фавлер, Дж. Кук, С. Серажим, Ф. Бацевич та ін.), так і дослідженням різних його типів, до прикладу: мистецький дискурс (В. Іващенко), політичний дискурс (В. Дем'янков, О. Шейгал, Н. Миронова), художній дискурс (Н. Кондратенко, О. Семенюк). Особливу увагу в сучасних наукових школах приділяють дискурсу сучасних мас-медіа (Н. Лютянська, І. Мірошніченко та ін.). На нашу думку, це є цілком виправданим, адже в сучасному соціумі засоби масової комунікації займають важливу нішу суспільного життя, зреалізують широке коло соціально значущих функцій: від простого інформування про події суспільного, культурного, політичного характеру до впливу на свідомість одержувачів цієї інформації, маніпуляцій шляхом інтерпретації цих подій» [83, с. 150].

Проблематика медіадискурсу опрацьовувалася у публікаціях таких українських науковців, як М. Бартун, С. Баранова, О. Боровицька, Р. Бубняк, В. Бурбело, В. Буряк, Х. Васкул, Н. Волкогон, Т. Воропай, О. Галапчук, А. Григораш, С. Єрмоленко, М. Жовтобрюх, Г. Жуковець, О. Зернецька, В. Іванов, Р. Іванченко, С. Коновець, Д. Коритнік, Л. Кудрявцева, В. Кулик, О. Маковей, О. Мацько, І. Морозова, О. Онуфрієнко, С. Павличко, Л. Павлюк, Л. Пархонюк, І. Печеранський, О. Поліщук, А. Приходько, Т. Радзівська, В. Різун, Л. Рябополова, О. Свінціцька, О. Сербенська, І. Соболева, В. Стахова, Л. Ставицька,

І. Тирон, М. Феллер, О. Фоменко, І. Шевченко, Ю. Шепель, В. Шинкарук, В. Шкляр, І. Штерн, Г. Яворська та інших.

Сучасний мас-медійний дискурс являє собою багатовекторну комплексну структуру, в якій поєднуються два взаємопов'язані інформаційні блоки (світовий та національний), що створюють передумови для продукування й поширення медіапродуктів [87, с. 58].

Медіа-дискурс нині – це простір, що існує на всіх каналах, що займаються повідомленням новинної інформації та продукування суспільної думки. В. Карасик констатує наявність у медіа-дискурсу двох основних параметрів, зокрема це: 1) характер аудиторії, що знаходить свій вияв у його визначенні як масово-інформаційного, а також 2) засобами впливу на реципієнта (у випадку його інтерпретації як медійного) [31, с. 299]. С. Потапенко вважає, що «сучасному медіа-дискурсу притаманні дві особливості: він поділяється на підтипи й об'єднується з іншими спільними практиками, у чому відображене явище дискусійного симбіозу. Так, масово-інформаційний легко поєднується з науковим, політичним, медичним та іншими, залежно від конкретної стратегічної мети, що стоїть перед його автором» [71, с. 11; 79, с. 104].

До участі в творенні багаторівневої моделі мас-медійного дискурсу долучаються смисли, що продукуються, з одного боку, інструментарієм мас-медіа, а з іншого – різними соціальними інститутами як штучно, так і під час відображення соціальних практик. Водночас у продукуванні та поширенні смислів мас-медіа виступають найактивнішим соціальним інститутом [86, с. 661].

Широке розуміння медіадискурсу його функціональною територією визначає медіапростір та позиціонує як систему мовленнєвої і технічної взаємодії, що має складну структуру. Поряд з власне висловлюванням, учасниками комунікативного акту та каналом спілкування, медіа-дискурс поєднує значну суму екстралінгвальних інтегральних компонентів, відсутність яких позбавляє змоги функціонувати. Насиченість навколишнього світу медіаструктурами заповнила життя як окремої людини, так і всього людства

загалом: нинішня реальність дуже міцно поєдналася з медіапростором. Можна вести мову про своєрідне зрощення екзистенційної дійсності індивіда із медійною дійсністю сучасності [60].

Якщо спиратися на думку про безпосередню роль у процесах забезпечення суспільства саме новинною, подієвої інформацією належить засобам масової інформації, а не засобам масової комунікації, то можна прийти до висновку, що «медійним дискурсом є комунікативна взаємодія засобів масової інформації (преси, радіо, телебачення, Інтернету), як репродуцента, з суспільством (читачами, слухачами, глядачами), як реципієнтом, у рамках передачі та споживання інформації. Основними ознаками, (що виділяє дискурс з-поміж інших дискурсів) медійного дискурсу є:

1) інформативність (новинність) – найоперативнішу, найактуальнішу новинну інформацію населення споживає саме із ЗМІ;

2) масовість – ЗМІ доступні, обслуговують усі верстви суспільної ієрархії, надають інформаційні послуги всіх видів;

3) достовірність – аргументативність та унаочнення фактажу;

4) істинність – сприйняття «на віру»;

5) відсутність безпосереднього співрозмовника («медіум спілкування» за В.М. Куликом) – комунікативний акт здійснюється через медіуми (преса через газети, журнали; радіо через радіохвилі; телебачення через наявність кабельного, супутникового зв'язку);

6) передбачення попередньої підготовки (преса – друкованого засобу; радіо – звукозапису; телебачення – відеозйомки і монтажу)» [81, с. 151].

З огляду на те, що головним у медіадискурсі є передача інформації, його завдання бачаться такими:

а) описати ситуації та витлумачити одержану інформацію;

б) регулювати дійсність реципієнтів (для сучасної людини ЗМІ виступають мотивувальним інструментом, спонукаючи її вдаватися до аналізу та формування суспільної думки, своїх мотивів, наслідком чого стають відповідні дії адресатів);

в) вплинути на свідомість реципієнтів, використовуючи інформаційний потік, який залежно від часопростору впливає на індивіда й детермінує відповідний зворотній зв'язок;

г) прогнозувати гіпотетичні дії того чи іншого чинника, завданням якого є стимулювання до запропонування висновків [41, с. 268-269].

У типологічному плані щодо мас-медійного дискурсу дослідники демонструють різні підходи.

Спираючись на типи самих медіа (канали надходження інформації) дослідники Т. ван Дейк, Д. Крістал, Т. Добросклонська, Н. Оломська, Ю. Шевлякова та ін. виділяють:

- Інтернет-дискурс (йдеться про всі електронні форми мас-медійної комунікації);
- дискурс телебачення;
- радіодискурс;
- дискурс преси (друкованих ЗМІ) [60].

«Тональність спілкування», яку В. Карасик кладе в основу своєї класифікації, дає йому змогу навести таку групу видів дискурсу:

- інформативний;
- маніпулятивний;
- агресивний;
- ідеологічний;
- гіпотетичний;
- жартівливий;
- статусний та інші [32, с. 350]

Ступінь офіційності спілкування, який може бути (офіційний, напівофіційний, нейтральний, неформальний, невимушений, фамільярний), дає підстави М. Макарову й А. Приходько виділяти такі типи дискурсу:

- чоловічий та жіночий;
- офіційний та карнавальний;

- тоталітарний та демократичний;
- авторитарний та егалітарний;
- кооперативний;
- конфліктний [56, с. 207; 74 с. 26-27].

Сфера жанрово-функціональних особливостей медійного простору лягла в основу виділення типів дискурсу Є. Кожемякіним:

- публіцистичний;
- інформаційний;
- ідеологічний;
- промоційний (PR);
- новинний;
- репрезентуючий;
- аналітичний;
- рекламний;
- ідентифікуючий [38, с. 17].

Різноманітні стратегії подачі інформації, різні способи когнітивного відображення реальності стали підґрунтям, на якому О. Менджерицька класифікує масмедійний дискурс. Вона виділяє такі його типи:

- дискурс спеціалізованих видань, таких як наукові та науково-популярні видання;
- дискурс популярної преси (дискурси «жовтої преси» та глянцевих журналів розглядаються окремо);
- дискурс «якісної преси» [58, с. 58].

Особливістю нинішньої ситуації з медіадискурсом є те, що останнім часом велике поширення отримали інтернет-медіа, водночас інтернет-простір тривалий період визначають як «новий комунікаційний феномен». На зміну «звичайним текстам» прийшли смислові структури нового типу (гіпертексти) – «тексти, елементи яких представлено не в лінійній послідовності, а як динамічну систему взаємопов'язаних текстів. Читач має змогу за допомоги посилань

переміщуватися від одного (вихідного) тексту до безлічі інших, розміщених у веб-мережі. Таким чином, інформаційна насиченість інтернет-простору значно потужніша за усі інші джерела інформації. Крім того, практично кожен користувач може створювати власні тексти (наприклад, вести блог), долучаючись до процесу виникнення нових мовних реалій» [69, с. 96].

Отже, медіа-дискурс являє собою, з одного боку, наслідок розвитку сучасних телекомунікаційних технологій, а з іншого, – широку і продуктивну сферу для лінгвістичних досліджень.

1.2 Поняття образу в сучасній філології

Чуттєве уявлення або асоціації людини знаходять своє мовне втілення. В основу такого типу номінації того чи того складника реальної дійсності це чуттєве уявлення або асоціації лагає як мотивувальна ознака. Маючи різний ступінь виразності, згадана мотивувальна ознака кваліфікується як образність і функціонує як внутрішня форма відповідного мовного знака. У лінгвостилістиці – образність визначають як «наявність у мовної одиниці слововживань або вже сформованого переносного значення з яскравим, «живим» виражально-зображальним ефектом, побудованим на метафоричних (золоте волосся), рідше метонімічних (сивина – про старість) та інших асоціаціях» [85, с. 422–423].

Поняття образності передбачає наявність у мовних одиниць поряд з логічною інформацією, також і конкретно-чуттєвої, емоційно-оцінної [57, с. 185].

Будучи конститутивним принципом художнього мислення, образність створює живу наочність, тілесну змодельованість об'єкта навколишньої дійсності, названого художнім словом, у результаті чого забезпечується чіткість і сила враження від нього [62, с. 305].

Лексико-семантична категорія образності знаходить свій вияв у «здатності мовних одиниць позначати реалії позамовної дійсності в асоціативному зв'язку з іншими, не тотожними їм реаліями» [68, с. 6].

Образність може продуктивно реалізовуватися у двох своїх типах – тропеїчному і нетропеїчному. Перший тип ґрунтується на уживанні слів і фраз у переносному значенні. Другий демонструє ізопоїність авторському естетичному завданню [51, с. 228–229].

Образ же розглядають як складну та багатоаспектну естетичну категорію, що виступає ключовою для низки гуманітарних наукових галузей, таких як філософія, психологія, фольклористика, лінгвістика й літературознавство тощо. У кожній з цих наук розуміння та характеристика згаданої категорії відрізняються [75, с. 135].

Сучасна філософія поняття образу подає крізь призму гносеології, його позиціонують як наслідок відтворення певного об'єкта у людській свідомості [63, с. 128].

Філологічні науки на образ дивляться дещо інакше. Для літературознавців ним є будь-яке явище, що зазнало творчого відтворення в художньому тексті. При такому підході поняття образу пов'язують з відображенням навколишньої дійсності, що трансформуються з огляду на суб'єктивне сприйняття автора і формується його творчою фантазією. Мовознавці образність сприймають як здатність мовних і текстових одиниць позначати певний об'єкт у позамовній дійсності в інакомовній формі з використанням тропів (тобто відбувається ототожнення образу з тропами) [75, с. 137-138].

Традиційно словесний образ кваліфікують як фрагмент мовленнєвого потоку (слово чи словосполучення), який виступає носієм конотації (образної інформації), семантика якої не дорівнює семантиці окремо взятих складників цього фрагмента; як засіб специфічної організації поетичного тексту, в якому зазнає опредметнення якийсь різновид знань про світ [18, с. 19].

Художній образ належить до складних і багатовимірних понять. Воно перебуває у зв'язках з «уявленнями про відношення мистецтва до дійсності, про роль художника, про внутрішні закони мистецтва, з проблемою художнього сприйняття. Художній образ – це форма віддзеркалення дійсності мистецтвом, конкретна і одночасно узагальнена картина людського життя, що

перетворюється в світлі естетичного ідеалу художника, створена за допомогою творчої фантазії. Художній образ є також засобом пізнання і зміни світу, синтетичною формою віддзеркалення і вираження відчуттів, думок, прагнень, естетичних емоцій художника. На відміну від живописця і скульптора, письменник відтворює не лише ті сторони дійсності, які можуть бути сприйняті зором, але і все те, що відкривається слуху, дотику, нюху. Межі і структура образу можуть бути різні: образ може передаватися одним словом, словосполученням, надфразовою єдністю, може займати цілий розділ або, як в "Кентаврі" Дж. Апдайка, охоплювати композицію цілого роману» [64, с. 218].

Поняття образу належить до головних не тільки для літературознавства, а й для лінгвостилістики, оскільки воно виконує визначальну функцію в будові художнього твору. Без образу мистецтво неможливе, у тому числі й поетична творчість. Незважаючи на всю свою категоричність, цей вислів не втрачає наукової істинності, оскільки образність є обов'язковим компонентом такого широкого поняття, як *художність*: «Без надзвичайної складності, конкретності немає образу. Певна множинність рис і міцність їхнього зв'язку, тобто легкість, з якою їхня сукупність охоплюється й зберігається тим, хто розуміє, є мірою художності» [72, с. 284].

Як видно, мовний механізм формування тропів досить простий та очевидний: вони з'являються внаслідок дії процесу перенесення найменування з одного об'єкта (денотата, референта) на інший, тобто в результаті заміни прямого значення на переносне. Саме ж таке перенесення назви (перейменування) може здійснюватися на базі подібності (схожості) ознак чи властивостей одного об'єкта до ознак чи властивостей іншого (метафоризація) або ж їхньої суміжності, яка знаходить свій вияв у зв'язку (внутрішньому чи зовнішньому) між об'єктами (денотатами, референтами) – у такому разі йдеться про метонімію. Синекдоху (перенесення на основі кількісного співвідношення) можна визначати як підвид метонімії. Через це подальша класифікація тропів виступає звичайною деталізацією двох засадничих підстав, якими є схожість та суміжність. Метафора – це приховане (згорнуте) порівняння. «Власне порівняння

— це стилістичний прийом, заснований на частковому уподібненні двох предметів (або їхніх властивостей), що належать до різних класів, у результаті чого увиразнюється сприйняття першого з них. Порівняння обов'язково має двочленну будову: 1) те, що порівнюється, і 2) те, з чим порівнюється. У метафорі перший компонент порівняння (суб'єкт), як правило, випускається, але шляхом імплікації його можна відновити і трансформувати метафору у порівняння. Наприклад, метафори з поезії Ліни Костенко планетибджіл в туманностяхпилку можна розгорнути за такою логікою: Планети бджіл ← бджоли, як планети ← рої-планети ← рої бджіл, як планети; Туманності пилку ← пилки, як туманності ← клуби-туманності ← клуби пилку, як туманності. аналізу інтерес становлять лише індивідуально-авторські метафори. На основі метафоризації слів виникають інші види тропів, зокрема гіпербола, тобто навмисне перебільшення зображуваного з метою його увиразнення: з'їсти гору горіхів. Увиразнити зображуване можна і непомірно зменшивши його, напр.: з'їсти крихту пирога — літота. Для розуміння і правильного визначення метонімії слід знати, що су-міжність існує у різних реальних відношеннях між предметами — просто-рових, часових, логічних, ситуативних — і може виявлятися у зв'язках між матеріалом і виготовленою з нього річчю, між місциною та її мешканцями, між процесом та його результатом, між дією та знаряддям тощо. Напр.: бронза Богдана ← бронзовий пам'ятник Богдану. Перенесення назви з цілого на частину або з загального на часткове, що називають синекдохою, є також різновидом метонімії, кількісного співвіднесення денотатів. Найпростіший приклад синекдохи — вживання однини замість множини чи навпаки» [2, с. 48-49].

Словесний художній (літературний) образ є одним зі способів, що дає змогу відбивати об'єктивну реальність, спираючись на певний естетичний ідеал, який має конкретну емоційно навантажену форму. Цей образ належить до реальних мовно-літературних фактів. Різниця між ним і звичайним пізнавальним образом полягає не лише в наявності узагальнення, а й у характерній для нього емоційно-естетичній авторській оцінці, притаманними естетичними ідеалами та вподобаннями.

Словесні образи поділяють на два види: 1) *первісний* (він репрезентує той чи той відтінок мовлення (словосполучення або окремі слова), наділений образною інформацією, що є нерівнозначним своїй семантиці, семантиці окремо взятих слів, складників цього мовлення; 2) *похідний* (скажімо, образ персонажа).

Словесно-художній образ має такі знаки:

- «1) одиничність;
- 2) співіснування і послідовність як основні форми зв'язку;
- 3) зберігання масштабів живого споглядання;
- 4) ... почуттєвовідображальна ... конкретність;
- 5) зрощеність зі ... світом емоцій (моральних, естетичних і т.д.) художника і вплив на емоції читача;
- 6) цілісність;
- 7) мовно-виражальний характер;
- 8) ... узагальнення об'єктивної дійсності;
- 9) ... діалектична єдність типового, загального й одиничного, конкретного;
- 10) [вираження] ... і ідеї, і думки, і почуття, і естетичної концепції зображуваного, і оцінки дійсності письменником, тобто ... суті художньої творчості» [35, с. 15].

Виникнення образу є наслідком пізнання світу, у його формуванні беруть участь сприйняття, уява, пам'ять, враження, він реалізує відповідний сенс. Цей факт детермінується здатністю асоціативного мислення встановлювати схожість між різними об'єктами довколишньої дійсності та виводити із цієї схожості сенс. О. Потебня вважав, що «усі значення в мові за походженням образні, і кожне з них згодом може стертися, стати безобразним; безобразність є «тимчасовим спокоєм думки (водночас образність є новим її кроком), а рух більше привертає увагу й більше викликає дослідження, ніж спокій». Первинна образність, властива прямим значенням слів, має відображувальний характер. Конкретно-почуттєва образність, що виникає внаслідок уживання слів у переносному значенні, характеризується порушенням зв'язку між предметним і смисловим планами словесного образу. У зв'язку з цим розрізняють автологічну образність, тобто

вживання слів у прямому значенні з позицій певного естетичного ідеалу, і металогічну (тропеїчну), що ґрунтується на вживанні слів у переносному значенні з позицій певного естетичного ідеалу. Засобами образності художнього тексту є тропи, стиліст. фігури, символи, алегорії, а також звукопис (звук. повтори, звуконаслідування), фразеологізми та інші мовні засоби, що реалізують певну ідею та актуалізують чуттєве сприймання, збуджують уяву» [46].

Загальні параметри образу об'єкта визначаються не лише від самим об'єктом, вони залежать від специфіки того соціуму, в якому відбулося формування образу (йдеться про його цінності, норми, традиції, установки тощо). Образ ґрунтується на реальних характеристиках дійсності чи об'єкта, але традиційно вважають, що їхнім відображенням у готовому образі можна керувати. «Образ пристосований до очікувань та потреб інших, він підпорядковується ситуаційному попиту та пропозиції, а отже, він суб'єктивний, мінливий, адаптивний і пов'язаний не стільки з реальними властивостями, скільки з тим, як його бачать та сприймають інші люди. Ще однією важливою складовою образу є його ліквідність або високоефективне перетворення у відповідну реакцію (сприйняття, відношення, соціальну поведінку та дії) аудиторії. Образ динамічний та швидко реагує на мінливі економічні, політичні та соціальні ситуації, які впливають на «несвідомі» очікування аудиторії. Словесною складовою образу звичайно є текст. Ми визначаємо текст не лише як «повідомлення», обмежене певною ситуацією, але як постійне явище. Насправді це парадигма повідомлень, створених адресатом відповідно до його цілей і завдань (стратегій і тактик). Основна функція такого тексту полягає у формуванні стійкої асоціативної реакції на людину» [89, с. 20-21].

Інформація, носієм якої є словесний образ, завжди більша за звичайну суму значень його окремих складників, яку взяли поза контекстом. Отже, під *образністю* варто розуміти ознаку поетичного мовлення транслювати емоційно відтворювану інформацію з використанням системи словесних образів. Ширшим, ніж поняття «словесний образ» виступає поняття «художній образ», інакше кажучи, певна модель дійсності, яка відтворює інформацію, отриману із

навколишньої дійсності, в новій сутності. Описаний феномен являє собою форму, що відбиває реальність у світлі системи естетичних ідеалів митця з використанням його творчої фантазії. «Система художніх образів здатна конструювати модель реальності по-різному, залежно від функції, яку образ переважно виконує в рамках певного художнього методу. Серед цих функцій назовемо такі:

- функція дзеркальна – образ копіює реальність (натуралізм, реалізм);
- функція лакувальна – образ приховує, маскує реальність (соцреалізм);
- функція деформування – образ руйнує реальність (абстракціонізм, авангардизм);
- функція симулювання – образ заміщує реальність, стає важливішим за неї (сюрреалізм);
- функція дублювання – образ імітує реальність (гіперреалізм, поп-арт)» [2, с. 48].

Художній простір долучається до конструювання мас-медійного дискурсу. Цей простір функціонує як культурний феномен, подаючи об'єктивну реальність у віртуальному просторі творчості діяльності. Художній образ дає змогу тлумачити об'єктивну реальність у такий спосіб, щоб її можна було нескладно сприймати реципієнту, і пропонує варіант розуміння довколишньої дійсності, спираючись на авторський досвід. У результаті трансформаційних процесів, що відбуваються з постмодерною свідомістю, вона замінює старий лінійний різновид комунікації («автор-твір-читач») на новий, нелінійний, що забезпечується інтерактивом і потенціалом нових медіа. У кіберпросторі художній образ здобуває нові для себе функції:

- єдність розуму та почуття;
- єдність одиничного та загального;
- саморух, саморозвиток;
- багатозначність та недоговореність;

- неповторність, оригінальність;
- єдність об'єктивного та суб'єктивного (оскільки особистість автора занурюється в образ).

У художньому образі втілюється результат відрефлексції подій соціального життя, подається своєрідна їхня концепція. Нерідко його конструюють із рухливих фрагментів. Цим фактом детермінований інтертекстуальний характер художніх систем, застосування різнопланових ідеологічних і соціокультурних маркерів. Репрезентуючи соціальний простір, образ є самостійною галуззю смислотворення. З огляду на «іконічний поворот» поняття образу трактують як комунікаційний медіум, особливий посередник, оскільки на нього покладено завдання бути фізичним носієм сенсу зі своєю структурною організацією та соціопросторовими характеристиками. Образ – це специфічна форма, що дає змогу презентувати сенси. Ця форма є адаптованою для реципієнта, оскільки вона вмонтована до віртуального художнього простору і потенційно може втілюватись на різних інтенсифікаційних рівнях реальної дійсності (йдеться про псевдореальність, альтернативну реальність тощо). Кожен цей різновид буде відповідним до своєї функції, яка легітимізує сенси. Події в Україні останнього десятиліття активізували процеси виформування нових сенсів, які демонструють її відмову від радянського минулого і євроінтеграційний вибір. У результаті український художній простір створив нового героя – концептуально українського, наділеного рисами людини-борця [86, с. 660].

Образ, що функціонує в публіцистичному тексті, відрізняється від художнього образу, характерного для поетичної творчості чи белетристики. Відбиваючи певні об'єкти реальної дійсності, словесний художній образ, є репрезентантом цілісно-духовного світу, у якому знайшли своє органічне єдність емоційна й інтелектуальна оцінка автора до світу. Словесний образ художнього твору є фізичним втіленням для тих чи тих естетичних ідей та ідеалів, ціннісно-пізнавального уявлення про навколишній світ. На відміну від образу цього типу образ, стихією існування якого є публіцистичний текст, позбавлений естетичного

наповнення, здатності викликати в адресата почуття прекрасного, піднесені духовні переживання. Для сфери публіцистики характерне переважання думки над образом, автор тексту публіцистичного стилю відстоює ним ідею, через це завданням публіцистичного образу є повна та всебічна демонстрація суті згаданої ідеї. Публіцистичний образ дає змогу яскраво показати об'єкт, глибоко продемонструвати суть описуваного явища, дати йому точнішу оцінку. Апеляція до образного мислення у сфері публіцистики не лише надає вичерпну характеристику якогось соціально-політичного явища, вона подає його яскраво та виразно. Водночас образне мислення наче «розбавляє» сухість і складність наукових (логічних) аргументів і в такий спосіб робить її освоєння для широкої аудиторії простішим [79, с. 59].

Публіцистичному образу притаманні дохідливість, відсутність дрібної деталізації, чіткість і лаконізм, агітаційна пристрась. Що ж до ситуації, коли здійснюється відтворення образу персонажа, то тут немає (як це буває у художньому творі) глибокого психологічного аналізу та всебічної чіткої індивідуалізації. Ці параметри публіцистичного образу впливають із самої природи публіцистики, яка позначена активним втручанням у суспільне життя оперативністю, відкритою тенденційністю, войовничістю. Однак у публіцистиці, як і в художній творчості, наявні «різні види художнього образу. Найпростіші з них – словесний образ або образ-"атом", найдрібніша складова частина твору, в якій розкриваються не лише почуття, а й політичні, суспільні явища, а також художня деталь – важливий промовистий штрих, подробиця, за допомогою якої автор намагається яскравіше, виразніше відтворити певну картину, подію, образ людини. За допомогою слова і образних деталей публіцист теж створює образи-картини, які підсилюють, поглиблюють його логічні докази. Існують і такі види публіцистичного образу, як образ-теза, образ-емоція та образ-персонаж. Якщо словесний образ, художня деталь, образна картина, маючи низку своєрідних рис і властивостей, усе ж позбавленні суттєвих відмінностей від подібних видів образів у літературно-художніх жанрах, то образ-персонаж у публіцистиці ... ніяк не можна ставити в один ряд з образом-персонажем у белетристиці чи

драматургії. У зв'язку з природою самої публіцистичної творчості тут, як правило, маємо справу не з художнім характером, а з певним соціальним типом людини, причому змальованим економно, без притаманної мистецтву індивідуалізації та деталізації, за допомогою специфічних публіцистичних засобів» [25].

Таким чином, образність мовної одиниці постає на метафоричних, рідше метонімічних чи якихось інших асоціаціях і створює яскравий виразально-зображальний ефект.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

Поняття дискурсу належить до головних понять лінгвістики, адже у ньому поєднано екстралінгвальні фактори з елементами когніції. Дискурс визначають як «бесіду», «розмову», «мовленнєву практику», «мовне спілкування» певного соціального об'єднання, що відбувається через за посередництва таких семіотичних систем, як мовні знаки, культурні символи, соціальні інститути.

Мас-медіа є найбільш важливим інститутом сучасного соціуму, вони вони функціонують як оптимальний засіб, що дає змогу оперативно й повномасштабно доносити до населення інформації різного характеру.

Тенденції нинішнього світового співтовариства до інтернаціоналізації та глобалізації, розвиток сучасних телекомунікаційних технологій спричинили появу дискурсу нового типу – медіадискурсу (медійного дискурсу, дискурсу ЗМІ).

Медійний дискурс розуміють як мультидисциплінарну категорію. У ній поєднуються два взаємопов'язані інформаційні блоки (світовий та національний), що створюють передумови для продукування й поширення медіапродуктів. Упродовж останніх часу вона стала предметом вивчення широкого кола дослідників. Факт зацікавленості проблематикою медійного дискурсу сприймається як цілком обґрунтований. До участі в творенні багаторівневої моделі мас-медійного дискурсу долучаються смисли, що продукуються, з одного боку, інструментарієм мас-медіа, а з іншого – різними соціальним інститутами як штучно, так і під час відображення соціальних практик. Широке розуміння медіадискурсу його функціональною територією визначає медіапростір та позиціонує як систему мовленнєвої і технічної взаємодії, що має складну структуру. Насиченість навколишнього світу медіаструктурами заповнила життя як окремої людини, так і всього людства загалом: нинішня реальність дуже міцно поєдналася з медіапростором.

Особливістю нинішньої ситуації з медіадискурсом є те, що останнім часом велике поширення отримали інтернет-медіа, водночас інтернет-простір тривалий період визначають як «новий комунікаційний феномен».

Словесний образ є фрагментом мовленнєвого потоку (слово чи словосполучення), який виступає носієм конотації (образної інформації), семантика якої не дорівнює семантиці окремо взятих складників цього фрагмента; як засіб специфічної організації поетичного тексту, в якому зазнає опредметнення якийсь різновид знань про світ.

Словесний художній (літературний) образ є одним зі способів, що дає змогу відбивати об'єктивну реальність, спираючись на певний естетичний ідеал, який має конкретну емоційно наснажену форму. Образ ґрунтується на реальних характеристиках дійсності чи об'єкта.

Образ є одним з репрезентантів соціального простору. Він подає тип модельованого простору, різновид віртуальних картин світу.

Публіцистичний образ дає змогу яскраво показати об'єкт, глибоко продемонструвати суть описуваного явища, дати йому точнішу оцінку. Йому притаманні дохідливість, відсутність дрібної деталізації, чіткість і лаконізм, агітаційна пристрасть.

РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ВІДОБРАЖЕННІ ОБРАЗУ І. СІКОРСЬКОГО В АМЕРИКАНСЬКОМУ Й УКРАЇНСЬКОМУ МЕДІА-ПРОСТОРИ

2.1 Засади зіставної лінгвістики

Зіставні мовознавчі дослідження у сучасному світі позначені значною актуальністю. Нині поширення мульти- й інтеркультуральності, що позиціонується як підґрунтя для стабільного поступу світової цивілізації опиняється в очевидній суперечності із сьогоденними життєвими реаліями: «військові конфлікти і політичні загострення на ґрунті міжкультурної та міжнаціональної ворожнечі спалахують у різних куточках світу все частіше, а надії на примирення стають усе примарнішими. Зіставні лінгвістичні дослідження можуть прокласти такий місток між культурами, який дозволить, з одного боку, довести пересічним представникам цих культур схожість і глобальну універсальність їхніх уявлень про всесвіт, а з іншого боку, викликати повагу до тих цінних елементів, які кожна культура привносить у загальну світову скарбницю» [85, с. 129].

Одним з найпривабливіших напрямів сучасної лінгвістики у дослідницькому плані є порівняльне вивчення мов. Цей процес дає змогу відкривати особливості різних мовних культур, пізнавати національну специфіку сприйняття довколишньої дійсності індивідами та з'ясування ними свого місця в ній. Кожна мова – це храм, в якому дбайливо зберігаються душі тих, хто говорить цією мовою. Завдяки тому, що мова нагадує собою храм, де зберігаються душі носіїв цієї мови, сфера лінгвістика (зокрема й зіставне мовознавство) зацікавлює представників різних наук (психологів, етнологів, істориків культурологів тощо),. Сюди входять також ті, хто виявляє до лінгвістів скепсис. Важко точно визначити, коли саме виникла зацікавленість процесом порівняння лінгвосистем. Ймовірно, така ситуація зацікавленості існувала завжди (більшою мірою це стосується тих, хто досліджував мови і, зрозуміло, зауважував між ними відмінності та схожості. Багатьом цікаво, з якої причини

неоднакові мови мають різні назви кольорів, проте з погляду фізіології зір у всіх людей однаковий, різну мовну репрезентацію уявлення про частини людського тіла, специфіку облаштування навколишнього світу. Формування наукової бази зіставної лінгвістики датується закінченням XVIII ст. – початком XIX. У цей час відбулася інституціалізація мовознавства як самостійної наукової галузь у результаті відкриття порівняльно-історичного методу. Цей метод спричинив найважливіші досягнення в мовознавстві. Історична компаративістика не втрачає актуальності й нині, адже кінцева мета цього методу – з'ясувати історичні першооснови лінгвосистем, встановити їхні генетичні зв'язки та реконструювати мовні протокультури [74, с. 73].

Останній час діяльності представників українського та закордонного мовознавства характеризується поглибленими дослідженням у зіставних аспектах. У цій сфері використовуються різні терміни. Зокрема, це: «зіставне мовознавство», «контрастивна лінгвістика», «конфронтативне мовознавство» та ін. Диференціацію між цими терміноназвами вчені пробують дійснити, спираючись на характер остаточної мети аналізу або ж ступеня структурної/генетичної близькості/віддаленості лінгвосистем. З огляду на те, що контрастивна лінгвістика займається вивченням різниці між неспорідненими мовами, а зіставне мовознавство між спорідненими, виникає проблема: 1) мовних еквівалентів індоєвропейських мов на тлі певних азійських чи східних мов; 2) терміна, що називатиме зіставне дослідження мовних явищ споріднених слов'янських мов, у межах яких є свої підгрупи близькоспоріднених. До згаданих термінів мовознавці ставляться з деяким застереженням, кваліфікуючи їх як співвідносні. На окреме тлумачення заслуговує проблема співвідношення контрастивістикою та решою мовознавчих наук, базою для яких є спільний метод дослідження – порівняння. З огляду на те, що цей універсальний мовознавчий метод підштовхує до знаходження трьох головних різновидів співвідношення між лінгвосистемами (спільного, типологічного та відмінного), у межах загальної компаративістики відповідно вичленовують три головні галузі: а) лінгвістичну універсологію; б) типологічну лінгвістику; в) контрастивну

лінгвістику. У кожній з названих виділяють відповідні аспекти, напрями, методи й принципи, що використовуються у процесах аналізу мовного матеріалу. **Лінгвістична універсологія** – досліджує універсальні закономірності, на яких базуються природні мовні системи, єдність природи цих утворень, загальну структури та функціонування у зв'язку з людським спілкуванням, свідомості й буттям. **Лінгвістична типологія** – галузь, що й далі лишається головною для сучасної лінгвістики. Завданням цієї галузі є порівняльне вивчення типологічних характеристик лінгвосистем, яким би не був характер генетичних відношень між ними. **Контрастивна лінгвістика** (або **зіставна лінгвістика**) має своїм завданням установити й пояснити мовні контрасти (відмінні риси) на тлі уже наявної подібності. У такому розумінні контрастивну лінгвістику можна сприймати як таку, що здійснює доповнення типології, поглиблення цілісного розуміння порівнюваних мовних системи [49, с. 98-99].

Контрастивна лінгвістика досліджує інтерференцію – складне лінгвістичне явище, що відбувається під час поєднання основоположних мовних понять своєї рідної та іноземної мов. Функціональні можливості мов відмінні одна від одної в силу різного сприйняття етнічними групами оточуючого світу. Часткова еквівалентність граматичного та лексичного ладу породжує хибне уявлення повної відповідності всіх мовних рівнів двох різних мов. Мова є системою самоорганізованою і розвивається як продукт діяльності мовців, що нею спілкуються. Саме через людський фактор формування особливостей мовних систем слід розглядати мову з культурноеволюційної точки зору. Елементи останньої стали одним із основних підходів у лінгвістичній типології, про яку вперше згадує в 1795 році Гумбольдт. Так, виходячи з типологічної класифікації мов, китайська мова як мова ізолюючого типу та українська мова як флективна різняться між собою рядом формально-структурних рис. Ці риси визначають суттєві відмінності в лексичному пласті, що в свою чергу формують одну із головних причин відсутності єдиних лексичних відповідників в двох мовних системах. Українська мова характеризується розгалуженою системою морфологічних категорій та граматичних форм. Порядок слів в українському

реченні вільний, від перестановки слів в реченні може змінюватись конотація усього висловлювання» [17, с. 24-25].

У контрастивних дослідженнях як об'єкт фігурують дві мови. Як вибір передумов для їхнього зіставлення не мають значення ні типологічна близькість чи віддаленість, ні генетичні або ареальні зв'язки. Предметом дослідження у порівнянні мов є їхні відмінності чи відповідності. Згадані відмінності й відповідності наявні на всіх мовних рівнях. У межах «контрастивної лінгвістики можна порівнювати фонетичні та фонологічні, лексичні та фразеологічні, морфологічні, синтаксичні системи двох мов. Результати таких досліджень корисні при вивченні іноземних мов. Але в основі контрастивних досліджень лежить двояке співвідношення плану вираження та змісту (форми та змісту) порівнюваних мов. Контрастивна лінгвістика переслідує мету виявити відмінності і спільні риси у порівнюваних мовах. У цьому плані вона близька до типологічно-порівняльного мовознавства. Особливу увагу контрастивна лінгвістика звертає на несхожі риси мов. Контрастивні дослідження переслідують не тільки теоретичні, а й практичні цілі. Так, теоретико-практичною метою контрастивного вивчення двох мов є, як відзначають багато дослідників, складання граматики, зміст якої представляє опис суми відмінностей між граматиною рідної мови і граматиною мови, що вивчається. Таким чином, контрастивна граMATика є своєрідною диференціальною граматиною» [22, с. 26-27].

Сьогодні контрастивна лінгвістика перетворилася на абсолютно самостійний науковий напрям, що має власні завдання, об'єкт і методи дослідження. Однак розробка різних аспектів порівняльного мовознавства відбуватиметься й далі. Дискусії та процеси, що точаться навколо нього, підтверджують факт життєздатності цього наукового напрямку. Публікація великого числа різноаспектних наукових робіт із зіставного мовознавства підтверджує те, що про в сучасній мовознавчій науці відбувається розвиток контрастивно-лінгвістичного напрямку, у чому вбачається його наукова цінність. Нині здійснюється розширення дослідницької «ділянки» контрастивного аналізу.

Якщо на початку порівняльний метод застосовували найчастіше до особливостей лінгвосистеми, то зараз набагато більше уваги вчений зосереджується на різнотипних текстах, фактах реалізації лексики та мовних актах. У такий спосіб контрастивна лінгвістика перебуває у загальному руслі, в якому відбувається розвиток сучасної науки про мову. До сфери контрастивного аналізу залучаються найрізноманітніші мовознавчі аспекти й напрями. Зокрема, це: психолінгвістика, етнолінгвістика, соціолінгвістика, лінгвістична семіотика тощо. Розвиток і все глибша інституціалізація контрастивного аналізу репрезентує все більше ширших та цінніших наукових даних для таких наукових галузей, як лексикографія, типологія, лінгвопедагогіки, теорії тексту, теорії перекладу та ін. У результаті контрастивна лінгвістика починає належати до найяскравіших і найефективніших філологічних дисциплін, закріплюючи у такий спосіб зв'язок між фундаментальною лінгвістикою і прикладними аспектами мовознавства. Для багатьох країн характерне посилюється наукової увага до контрастивної лінгвістик (зокрема, у сфері викладання іноземних мов). У низці країнах виходять спеціальні часописи з проблематики зіставного мовознавства, на факультетах з підготовки викладачів іноземної мови запроваджують спецкурси, де відбувається порівняння рідної та досліджуваної другої (або й третьої) мови. Це дає змогу покращити спецпідготовку майбутнього педагога. Також реалізуються проекти, спрямовані на фронтальне порівняння (на різних рівнях) двох лінгвостистем. Публікації значної кількості збірок наукових статей, вихід у світ монографій, проведення національних і міжнародних наукових форумів, присвячених контрастивній лінгвістиці та інші різнопланові заходи є доказом того, що зацікавленість у цій лінгвістичній науці зростає [5].

Контрастивне вивчення мовних одиниць, що перебувають на всіх рівнях лінгвосистеми, має на меті виявлення спільних та відмінних ознак у механізмі взаємодії категорійних властивостей різних мов. Така ситуація цілком логічна та актуальна, оскільки дослідницька практика накопичила значну кількість теоретично виважених та перевірених знань щодо конкретних мов, «які як металінгвістичні реальності закономірно постають підґрунтям для проведення

зіставного аналізу. Лінгвістична контрастивістика накопичила значний досвід у дослідженні різнорівневих мовних одиниць і явищ» [28].

Проблематику сучасної української зіставної лінгвістики розробляли такі дослідники, як В. Манакін, Ф. Бацевич, Ю. Жлуктенко, І. Корунець Д. Квеселевич, М. Кочерган, А. Левицький, В. Карабана І. Кононенко Л. Верба, О. Тарасова, А. Крижанівська, Ф. Циткіна, В. Лейчик, Л. Ткачова, А. Муховецький, Н. Іваницька, А. Лучик, О. Ковальчук, М. Ковбанюк, О. Ковтун, С. Баранова, К. Мізін, М. Арслан, О. Баланаєва, Е. Брагіна, О. Бутковська, Г. Штомпель, Л. Терещенко, Ю. Потіпак, С. Яременко, В. Школярєнко, А. Гідора, О. Павлова та ін.

Увага дослідників з багатьох країн до контрастивної лінгвістики зумвлена не тільки її суто теоретичним значенням. Вона є ґрунтом для практичного застосування методів науки про мову. Поява зіставного мовознавства свого часу було продиктоване необхідністю продуктивнішого вивчення іноземних мов. З цієї причини зіставне мовознавство й нині позначене актуальністю. Якщо для успішного вивчення іноземних мов перешкодою може стати рідна мова, що здійснює на цей процес негативний вплив, то його можна значною мірою нейтралізувати, застосувавши контрастивний аналіз тієї мови, яку хочуть опанувати, та рідної мови [5].

Зіставлення належить до групи загальнонаукових методів досліджень. Його застосовують поряд з такими, як узагальнення, логічний аналіз, опис та іншими методами. І хоч узвичаєною є думка про те, що епохою бурхливого розвитку порівняльного мовознавства було ХІХ ст., «методика порівняльно-зіставного (контрастивного) аналізу залишається основною в лінгвістичних дослідженнях і ХХ, і ХХІ століть, а контрастивна грамати́ка стала головним принципом навчання іноземним мовам, тому й підручники з цього нормативного предмета є надважливими. Зіставлення (порівняння) – властивість абстрактного мислення людини, спосіб пізнання дійсності, диференціації подібних об'єктів і явищ, тому категорію порівняння в логіці і філософії уналежнюють до ключових ґносеологічних категорій. Саме різноманітність світу зумовлює постійне

зіставлення людською свідомістю різних явищ. Багато речей, особливо в ментальній сфері, у сфері традицій і звичок народу, громадських інститутів, можуть бути зрозумілі тільки під час зіставлення, тобто необхідно виявити в тому чи іншому об'єкті дещо відмінне від звичного нам об'єкта, щоб усвідомити, що у звичному об'єкті є деякі інші ознаки, якості, властивості, або зрозуміти, чого в ньому немає, чому відсутні ті чи інші ознаки, якості, властивості, характеристики. Термін зіставна (контрастивна, конфронтативна) лінгвістика інтерпретується в науці багатоаспектно, зокрема, як лінгвістичний напрям, що вивчає дві або більше мов для порівняння їхніх структур і вияву відмінностей (контрастних/неконтрастних) на тлі подібності. Це сформована наука зі своїм об'єктом, цілями та методами аналізу. За визначенням Анатолія Загнітка, мовознавство зіставне (компаративістика) – розділ (сфера) мовознавства, що вивчає дві чи кілька мов (незалежно від спорідненості) для вияву подібностей і відмінностей на всіх рівнях мовної структури (фонологічному, морфологічному, синтаксичному, лексико-семантичному)» [38, с. 150].

50-ті роки минулого століття позначені публікацією низки наукових досліджень, у яких було здійснено опис розробки низки питань, пов'язаних із теорією мовних контактів, ареальної лінгвістикою, лінгвістичною типологією. У наступні 10 років стан мовознавчої науки характеризувався бурхливим розвитком зіставних досліджень, здійснюваних на матеріалі різних світових мов. На 70-80 роки припадає період, коли з'явилася потреба в результативному продовженні розробки загальнотеоретичної проблематики порівняльноісторичного й типологічного мовознавства в конкретних зіставних дослідженнях. Якраз цей час і є фазою активного формування лінгвістичної концепції порівняльного мовознавства. Результатом застосування методики порівняння різних мов стали факти впорядкування та систематизації лінгвосистем загалом і тих чи тих мікросистем зокрема. На початку нинішнього століття здійснення зіставних лінгвістичних досліджень позначене врахуванням загальнолінгвістичних тенденцій. Останнім часом для виявлення ізоморфних та аломорфних рис учені й далі працюють, спираючись на традиційні підходи до

зіставлення мовних даних. До таких напрямів належить дослідження, здійснювані в галузі зіставної (контрастивної) лексикології. Розвиток та розширення лексико-тематичної групи зіставних досліджень позитивно впливає на еволюцію методів контрастивного аналізу, доведення існування мовних універсалій, міжмовних універсальних сенсів, підготовку дисертаційних робіт і монографічних праць [94, с. 62].

Таким чином, у межах сучасного українського мовознавства «виокремилась і поступово розвивається галузь зіставного (синхронічного) мовознавства, що потребує подальшого системного опрацювання й остаточного офіційного визнання. На нинішньому етапі, на жаль, зіставне мовознавство в Україні є емпіричним, воно характеризується відсутністю кінцевої мети, невизначеністю шляхів розвитку і напрямів досліджень. Для розв'язання цих проблем потрібна побудова стрункої, несуперечливої теорії, яка б працювала на розбудову вітчизняного мовознавства. Цьому, як нам видається, сприятиме створення центрів зіставного мовознавства, подібних до тих, що існують у низці держав, де є проекти зіставного вивчення рідної й іноземної мов, польської й англійської, румунської й англійської, угорської й англійської. У таких державах, як США, Англія, Польща, Болгарія, Угорщина та ін., у спеціальних центрах розробляються питання вивчення іноземних мов, організовуються конгреси, конференції, публікуються періодичні видання із зіставного мовознавства. Актуалізація лінгводидактичного аспекту зіставних досліджень піднесла б на вищий рівень процеси створення необхідних підручників, навчальних посібників із зіставного вивчення української та іноземної мов, української та інших мов України, що у свою чергу посприяло б внесенню в навчальні плани вишів таких курсів, як «Зіставне мовознавство», «Порівняльна граматики рідної та української мов», «Порівняльна лексикологія рідної та української мов», «Українська мова в іноземній аудиторії» тощо. Системне вивчення й опис української мови за допомогою зіставлення її одиниць з фактами іншої, спорідненої або неспорідненої, мови дало б новий імпульс розвитку української перекладної лексикографії» [54, с. 37-38].

Отже, зіставна лінгвістика як сучасна мовознавча дисципліна виникла з актуальної потреби порівняльних досліджень, які відкривають перспективу для розуміння специфіки різних мовних культур, для осягнення особливостей сприйняття довколишньої дійсності творцями національномовних картин світу.

2.2 Образ Ігоря Сікорського в українському медіа-дискурсі

XXI століття щодо засобів масової інформації характеризується тим, що вони мають велике значення у життєдіяльності соціуму. Вони є інструментом поширення інформації різних типів, формування суспільної думки, висвітлення різнопланових світових подій. Зі структурного погляду смисловий простір сучасного медіадискурсу складається з двох планів: «образного й фактуального. Фактуальний план медіаповідомлення містить безпосередньо фактичну інформацію про предмет повідомлення, а образний план медіаповідомлення створює образ предмета повідомлення шляхом використання різноманітних виразних засобів та стилістичних прийомів мови, вербалізації фонових знань читачів, використання візуальних засобів» [50].

Моделювання образу Ігоря Сікорського в українському медійному дискурсі відбувається у руслі твердження про те, що публіцистичний твір, будучи синтезом засобів наукового переконання і художнього вираження, поєднує в собі прийоми двох типів мислення – логічного та образного [79]. У текстах такого типу (а це є однією з головних його ознак, гармонійно переплітаються дві тенденції – експресивність і стандарт. Така ситуація детермінується виконуваними публіцистичною функціями: інформаційно-змістовною функцією та функцією переконання, емоційного впливу. У межах такого тексту вони мають особливий характер [62, с. 15]. Згадана «тенденція до стандарту означає прагнення публіцистики до чіткості та інформативності, які властиві науковому та офіційно-діловому стилям. Важливою причиною виникнення стандартів, а інколи і газетних штамів, є прагнення до експресивності, що зумовлює наступну тенденцію. Тенденція до експресивності

виражається в прагненні до доступності та образності форми вираження, що характерно для художнього стилю і розмовної мови – в публіцистичній мові переплітаються риси цих стилів. Пошуки способів експресивності в умовах “газетної творчості” викликають швидкий перехід експресії в стандарт, коли навіть зворот, вдалий з точки зору критеріїв виразності, дуже швидко стирається, перетворюючись на штамп. Єдність експресії та стандарту стає основним стилістичним принципом організації висловлювання. Публіцистичний стиль є одночасно консервативним і рухливим. З одного боку, в публіцистичній мові присутня достатня кількість штампів, суспільно політичних та інших термінів. З іншого боку, прагнення до переконання читачів вимагає все нових мовних засобів, щоб чинити на них вплив» [19].

Автори медійних текстів використовують увесь доступний арсенал мовних засобів для втілення своїх інтенцій.

Створення образу Ігоря Сікорського, здійснюване в українському медійному дискурсі, відбувається в межах кількох лексико-тематичних груп (ЛТГ). Ці лексико-тематичні групи відповідають концептам, що є образотворчими компонентами, які формують цілісний образ талановитого винахідника.

I. Інформаційно-зображальна ЛТГ «Формування»

1. Лексико-тематична група «Родина».

Інформаційний масив, що конструює цю ЛТГ створення образу І. Сікорського в медіадискурсі, включає лексеми, які дають змогу зрозуміти обставини зростання, виховання і формування майбутнього геніального авіатора: *Ігор Іванович Сікорський народився 1889 року в Києві в родині відомого психіатра, професора Київського університету Святого Володимира Івана Олексійовича Сікорського. Його батько був засновником і редактором журналу «Вопросы нервно-психической медицины и психологии», активно займався громадською діяльністю (УМР); Важливу роль зіграла в його житті мати - Марія Стефанівна. Вона була високоосвіченою жінкою (ПНР); Як і у багатьох*

українських інтелігентів, зокрема Володимира Вернадського, Соломії Крушельницької і Михайла Булгакова **предки Сікорських належали до верстви духовенства**. Про це й свідчить і сам Ігор Сікорський у листі англійською мовою від 30 серпня 1933 року до Василя Галича: «Мій рід, який походить із села на Київщині, де мій дід і прадід були священниками, є чисто українського походження...». Напевно, це єдиний відомий документ з підписом Ігоря Сікорського, де він вказує на свою етнічну приналежність (КСП).

Реципієнт дізнається про тих людей, що визначили майбутню долю І. Сікорського, зробили внесок у те, що юнак піде саме такою дорогою: **Що вплинуло на вибір життєвого шляху юнака, майбутнього авіаконструктора? Напевно, розповіді матінки Марії Стефанівни про чудесний світ наукових ідей генія ренесансної доби Леонардо да Вінчі, зокрема його ідеї про легендарний вертоліт** (КСП).

Використано:

а) фразеологізми: **Важливу роль зіграла в його житті мати; Що вплинуло на вибір життєвого шляху юнака;**

б) порівняння: **Як і у багатьох українських інтелігентів, зокрема Володимира Вернадського, Соломії Крушельницької і Михайла Булгакова.**

в) питання-відповідь: **Що вплинуло на вибір життєвого шляху юнака, майбутнього авіаконструктора? Напевно, розповіді матінки Марії Стефанівни.**

2. Лексико-тематична група «Освіта».

Виявлені фрагменти українського медійного дискурсу засвідчують, що освітня підготовка І. Сікорського була різноплановою і багатогранною: **Дитячі роки майбутнього авіаконструктора були осяяні світлом культури, мистецтва і глибоких знань про навколишній світ, які дала йому родина і які визначили всю його подальшу долю**. У 1900-му Ігор вступив до Першої Київської гімназії — найстарішого навчального закладу із чудовими педагогічними традиціями. Проте освіта в класичній гімназії була суто

гуманітарною, а хлопця вабили точні науки. (УМР); *Маленький Ігор любив слухати розповіді мами про нескінченність Всесвіту, про дивовижний і цікавий світ. Але найбільше вражали уяву хлопчика розповіді про генія XV століття Леонардо да Вінчі та його ідею створити «залізного птаха» — летючу машину, яка повинна була підійматися в повітря під дією потужного гвинта без будь-якого розгону* (ПНР); *Згодом Ігор вступає до Політехнічного університету, щоб здобути знання, необхідні для здійснення його мрії* (ВПГ).

Використано:

а) метафора: *осяяні світлом культури, мистецтва і глибоких знань про навколишній світ;*

б) перифраз: *створити «залізного птаха» — летючу машину.*

3. Лексико-тематична група «Дім».

Історичний будинок родини Сікорських став для киян легендарною будівлею: *У Києві зберігся будинок, в якому проживала родина Сікорських і де пройшли дитячі роки Ігоря Івановича — він розташований на вулиці Велика Підвальна (нинішній Ярославів Вал. — Ред.)* (ССУ); *Саме у Києві розпочалася його блискуча кар'єра авіаконструктора, а стартовим майданчиком стала батьківська садиба, яку ще й досі називають «будинком Сікорського».* (КСП); *Тогочасна забудова майже не збереглася, окрім флігельного триповерхового будинку, який зазвичай називають «будинком Сікорського»* (КСП).

Використано перифрази:

а) *стартовим майданчиком стала батьківська садиба;*

б) *«будинком Сікорського».*

4. Лексико-тематична група «Мрія/Головна справа життя».

Український медійний дискурс позиціонує І. Сікорського як людину, що з раннього дитинства прагнув стати винахідником. З цією метою вживається абстрактний іменник «мрія» та відповідне дієслово: *Юнак завжди мріяв отримати технічну освіту, однак батько бачив його у лікарській справі. Згодом*

Ігор вступає до Політехнічного університету, щоб здобути знання, необхідні для здійснення його **мрії** (ВПГ). І. Сікорського жодні перешкоди не могли зупинити: **Юному винахіднику** бракувало елементарного досвіду і коштів на придбання міцного мотора (КСП). Це саме медіа-дискурс говорить і про пізніші етапи життя винахідника: *У той же день батько таємно покинув Петербург і виїхав за кордон. Спочатку якийсь час жив у Франції, а потім перебрався до Штатів, де продовжив роботу над вдосконаленням літальних апаратів. Згодом з виробництва літаків перекваліфікувався на гелікоптери. Незадовго до початку Другої світової війни, заснував корпорацію Sikorsky Aircraft... (ССУ).* По допомогу він звертався до найближчих і найрідніших людей: **Його першими спонсорами** були батько Іван Олексійович та сестра Ольга, які ніколи не відмовляли Ігорю (КСП). А батьківська оселя стала полігоном для перших творчих спроб: *Свої дослідження проводив він на території батьківської садиби, а його першим авіазаводом і майстернею став там однокімнатний будиночок (КСП).* Свої неабиякі здібності І. Сікорський продемонстрував уже в дуже ранньому віці: *Зачарований малюнками Леонардо Да Вінчі, творами Жуля Верна, Сікорський у 12 років побудував модель свого першого вертольота з двигуном (ВВЧ).* Далі відбувалося подальше зростання професійності зовсім ще молодої людини: *Поряд з навчанням на механічному відділенні КПП юнаку ще вдалося побувати в Парижі, в Технічній школі Девіньє де Ланнуа (КСП); У 20 років студент Київського політеху Сікорський розробив і побудував свій перший вертоліт (ПНР); Свій перший у житті літальний апарат – гелікоптер – Ігор Сікорський розпочав проєктувати влітку 1908 року (КСП); У 1908–1912 рр., навчаючись у Київському політехнічному інституті, спроектував і побудував кілька гелікоптерів, літаків-біпланів (СУБ).*

Талановитий винахідник тримав руку на пульсі останніх технічних новинок, прагнув зростати у професії: *Водночас чітко окреслилося коло його інтересів: він намагався відстежувати всі новинки, які з'являлися в технічних галузях, у позаурочний час часто щось конструював чи майстрував у майстернях. А після появи повідомлень про перші польоти братів Райт рішення*

визріло остаточно: хоче будувати аеро-плани і літати на них (УМР); Молодий авіаконструктор приходить до думки, що ера гвинто-крилів ще не настала, і береться за створення перспективніших на той час машин — літаків (УМР); Ігор усвідомив, що свої експерименти з гелікоптером краще відкласти на майбутнє, а себе переконав зайнятися проєктуванням більш перспективних аеропланів (КСП). Український медіа-дискурс позиціонує І. Сікорського як людину, для якої авіація стала сенсом існування: Лише 1923-го повернувся він до головної справи свого життя – до авіації (КСП); Там він раптом усвідомив, що авіація – це справа його життя (КСП).

Використано:

а) слова і словосполучення, що засвідчують факт ранньої зацікавленості І. Сікорським авіабудуванням: *юнак, майбутній авіаконструктор, юний винахідник, молодий авіаконструктор, студент Київського політеху Сікорський, у 12 років побудував;*

б) фразеологізми перифрастичного походження: *головної справи свого життя; справа його життя; окреслилося коло його інтересів.*

в) слово іншомовного походження, що контрастує з описуваним часом і вносить елемент осучаснення: *спонсор.*

II. Інформаційно-зображальна ЛТГ «Батьківщина»

1. Лексико-тематична група «Патріот».

Оскільки України входила на той час до складу Російської імперії, І. Сікорський, захищаючи величезну країну, захищав і рідний Київ та Україну: *Звісно, як і кожна нормальна людина, батько не любив війну. Але він був патріотом. І коли царська росія вступила у Першу світову війну, він одразу ж почав роботу над переобладнанням цивільного літака «Ілля Муромець» на військову машину (ССУ).*

Використано:

а) слово іншомовного походження: *патріот.*

2. Лексико-тематична група «Київ».

Народжений у нинішній столиці України, І. Сікорський став його своєрідною візитівкою: *У 1919 році киянин Сікорський емігрував до США (ПНР); Талановитого киянина не залишала ідея створити досконалий вертоліт, і він наполегливо працював у цьому напрямку. Його праця увінчалася успіхом – 27 червня 1931 року Ігор Сікорський в США отримав патент на винахід вертольота (РРТ); Можу сказати одне — Ігор Іванович не любив комуністів. Але про батьківщину, зокрема про рідний Київ, завжди згадував з теплотою (ССУ).*

Уродженець Києва, авіаконструктор українського походження Ігор Іванович Сікорський (1889–1972) нині більше відомий своїми гелікоптерами, ніж літаками. (ЛВК).

Використано:

- а) епітет: *рідний Київ*;
- б) метафора: *згадував з теплотою*.

3. Лексико-тематична група «Україна».

Український медіа-дискурс характеризує І. Сікорського невід’ємну частину нашої країни: *6 червня 1889 року у Києві народився Сікорський Ігор Іванович — знаменитий на весь світ син України, інженер, авіаконструктор і підприємець, автор ідеї гелікоптера, автор літаків-велетнів «Ілля Муромець» (1913, Російська імперія) і S-29 А (США), конструктор першого в США літака-амфібії (СУБ); Ігор Сікорський: син України і “батько” ідеї створення гелікоптерів (СУБ). У різний спосіб моделюється образ всесвітньовідомого діяча українського походження: В Америці український авіаконструктор створив 15 типів літаків і у світовому масштабі уславився як «батько вертолітобудування» (ПНР); В цей день, 25 травня 1889 року, у Києві народився Ігор Сікорський — відомий авіаконструктор та авіабудівник українського походження, засновник однойменної американської вертолітобудівної фірми; Як і у багатьох українських інтелігентів, зокрема Володимира Вернадського, Соломії*

*Крушельницької і Михайла Булгакова предки Сікорських належали до верстви духовенства. Про це й свідчить і сам Ігор Сікорський у листі англійською мовою від 30 серпня 1933 року до Василя Галича: «Мій рід, який походить із села на Київщині, де мій дід і прадід були священниками, є **чисто українського походження...**». Напевно, це єдиний відомий документ з підписом Ігоря Сікорського, де він **вказує на свою етнічну приналежність (КСП). Жирну крапку у суперечках щодо своєї національної ідентичності поставив сам Ігор Іванович Сікорський, вказавши на те, що є українцем, в одному з листів, написаних у Сполучених Штатах Америки. Побачити його можна в Музеї української діаспори у Києві (ПНР); Людини, яка, пишаючись, підкреслювала своє українське коріння. В 1933 році він писав Василеві Галичу: «У мого роду, який виник у селі на Київщині, де мої дід та прадід були священниками, суто українське походження» (УМР).***

Використано:

- а) фразеологізм: **жирну крапку поставив;**
- б) перифраз: **син України;**
- в) прикметник-маркер: **український.**

4. Лексико-тематична група «Ставлення України».

Водночас український медіа-дискурс транслює жаль через той факт, що геніальність і талант видатного винахідника на Батьківщині не знайшов свого застосування: *Не менш шкода, що **потенціал І. І. Сікорського як авіаконструктора пасажирських літаків на рідних землях так і не був реалізований*** (ПС). Такій ситуації протиставляється інша країна, де така можливість завжди є: *І тільки **в країні з відкритими порядками (свободи та права), він зміг повернутися до створення того, що прагнув будувати все своє життя*** (ПС). Автор медіатексту вдало створює у двох сусідніх реченнях, так би мовити, перифрастичну антитезу ***на рідних землях // країна з відкритими порядками***, підкреслюючи твердість і незламність характеру містера Гелікоптера.

Також засвідчує факт нехтування владою пам'яттю про всесвітньовідомого киянина (*Будинок Сікорського в Києві, як і раніше, в напівзруйнованому стані, а як хочеться, щоб там був музей геніального інженера і вченого (ВВЧ)*). Та все ж з часом ситуація на Батьківщині зазнала виправлення: *Багато років ім'я Ігоря Сікорського, відоме у всьому світі, на Батьківщині замовчувалося. Інформаційна крига почала скресати наприкінці 1980-х: у масових виданнях з'явилися статті, в яких об'єктивно оцінювалася діяльність авіаконструктора, вийшли друком книжки про нього. У 2008 році в студентському містечку КПІ славетному конструкторові було відкрито пам'ятник. На підніжжі заслужений скульптор України Микола Олійник викарбував слова Ігоря Івановича, сказані ним уже на схилі життя: «Знімаю капелюха перед альма-матер, яка підготувала мене до підкорення неба...»* (УМР). Медійні тексти вносять до формування образу І. Сікорського семантику хоч, може й, запізнило, та все ж таки гідного вшанування імені славетного українця: *Найкращі студенти факультету аерокосмічних систем КПІ щорічно отримують стипендію імені Ігоря Сікорського. Нещодавно у Києві з'явилася вулиця Сікорського, на якій розташоване нове приміщення посольства США* (УМР).

Використано:

- а) трансформований фразеологізм: *інформаційна крига почала скресати;*
- б) епітет негативної конотації: *в напівзруйнованому стані;*
- в) епітет: *славетному конструкторові.*
- г) авторський афоризм: *«Знімаю капелюха перед альма-матер, яка підготувала мене до підкорення неба...»*

III. Інформаційно-зображальна ЛТГ «Новатор».

1. Лексико-тематична група «Першовідкривач».

Транслюючи інформацію про І. Сікорського, український медіа-дискурс позиціонує його як того, хто зробив щось уперше, першовідкривача, новатора, використовуючи лексеми: а) **піонер** («людина, яка першою прокладає шляхи в

якій-небудь новій галузі діяльності; новатор, зачинатель чого-небудь»): 50 років тому, 26 жовтня 1972 року, у США відійшов у вічність киянин Ігор Іванович Сікорський, легендарний авіаконструктор, який ще на початку ХХ століття став **піонером вітчизняної авіації** (КСП); б) батько («Основоположник якого-небудь учення, якої-небудь галузі науки, мистецтва і т. ін.»): *Ігор Сікорський: син України і “батько” ідеї створення гелікоптерів* (СУБ); «Містер гелікоптер» та «батько вертолітобудування» — так називають творця перших літаків і перших американських гелікоптерів (ПНР); *І це не дивно, адже саме йому належить пальма першості у проєктуванні та виробництві масових моделей літальних засобів цього типу* (ЛВК).

2. Лексико-тематична група «Автор першого у світі».

Іншою інформаційно-зображальною підгрупою формування образу І. Сікорського в український медіадискурсі є «**Автор першого у світі**». Ця Лексико-тематична група додає до уявлення реципієнтів про видатного українського авіаконструктора факт створення ним певного об'єкта, якого до цього часу не було: *Згодом гвинтокрил Б-47 став першим із запроваджених у серійне виробництво* (ВПГ); *Також Сікорський сконструював перший в США літак-амфібію* (ПНР); *У 1910 році здійснилось те, про що довгі роки мріяв винахідник: створений ним гвинтокрил стає першою конструкцією, що здатна підняти себе у повітря* (ВПГ); 6 червня 1889 року у Києві народився Сікорський Ігор Іванович — знаменитий на весь світ син України, інженер, авіаконструктор і підприємець, **автор ідеї гелікоптера, автор літаків-велетнів** «Ілля Муромець» (1913, Російська імперія) і S-29 А (США), **конструктор першого в США літака-амфібії** (СУБ); **Творець першого у світі серійного гелікоптера**, Ігор Сікорський, народився на Київщині та згодом емігрував до США (ВПГ); **Він реалізував свою революційну ідею** щодо створення багатомоторних аеропланів, які стали попередниками грандіозного «Іллі Муромця», найкращого літака Першої світової війни (КСП) (**революційний** — «який характеризується докорінними змінами, перетвореннями в якій-небудь

галузі»); *На гелікоптерах Сікорського вперше були здійснені перельоти через Тихий і Атлантичний океан (з дозаправкою в повітрі) (ССУ); На гелікоптерах Sikorsky S-61 вперше здійснено переліт через Атлантику (S-61; 1967) і Тихий океан (S-61; 1970; з дозаправкою у повітрі) (ФГП); У 1939 р. здійснив перший політ спроектований ним перший у світі гелікоптер VC-300 (СУБ).*

Використано:

а) епітет: *революційну ідею;*

б) перифраз: *містер гелікоптер; батько вертолітобудування; творець першого у світі серійного гелікоптера; піонер вітчизняної авіації; автор ідеї гелікоптера; автор літаків-велетнів;*

в) тавтологія: *У 1939 р. здійснив перший політ спроектований ним перший у світі гелікоптер; так називають творця перших літаків і перших американських гелікоптерів.*

г) фразеологізм: *належить пальма першості.*

IV. Інформаційно-зображальна ЛТГ «Усебічно розвинена особистість».

1. Лексико-тематична група «Філософ».

Компоненти цієї інформаційно-зображальної ЛТГ демонструють різноплановість захоплень та видів занять, які були характерними для І. Сікорського (крім його основної на все життя – авіації), що свідчить про його обдарованість та багатогранність таланту: *У вільний час захоплювався музикою, філософією і богослов'ям (ССУ); Трагічні революційні події змусили його емігрувати до США, де заснував власну компанію Sikorsky Aircraft (його й називали містер Гелікоптер), брав участь у культурному житті емігрантської громади, опублікував чимало релігійно-філософських творів та залишив по собі добру пам'ять серед своїх співвітчизників (КСП); Зокрема, відмітила, що "...Ігор Іванович був не тільки геніальним авіаконструктором, а ще й видатним філософом. Ось деякі його афоризми та поради: "Правда в політиці - вибіркова, правда в інженерії - обов'язкова"; "Діяльність особистості залишається іскрою, що рухає людство вперед"; "Світ, який контролюється бездуховними людьми,*

порівнюється з некерованим літаком" (СЯФ); Всім добре відомо, що Сікорський сам проектував, будував і випробовував літальні апарати, і здається неймовірним, щоб він знаходив ще час для осмислення важливих явищ світової культури — релігії, науки, моралі, філософії. Однак було саме так (ДФТ).

2. Лексико-тематична група «Успішний бізнесмен».

Виявлено випадки, які засвідчують успішну безнесову діяльність І. Сікорського: *Завдяки вдалому продажу S-29A впродовж трьох наступних років розробили проекти ще п'яти літаків, чотири з яких були споруджені. З-поміж них варто виділити пасажирський літаючий човен Сікорського S-38. Ця модель продавалася настільки успішно, що компанія змогла придбати ділянку землі в Статфорді (штат Коннектикут), де за короткий час звели сучасний авіабудівний завод, який невдовзі став відомим на увесь світ (УМР); 6 червня 1889 року у Києві народився Сікорський Ігор Іванович — знаменитий на весь світ син України, інженер, авіаконструктор і **підприємець**, автор ідеї гелікоптера, автор літаків-велетнів «Ілля Муромець» (1913, Російська імперія) і S-29 А (США), конструктор першого в США літака-амфібії (СУБ).*

3. Лексико-тематична група «Автор книг».

Реалізувався І. Сікорський і як письменник, автор книг: *Не відстороняючись від життя, його історичної ходи, Сікорський усе глибше поринає в міркування про сенс життя людини в цьому світі й у Всесвіті, про еволюцію людської свідомості, інтелекту й душі, про закони світового ладу, Всесвітнього Архітектора, божественні моральні скрижалі, злети і падіння людини й людства. Уперше свої міркування Сікорський опублікував у книзі "Послання молитви Господньої", написаній в 1941 р. (ДФТ); Гуманітарну спадщину Сікорського становить автобіографія, написана конструктором у 49 років, і декілька книг англійською мовою (ДФТ); Виявляється, соціальна, культурна і духовнофілософська діяльність Ігоря Івановича Сікорського була*

настільки помітною, що нею цікавився М.К. Реріх, який в одному зі своїх пізніх листів захоплено вітає Сікорського як активного духовного будівничого. Потім з'ясувалося, що Сікорський — автор філософськорелігійних праць (ДФТ).

4. Лексико-тематична група «Богословська практика».

В українському медійному дискурсі виявлено фрагменти, що показують реципієнтові один із різновидів культурної діяльності І. Сікорського, який займався питаннями богослов'я: *Розмірковуючи багато років над текстом молитви Господньої, Сікорський приходить до розуміння, що вона не тільки встановлює, що просити людині в Бога, але й указує на фундаментальні питання людського буття, ставлення людини до Всесвіту й Бога. Сікорський пояснює, що Молитва задовольняє духовні потреби будь-якої людини поза віком; простота її понять забезпечує автентичність перекладу на будь-яку мову світу, тому що використовуються такі прості слова як отець, царство, воля, хліб, спокуса, небо, земля (ДФТ).*

Цілком логічним виступає висновок про багатогранність постаті винахідника, виявлений у одному з медіатекстів: *Як бачимо, навіть невеликі фрагменти свідчень сучасників відкривають нову іпостась діяльності Ігоря Сікорського, свідчать про його духовний пошук основ життя й значно розширюють рамки наших уявлень про нього як багатогранну особистість. Розглядаючи духовно-релігійні погляди І.І. Сікорського, ми будемо далі спиратися на фундаментальне видання В.Р. Михєєва й Г.І. Катишева “Сікорський”, у якому вперше публікуються перекладні матеріали, стосовні філософсько-релігійної спадщини І.І. Сікорського (ДФТ).*

Використано:

а) питання-відповідь: *І чи це той самий Сікорський? Виявляється, соціальна, культурна і духовно-філософська діяльність Ігоря Івановича Сікорського була настільки помітною, що нею цікавився М.К. Реріх;*

б) фразеологізм: *розширюють рамки;*

в) метафору: *приходить до розуміння; глибше поринає в міркування.*

5. Інформаційно-зображальна ЛТГ «Велична постать».

Названа інформаційно-зображальна ЛТГ є найпродуктивнішою. Це свідчить про той факт, що в українському медійному дискурсі основу публіцистичного образу І. Сікорського формує поняття «розмах, масштаб особистості». Пряме твердження про це можна знайти на сторінках українських медійних видань: *Якщо Ви колись вирішите прочитати його книгу, Ви напевно помітите цей особливий стиль Ігоря Івановича. Він показує, що особистість, яка досягла такого масштабу, не була байдужа до цінних чеснот. Саме тому проєкт Конкретика й обрав образ І. І. Сікорського як одного з героїв та прикладів для сьогоденних поколінь громадян вже незалежної України. Він завжди дивився у майбутнє й у своїх роздумах ще на початку ХХ століття передбачив, чим стане авіація сьогодні. Саме тому на зображенні до цієї статті Ви можете побачити його в образі майбутнього (ПС).*

У межах названої ЛТГ можна виділити кілька підгруп.

1. Лексико-тематична група «Найвища оцінка особистості».

В українських медіатекстах, де відбувається створення образу І. Сікорського, виявлено значну кількість мовних засобів, що позиціонують його в очах реципієнта як індивіда, що заробив завдяки своїй прогресивній та активній діяльності у людей найвищої оцінка для своєї особистості. Цю оцінку український медіа-дискурс може давати прямо: *Масштаб особистості Ігоря Івановича Сікорського є по-справжньому великим (ПС).* Однак частіше це роблять з використанням епітетів, що транслують найвищу міру вияву ознаки (серед них – і прикметники-суперлятиви): *Саме через епістолярну й літературну спадщину Г. Гребенщикова ми довідуємося про цю маловідому діяльність всесвітньовідомого авіаконструктора (ДФТ); Подумалося: який же зв'язок міг бути між цими непересічними людьми — талановитим письменником і геніальним авіаконструктором? (ДФТ); Одним із найвідоміших авіаконструкторів у світі є Ігор Іванович Сікорський (ФГП); Ігор Іванович*

Сікорський – один з найбільших авіаконструкторів ХХ ст. З його ім'ям пов'язані різні, і притому несподівані, досягнення конструкторської думки, які щоразу виводили світову авіацію на новий рівень (ВВЧ); Один з найбільш яскравих творців науки поряд з іменами Едісона, братів Райт, Енріко Фермі і Луї Пастера, Ігор Сікорський був вшанований численними міжнародними винагородами за свій визначний внесок в авіабудування (КСП); У світі Сікорського називали «вертольотчиком №1» (або містером Гелікоптер) (КСП).

Значною образотворчою продуктивністю характеризується конотаційна модель «прикметник + у світі», де іменник підкреслює граничну межу вияву ознаки, названу прикметником: *Саме його гелікоптер Sikorsky R-4 став першим у світі серійним продуктом нової гелікоптерної індустрії. Саме його літак свого часу був найбільшим у світі й саме він передбачив роль авіації у майбутньому (ПС).*

Висока оцінка професійної діяльності знайшла своє відображення у лексемі **геній** («особа, наділена геніальністю – найвищим ступенем обдарованості людини, виразом якої є творчість, що має для життя суспільства історичне значення»): *Ми пропонуємо цікавий маршрут: прогулятися вулицею, де жив і народився геній (ВВЧ).* Використовується апелятивне написання з капслоком, щоб підкреслити повагу та передати через писаний текст ставлення до розмаху особистості: *Ми зустрілися із киянкою, котра закохана у небо і авіацію, Вероніка Чекалюк із задоволенням провела нам екскурсію і розповіла про Генія (ВВЧ).* Використовується і прикметниковий дериват від цієї стилі системи: *З дитинства чула історії про геніального винахідника, авіаконструктора Ігоря Сікорського, який жив на тій самій вулиці, де свого часу мешкала моя родина (Ярославів Вал) (ВВЧ).*

Про І. Сікорського як про людину найвищих досягнень говорять і такі фрагменти: *Підсумувавши можна сказати, що досягнення Ігоря Сікорського просто неоціненні. Усього він розробив 17 базових моделей літаків і 18 гвинтокрилів, в тому числі турбінні гвинтокрили, гвинтокрили-амфібії з шасі,*

що забираються, і «літаючі підйомні крани» (ВПГ); Саме у Києві розпочалася його **блискуча кар'єра авіаконструктора**, а стартовим майданчиком стала батьківська садиба, яку ще й досі називають «будинком Сікорського» (КСП); За участі та допомоги Ігоря Івановича, були збудовані літаки та гелікоптери другого покоління, що **посилило та додало активності** у авіаційне виробництво багатьох інших країн, таких як Англія, Франція, СРСР (ВПГ); Опираючись на фундаментальні знання, отримані в інституті, Ігор розробив **власну теорію конструювання літальних апаратів**, перш за все **оригінальну методологію обрахунку параметрів аероплана, підйомну силу крила, його габарити та конфігурацію** (КСП).

Ця найвища характеристика в українському медійному дискурсі дається через результати діяльності І. Сікорського: **Ці вертольоти відомі у всьому світі. Вони встановлювали світові рекорди зі швидкості, вантажопідйомності, тривалості і дальності польотів. Їх надзвичайно цінують пілоти: гелікоптери Сікорського можуть повністю зруйнуватися, але людина в них залишиться живою** (ВПГ); Він реалізував свою революційну ідею щодо створення багатомоторних аеропланів, які стали попередниками **грандіозного «Іллі Муромця»**, найкращого літака Першої світової війни (КСП); Ось так Ігор Сікорський протягом 1925-1939 років розробив серію **надзвичайно успішних літаків**, які **принесли США престиж та рекорди** (КСП); З 1943-го фірма *Sikorsky Aircraft* стала **провідним виробником вертольотної техніки** за кордоном (КСП).

Найвища оцінка образу І. Сікорського досягається також через високу оцінку його винаходів шляхом використання ад'єктивів у формі вищого ступеня порівняння: Але **найкращою моделлю Сікорського вважалися гелікоптери S-58**, які **вперше піднялися в повітря в 1954 році** (ВПГ); Завдяки своїй багатofункціональності цей вертоліт тривалий час залишався **найпопулярнішим в світі** (ВПГ); Саме цю машину королева Великої Британії Єлизавета II назвала **найкомфортнішим засобом пересування** (ВПГ). З цією метою використовуються і прикметники у формі нульового ступеня порівняння,

у семантиці яких наявна ознака «дуже гарний, пишний, розкішний»: *Аероплани, які збудував він у Києві, блискуче підтвердили точність його теоретичних розрахунків* (КСП). Прикметникові засоби можуть формувати цілі ряди: *Літак вийшов напрочуд вдалим, з хорошими характеристиками: міг перевозити до 1900 кг корисного вантажу, мав непогану крейсерську й невелику посадочну швидкість. У 1927-му цей літак придбав відомий льотчик та бізнесмен Роско Тернер, який здійснював чартерні перевезення по всій країні. Він згодом перепродав літак одній з голлівудських кіностудій, де його зняли в кінофільмі про повітряні бої Першої світової війни* (УМР).

Для надавання високої оцінки результатів винахідницької діяльності видатного киянина використовуються також іменники відповідної семантики та конотації. Вони можуть:

а) входити до конструкцій перифрастичної природи (*Справжній шедевр тих часів — амфібія S-40, спроможна перевозити 40 пасажирів на відстань до 800 км або 24 пасажирів — на 1500 км. До речі, саме на борту цього велетня Ігор Сікорський наяву побачив картини зі свого дитячого сну про море* (УМР);

б) виконувати функцію прикладки: *велетень* («предмет або істота, що своїми розмірами значно переважає інші подібні предмети, істоти») *Літак-велетень Ігоря Сікорського — Ілля Муромець (1913 р.) — став світовим рекордсменом у вантажопідйомності* (ПНР).

Фактично брендовість імені І. Сікорського у США та світі загалом засвідчують лексеми, що мають сему «висока якість». Н: *З 1943 р. його фірма стала провідним виробником вертолітної техніки за кордоном* (СУБ); *У 1925–1940 рр. розробив серію надзвичайно успішних літаків, які принесли США престиж та рекорди* (СУБ); *Про високу гарантію польотів на гелікоптерах І. Сікорського свідчать факти постійного використання їх президентами США як VIP-транспортних засобів* (СУБ); *Пізніше він створює осередок з колишніх земляків (1923 р.), причетних до авіації. Отже, саме вони проторували фундамент фірми Sikorsky Air Engineering, яка після Другої світової війни стала флагманом з виробництва вертолітної техніки у світі* (ПНР).

Виявлено випадки, коли конкретна лексема-характеристика відсутня, а інформація передається описово: *Гелікоптери Сікорського марки S 1941 р. були **взяті на озброєння Збройними силами Сполучених Штатів** (ПНР); Останнім із вертольотів, розроблених особисто паном Сікорським у 1954-1955 роках, був S-58. Його численні модифікації експлуатувалися майже в п'ятдесяти країнах світу* (ПНР).

2. Лексико-тематична група «Нагороди та відзнаки».

В українських медіатекстах широко представлені мовні засоби номінації нагороди і відзнак, отриманих І. Сікорським за свою висококваліфіковану, потрібну та подвижницьку діяльність на ниві авіабудування: *На Московській повітроплавальній виставці був нагороджений **Великою золотою медаллю**, а Російське технічне товариство нагородило його медаллю “**За корисну працю у повітроплаванні та за самостійну розробку аероплана своєї системи, яка дала чудові результати**”*. Київське товариство повітроплавання нагородило знаменитого земляка ***золотою медаллю*** (ФГП); Цей літак під час змагань на Московській виставці повітроплавання у квітні 1912 року отримав ***Велику золоту медаль від Російського технічного товариства, а молодий авіатор, якому не було ще й 23 роки, запрошення стати головним конструктором авіаційного відділення Російсько-Балтійського вагонного заводу (Russo-Baltique)*** (КСП); *На Московській повітроплавальній виставці конструктора було нагороджено **Великою золотою медаллю**. Від Російського технічного товариства він отримав медаль “**За корисну працю у повітроплаванні та за самостійну розробку аероплана своєї системи, яка дала чудові результати**”* (СУБ); Сікорський отримав понад 80 різноманітних нагород (ВПГ); І. Сікорський удостоєний понад 80 різних високих нагород. Він — володар рідкісної відзнаки: меморіального призу братів Райт. Видатний авіаконструктор є почесним доктором багатьох університетів світу (СУБ); Протягом життя він отримав понад 80 різних призів, нагород і почесних звань (КСП).

Для демонстрації високого рівня досягнень використовують засоби вираження чисел (такі кількості мають високий показник величини у відповідній системі оцінки: на розробку конструкторських креслень подібних літальних апаратів витрачаються значні кошти і обсяги часу): *Особисто паном Сікорським, або ж під його керівництвом, було розроблено 78 різноманітних літальних апаратів. 72 з них випускалися серійно, 2 були доведені до стадії дослідних зразків і лише 4 залишилися на папері (ПНР); Під час Першої світової на озброєнні російської армії були не лише «Муромці», а й інші аероплани Сікорського: легкі винищувачі, морський розвідник, легкий розвідник-винищувач, двомоторний винищувач-бомбардувальник і штурмовик — практично повний парк усіх типів військових літаків. Усього на замовлення військового відомства було збудовано тільки «Муромців» більше 85.*

Для повідомлення про дуже високі досягнення І. Сікорського теж використовуються прикметники найвищого ступеня порівняння: *В США ім'я його відзначено у Національному залі слави винахідників. Але найбільше задоволення відчув він від медалі ASME — найвищої наукової нагороди Американського товариства інженерів-механіків та медалі Джона Фріца «За науково-технічні досягнення» в галузі авіації, яку, крім Сікорського, отримав ще Орвілл Райт, знаменитий винахідник літака (КСП).*

Іменники **успіхи, визнання слава** теж долучають до творення образу І. Сікорського в українському медіа-дискурсі: *Продемонструвавши свої досягнення у Фастові, молодий авіаконструктор отримав визнання та славу (ВПГ); Досягнувши успіхів у виробництві легких та вантажних літаків, компанією зацікавились ВПС США, запропонувавши увійти до складу потужної авіаційної корпорації «United Technologies Corporation», з якою досі співпрацює (ВПГ).*

3. Лексико-тематична група «Рекордсмен».

Факти про рекорди, встановлені І. Сікорським упродовж життя, теж використовуються в українському медійному дискурсі для створення його образу: *Довівши до ладу літак С-5, Ігор Іванович встановлює всеросійські*

*рекорди: висота (500 м), далечінь (80 м), тривалість (52 хв) та швидкість польоту (125 км/год) (ВПГ); 29 грудня 1911 р. на літаку власної конструкції С-6 встановив світовий рекорд швидкості (СУБ); 29 грудня 1911 р. Сікорський встановив на літаку світовий рекорд швидкості польоту з двома пасажирами (СУБ); У грудні 1909 року аероплан Сікорського С-6 розвинув швидкість 111 кілометрів на годину, чим **перевищив світовий рекорд** (КСП); Літальним апаратам Ігоря Сікорського належало чимало **рекордів**. Так, на гелікоптері S-61 вперше у світі було здійснено переліт через Атлантику 1967 року, а 1970-го – через Тихий океан, з дозаправкою у повітрі (КСП); На наступній версії муромця було здійснено **славнозвісний політ** в обидві сторони Петербург – Київ (ВПГ).*

4. Лексико-тематична група «Цитування».

Цитування висловів І. Сікорського теж функціонує у українських медійних текстах як засіб підкреслення величі його особистості, її авторитетності для інших: Як слушно зауважив авіатор: *«Повітроплавання не було ні наукою, ні галуззю промисловості. Воно було і є дивом»* (ВВЧ); На підніжжі заслужений скульптор України Микола Олійник викарбував слова Ігоря Івановича, сказані ним уже на схилі життя: *«Знімаю капелюха перед альма-матер, яка підготувала мене до підкорення неба...»* (УМР).

Прізвище І. Сікорського у світі перетворилося на бренд успішності та надійності. Всю свою післявоєнну історію компанія Сікорського була надійним постачальником гелікоптерів до армії США. Однак у 2015 році **Sikorsky Aircraft** була придбана великою компанією **Lockheed Martin** за 9 млрд дол. Але це не призвело до зникнення його імені — навіть після смерті Ігоря Івановича (1972 рік) його компанія продовжує **посідати лідерські позиції** у гелікоптерній індустрії. Зокрема, саме вони є постачальником знаменитого військового гелікоптера **Black Hawk** для армії США. На сьогодні в структурі компанії немає власників з **династії** Сікорських, та назва бренду збережена. Мало того, сама

компанія росте і залишається на ринку, зокрема, в серпні 2021 року в неї замовили переобладнання її гелікоптерів для тушіння пожеж. Однак не можна не сказати, що свого роду зіркові часи компанії Sikorsky вже минули, залишивши після себе ім'я, яке ще довго буде прикрашати інженерний пантеон кращих розумів світу (ПС).

Використано:

а) епітети: *блискуча кар'єра; геніальним авіаконструктором; надзвичайно успішних літаків; славнозвісний політ;*

б) перифраз: *Вертольотчик № 1; містер Гелікоптер; флагман з виробництва вертолітної техніки у світі; інженерний пантеон кращих розумів світу; зіркові часи;*

в) прикладку: *літак-велетен;*

г) гіперболу: *експлуатувалися майже в п'ятдесяти країнах світу; отримав понад 80 різних призів; розроблено 78 різноманітних літальних апаратів;*

г) фразеологізми: *знімаю капелюха; альма-матер; посідати лідерські позиції;*

д) метафору: *підкорення неба; компанія росте; ім'я, яке ще довго буде прикрашати;*

е) іншомовні образотворчі лексеми: *бренд, династія;*

є) варваризми: *Black Hawk, Lockheed Martin, Sikorsky Aircraft.*

VI. Інформаційно-зображальна ЛТГ «Позитивні риси характеру».

1. Лексико-тематична група «Меценат».

І. Сікорський виступав як меценат, про що знаходимо відомості в українському медійному дискурсі. Він похований на цвинтарі Святого Йоанна Хрестителя у місті Стратфорд (штат Коннектикут), де на його кошти була збудована Миколаївська церква (КСП).

2. Лексико-тематична група «Характеристика життєвих обставин»:

І хоч життєві обставини часом склалися не зовсім так, як хотілося, однак важка праця дала потрібний результат: *Подальші роки життя Сікорського були сповнені тяжкої праці по створенню аеропланів С-1–С-5, які будував у майстернях і ангарах КПП (КСП).*

3. Лексико-тематична група «Закоханість в авіацію».

Тільки романтична й закохана в небо та авіацію людина могла лишатися вірною своєї мрії і досягнути на цьому поприщі таких фантастичних результатів: *Сергій Сікорський: Усі перші авіатори були невинуватими романтиками (ССУ); Сікорського не залишала в спокої мрія про створення гелікоптера (ВПП); Трагічні революційні події змусили його емігрувати до США, де заснував власну компанію Sikorsky Aircraft (його й називали містер Гелікоптер) (КСП); Батько згадував, як після приземлень він часто бачив на очах людей, що оточували його зусібіч, сльози радості. Адже бажання навчитися літати зародилося, мабуть, одночасно з людством (ССУ).*

4. Лексико-тематична група «Сміливість».

Український медійний дискурс позиціонує І. Сікорського як сміливу людину: *Перший експериментальний вертоліт Сікорського піднявся в повітря під його керуванням 14 вересня 1939 р. (ВВЧ); Протягом усієї кар'єри Ігор Сікорський наполягав на тому, що саме він має виконувати перший політ спроектованого ним апарата (КСП); Ігор Сікорський самотійно взявся за розробку пасажирсько-вантажного літака. Невдовзі його ентузіазм надихнув невеличку групу співвітчизників, які вирішили побудувати цей літак, — і в березні 1923 року було створено компанію Sikorsky Aeroengineering Corpo-ration (УМР); Спорудження першого літака Ігоря Сікорського S-29A було закінчено в 1924-му. Випробовував нову машину сам конструктор (УМР); Vought-Sikorsky 300 відірвався від землі 14 вересня 1939 року. По суті, це був модернізований варіант його першого вертольота, побудованого у 1909 році в Києві. Керував*

літальним апаратом його творець. Сікорський завжди сам випробовував свої машини. За штурвал сідав у сорочці з краваткою та капелюсі, який називав Федора. Після вдалого результату декількох аварій Ігор Іванович став вважати Федору талісманом (PPT).

5. Лексико-тематична група «Наполегливість».

Українські медіатексти приписують образу І. Сікорського наполегливість та цілеспрямованість: *Навчаючись у Київському Політехнічному університеті, Сікорський будує чимало варіантів конструкцій – декілька гвинтокрилів та літаків-біпланів (ВПГ); Змінюючи одновісні системи та двигуни, 14 вересня 1939 року йому все таки вдається сконструювати гвинтокрил, що відірвався від землі (ВПГ); Однак він не полишав надії займатися вертольотною тематикою. Зі своїми колегами Сікорський таємно проводив дослідження та патентував ідеї. Відтепер у нього були аеродинамічна теорія та досвід, яких так бракувало йому на початку ХХ століття (КСП); Після трьох місяців перебування у Франції Ігор Сікорський повернувся не тільки з новими знаннями, а й з 25-сильним двигуном «Анзані» для свого гвинтокрила. Але, на жаль, перший вертоліт так і не зміг злетіти в повітря. Втім, його випробування виявили багато особливостей, на які треба було зважати при проектуванні нових апаратів. Врахувавши результати випробувань, навесні 1910-го Ігор Сікорський створює свій другий вертоліт. Однак і він не зміг злетіти: причиною були не помилки розробника, а відсутність двигуна необхідної ваги та потужності. (УМР); Після двох років напружених випробувань у 1942 р. був створений дослідний двомісний вертоліт S-47 (R-4), що надійшов незабаром в серійне виробництво (ВВЧ).*

Яскраву ілюстрацію риси характеру І. Сікорського «наполегливість» дає використання в медіатексті лексеми з негативною конотацією **мотлох** («старі речі домашнього вжитку, одяг, ганчір'я тощо; непотрібні або непридатні до використання речі»): *Політ братів Райт відбувся у 1903 році, але сама індустрія фактично тільки-но зароджувалась. Тому, навіть за наявності бажання та*

грошей, збудувати прототип літака було надзвичайно складно, відтак перший свій макет Сікорський **створив буквально з «мотлоху»** (ПС). Автор медіатексту, застосовуючи таку виразну з погляду конотації стилістему, створює яскравий ефект протиставлення: незважаючи на фактичну відсутність належних матеріалів, геніальний винахідник не відступив, не спасував перед перешкодою, а втілював свою початкову мрію.

Щоб підкреслити рису характеру І. Сікорського «наполегливість», у медіадискурсі цитують самого винахідника: *Тисячі людей працювали над підготовкою цього всього, не маючи на увазі повітроплавання. Легкі сталеві труби створювалися для побудови велосипедів та інших подібних машин. Легкі та міцні колеса, гумові шини — для велосипедів та автомобілів. Сталевий дріт величезної міцності виробляли для музичних інструментів. Коли я будував свої перші аероплани, дріт для них закуповували у вигляді фортепіанних струн* (ПС). Наведена цитата, формуючи тло для «підсвічення» характеризованої риси, яскраво демонструє ще один штрих до медійного образу видатного українця.

Наполегливість, бажання й уміння долати будь-які перешкоди І. Сікорського український медійний дискурс ставить як приклад для тих, хто хоче досягти більшого і кращого в житті: *Ігор Іванович Сікорський завжди **прагнув досягти кращого у майбутті**, попри наявні перешкоди — і це вельми непоганий принцип, який нам варто взяти на своє озброєння* (ПС). Дає змогу ефективніше та ефектніше це зробити використання субстантивованого прикметника у формі вищого ступеня порівняння (**кращий**) у вдалому контексті з поетизмом **майбуття**.

6. Лексико-тематична група «Гуманізм».

З українського медіадискурсу реципієнт дізнається про наявність в образі І. Сікорського такої риси як людинолюбність, гуманізм: *Сам авіаконструктор вважав гелікоптер як транспортний засіб, корисний у промисловості й комерції, однак, перш за все, важливий для **врятування людей від стихійного лиха** — у*

разі пожежі, повені. За підрахунками Сікорського, його вертольотами було врятовано понад 50 000 людей (КСП).

7. Лексико-тематична група «Уважність до деталей».

Винахідник виконував багато роботи сам, особисто намагався все зрозуміти, проаналізувати, перевірити, був уважний до найдрібніших деталей: *Конструктор сам узявся провести його випробування. Кожен політ приносив нову інформацію про те, як поводить себе в повітрі такий апарат і що ще слід зробити, аби він став надійним і безпечним (УМР).*

8. Лексико-тематична група «Порядність».

Дискурс ЗМІ позиціонує І. Сікорського як горду й порядну людину, яка вміє тримати слово і бути вдячною: *В 1929 році, коли фінансовий стан фірми покращився, Сікорський повернув ці кошти Рахманінову з відсотками (УМР).*

9. Лексико-тематична група «Активність».

Однією з ознак, яку мала особистість великого винахідника, була активність: *Секція стала фактично головним науково-дослідним і конструкторським осередком авіації в Російській імперії. Активним учасником гелікоптерного відділу став Ігор Сікорський; Уже влітку 1908-го студент Сікорський почав працювати над розробкою та спорудженням свого вертольота (УМР).*

10. Лексико-тематична група «Скромність».

Український медіа-дискурс позиціонує І. Сікорського як скромну людину, ілюструючи це твердження цитатою з його ж книги: *З усім тим, не можу не виділити скромність великого інженера, яку можна прослідкувати в його книзі: «Найголовніша ж частина — бензиновий двигун, в тому вигляді, в якому він виявився придатним для літальних машин, був результатом роботи багатьох сотень, якщо не тисяч, окремих винахідників — як найбільш*

освічених інженерів, так і простих робітників, які працювали над ним, вносили одні за іншими зміни та поліпшення, усуваючи мало-помалу його недоліки, спочатку дуже серйозні» (ПС).

11. Лексико-тематична група «Пошук оптимального».

Український медіа-дискурс репрезентує І. Сікорського як особистість, яка шукає кращі шляхи для отримання потрібного результату, для досягнення поставленої мети, прагне вищих досягнень, хоче якнайповніше розкрити свій потенціал: *Однак рівень навчання його не задовольняє, тож за шість місяців він повертається додому і вступає до **Київського політехнічного інституту**. КПІ, заснований у 1898-му був вищою технічною школою нового зразка, де студенти отримували глибоку природничо-наукову фундаментальну підготовку з математики, фізики, хімії, інших дисциплін, на яких будувалося викладання загальноінженерних курсів. Навчання поєднувалося з професійно-практичною роботою на виробництві та в лабораторіях. Усіляко заохочувалася науково-дослідна та практична робота викладачів і студентів у профільних наукових гуртках (УМР).*

VII. Інформаційно-зображальна ЛТГ «Міфологія».

1. Лексико-тематична група «Легенда».

У дискурсі ЗМІ відбувається легендування постаті винахідника, яка стала символом романтичної закоханості у дитячу мрію, вірності їй: ***Любов до неба і легенди про Сікорського** навчили мене бачити світ очима романтика-філософа (ВВЧ); У ньому мешкала багатодітна родина Сікорських, де 6 червня 1889 року народився легендарний авіаконструктор Ігор Іванович Сікорський, наймолодший у родині (п'ята дитина) (КСП). Водночас легендування відбулося і на рівні перифразування: **Прізвище Сікорський стало синонімом сучасного вертольота. Конструктор отримав прізвисько Містер Гелікоптер. Він розробив близько п'ятидесяти моделей вертольотів, зокрема двоповерховий вертоліт, гелікоптер-амфібію, кран, який літає,***

вертоліт з прогумованої тканини. На його машинах були вперше здійснені перельоти через Атлантичний і Тихий океани. Останнім вертольотом, побудованим нашим земляком, став S-58. У 1957 році Ігор Іванович відійшов від справ, залишившись почесним консультантом своєї фірми (РРТ).

2. Лексико-тематична група «Символ».

В українському медіадискурсі образ І. Сікорського постає як символ єдності його першої Батьківщини, яка дала йому напрямок руху до мрії, і нової, яка відкрила можливості для якнайповнішої її реалізації: *Нещодавно у Києві з'явилася вулиця Сікорського, на якій розташоване нове приміщення посольства США Це ім'я людини, яка символічно поєднала Україну та Америку* (УМР).

3. Лексико-тематична група «Містика».

В українських медіатекстах виявлено фрагменти, які додають до образу видатного українця ноток містичності: *Якось після читання роману Жуль Верна «Робур-завойовник» Ігореві наснилося, начебто він перебуває на борту летючого корабля. Хлопчик тоді ще не знав, що сон здійсниться за тридцять років – усе це він побачить на борту власноруч спроектованого літака-амфібії...* (УМР); *Вранці його знайшла дружина із красиво схрещеними на грудях руками, а коли опускали труну в могилу, усі побачили на небі символічний знак – білий хрест* (КСП).

4. Лексико-тематична група «Переможець».

Елементом особистої міфології І. Сікорського, створеної засобами українських ЗМІ, є кваліфікація його як того, хто підкорив стихію: *Підкорювач неба: 132 роки тому народився український авіаконструктор Ігор Сікорський* (ПНР).

2.3 Образ Ігоря Сікорського в американському медіа-дискусії

I. Інформаційно-зображальна ЛТГ «Формування».

У межах цієї ЛТГ, сформованої в американському медіа-дискусії, образ І. Сікорського позиціонують у контексті освіченості, що почала формуватися ще з самого дитинства винахідника. Ключову роль тут відіграла високосвічена родина, яка оточила маленького хлопчика увагою і турботою, готова була прийти на допомогу в будь-якому питанні. Важливу роль відіграв той факт, що І. Сікорський почав читати дуже рано: *Young Igor read beyond his years and was able to have his questions answered by sympathetic, knowledgeable adults.* // Юний Ігор читав не по роках і мав змогу отримувати відповіді на свої запитання від співчутливих, загально-обізнаних дорослих. (Igor Sikorsky, Helicopter. Pioneer, Dies. *The New York Times*).

Використано:

- а) епітети: *sympathetic, knowledgeable adults* (співчутливих, загально-обізнаних дорослих);
- б) фразеологізм: *young Igor read beyond his years* (юний Ігор читав не по роках).

II. Інформаційно-зображальна ЛТГ «Походження».

Наявний матеріал дає підстави для констатації, що в американському медіа-дискусії І. Сікорського позиціонують як *російського генія, російського іммігранта*: «As our meeting drew near, I recalled *the meteoric rise of this Russian genius-how* as a young man of 22 in his native Kiev he had broken the world's flying record with a plane he had designed and built with the help of schoolmates from the polytechnic institute». // «Напередодні нашої зустрічі я згадав про *стрімкий зліт цього російського генія* - як 22-річним юнаком у рідному Києві він побив світовий рекорд польоту на літаку, який сконструював і побудував з допомогою однокурсників з політехнічного інституту» (The Most Unforgettable Character I've Met. *Reader's Digest* : веб-сайт. URL: <https://sikorskyarchives.com/lunch-with->

igor-sikorsky/); *This achievement alone was significant enough to ensure **the gentle Russian immigrant's** place in the history books, but it was only one facet of an extraordinary man's remarkable career, a career that paralleled the history of powered flight.* // Це досягнення само по собі було достатньо значним, щоб забезпечити місце в книгах з історії **скромного російського іммігранта**, але це була лише одна грань видатної кар'єри цієї надзвичайної людини, кар'єри, яка увійшла в історію механізованого польоту. (Sikorsky archives: веб-сайт. URL: <https://sikorskyarchives.com/home/igor-sikorsky/>). Цей факт впливає із того, що, по-перше, до США він прибув із Російської імперії, а по-друге – дехто й досі сприймає так званий «пострадянський простір» як щось ментально та історичне цілісне (до того ж російське) , і далі мислячи категоріями часів холодної війни, коли все радянське називалося прикметником «російський».

Також цю лексико-тематичну групу формує епітетизована назва локації, де народився геніальний конструктор: «*22 in **his native Kiev** he had broken the world's flying record with a plane he had designed and built with the help of schoolmates from the polytechnic institute.*» // «*22-річним юнаком у рідному Києві він побив світовий рекорд польоту на літаку, який сконструював і побудував з допомогою однокурсників з політехнічного інституту*» (The Most Unforgettable Character I've Met. *Reader's Digest* : веб-сайт. URL: <https://sikorskyarchives.com/lunch-with-igor-sikorsky/>). Не зайвим буде зауважити, що графічна передача назви української столиці у наведеному фрагменті подана крізь призму російської мови, що доводить правильність наших висновків про сприйняття американським соціумом так званого «пострадянського простору».

Використано:

а) епітет-маркер: *the gentle Russian immigrant's* (**скромний російський іммігрант**);

б) епітет: *his native Kiev* (**у рідному Києві**).

III. Інформаційно-зображальна ЛТГ «Першовідкривач».

Ця лексико-тематична група демонструє першість І. Сікорського у багатьох напрямках розвитку тогочасної авіації: *It is accurate, however, to identify Igor Sikorsky with the advent of the helicopter in the United States and with the ongoing manufacture of helicopters at the Sikorsky Aviation Corporation in Stratford.* // Однак, з появою гелікоптера в Сполучених Штатах і з подальшим виробництвом гелікоптерів на підприємстві Sikorsky Aviation Corporation в Стратфордді можна з упевненістю стверджувати, що **саме Ігор Сікорський є винахідником гелікоптерів** (Igor Sikorsky and his Flying Machines. Connecticut History). *Mr. Sikorsky saw the helicopter as a vehicle that freed aviation from dependence on airports.* // **Пан Сікорський сприймав гелікоптер як транспортний засіб, який звільнив авіацію від залежності від аеропортів.** (Sikorsky archives: веб-сайт); *Igor I. Sikorsky, the legendary aviation pioneer who developed the world's first practical helicopter.* // **Ігор Сікорський, легендарний піонер авіації (першовідкривач), який розробив перший у світі практичний гелікоптер.** (Igor Sikorsky, Helicopter. Pioneer, Dies. The New York Times). Посилює звучання поданої інформації конструкція «**прикметник + у світі**», виражаючи найвищу міру вияву ознаки.

Перифраз *the father of helicopters* засвідчує той факт, що І. Сікорський започатковував новаторські ідеї у сфері авіації. Саме він відображений у названій мовній конструкції: *Igor Sikorsky, «the father of helicopters», was born on May 25, 1889, he was given this title not because he invented the helicopter but because his designs were pioneering.* // **Ігор Сікорський, «батько гелікоптерів», народився 25 травня 1889 року, він отримав це звання не тому, що винайшов гелікоптер, а тому, що його конструкції були новаторськими.** (Igor Ivanovitch Sikorsky).

Використано:

- а) перифрази: *aviation pioneer (піонер авіації (першовідкривач)); the «father of helicopters» («батько гелікоптерів»);*
- б) епітет: *the world's first (перший у світі).*

IV. Інформаційно-зображальна ЛТГ «Рекордсмен».

У формуванні різноплановості образу І. Сікорського в американському медійному дискурсі бере інформаційно-зображальна лексико-тематична група «Рекордсмен», додаючи до нього уявлення про високі досягнення цієї успішної людини: *«22 in his native Kiev **he had broken the world's record flying with a plane he had designed and built with the help of schoolmates from the polytechnic institute**»*. // *«22-річним юнаком у рідному Києві **він побив світовий рекорд польоту на літаку, який сконструював і побудував з допомогою однокурсників з політехнічного інституту**»* (The Most Unforgettable Character I've Met. Reader's Digest : веб-сайт); *Lectures to Russian immigrant groups gave him money for room and food, while **he dreamed of new conquests of the air***. // *Лекції перед групами російських емігрантів приносили йому гроші на житло та їжу, в той час як **він мріяв про нові завоювання в повітрі***. (Sikorsky archives: веб-сайт); *Always the pioneer, Sikorsky insisted that he fly the trial flight of any new design himself, and **his company captured many world aviation records including the first flight over the Andes Mountains***. // *Завжди наполегливий, Сікорський настояв на тому, щоб він сам здійснив пробний політ будь-якої нової конструкції, і його **компанія встановила багато світових авіаційних рекордів**, включаючи перший політ над Андами*. (Igor Sikorsky Dies – Today in History. Connecticut History: веб-сайт).

Використано:

- а) фразеологізм: ***had broken the record (побив рекорд)***
- б) епітет: ***world record's (світових рекордів)***

V. Інформаційно-зображальна ЛТГ «Видатна людина, авторитет».

Той внесок, що зробив І. Сікорський у розвиток світової авіації, дає підстави для позиціонування його образу в американському медіадискурсі як видатної й авторитетної людини: *This achievement alone was significant enough to ensure the gentle Russian immigrant's place in the history books, but it was only one facet of an extraordinary man's remarkable career, a career that paralleled the history of powered flight*. // *Це досягнення само по собі було достатньо значним,*

щоб забезпечити місце в книгах з історії скромного російського іммігранта, але це була лише одна грань видатної кар'єри цієї надзвичайної людини, кар'єри, яка увійшла в історію механізованого польоту. (Sikorsky archives: веб-сайт); *The image of an alert, inquisitive engineer and inventor remains with me to this day.* // *Образ пильного, допитливого інженера і винахідника залишається зі мною донині* (The Most Unforgettable Character I've Met. Reader's Digest.); *Sikorsky seemed to carry beneath his distinctive black fedora all there was to know about aircraft engineering, and from under that hat came the famous Flying Clippers (amphibians), which in the '30's pioneered the way toward today's world-wide network of airlines.* // *Здавалося, Сікорський носив під своїм характерним чорним фетровим капелюхом все, що можна було знати про авіабудування, і з-під цього капелюха вийшли знамениті літаючі кліпери (амфібії), які в 30-х роках проклали шлях до сьогоденної всесвітньої мережі авіаліній* (The Most Unforgettable Character I've Met. Reader's Digest); *But so great was his prestige that his proposal became an order.* // *Але настільки великим був його авторитет, що пропозиція ставала наказом.* (The Most Unforgettable Character I've Met. Reader's Digest); *In 1952, Thomas K. Finletter, then Secretary of the Air Force, presented Mr. Sikorsky with the National Defense Transportation Award and said: "He is a milestone in the history of aviation, an equal giant and pioneer. Look upon him well and remember him."* // *У 1952 році Томас К. Фінлеттер, тодішній міністр військово-повітряних сил США, вручив пану Сікорському Національну премію в галузі військово-транспортних перевезень і сказав: "Він є визначною постаттю в авіації. Він є віхою в історії авіації, справжнім гігантом і першопрохідцем."* Подивіться на нього добре і пам'ятайте його". (Sikorsky archives); *In 1966, Mr. Sikorsky was named Man of the Year by the Air Force Association.* // *У 1966 році пан Сікорський був названий Людиною року за версією Асоціації військово-повітряних сил.* (Sikorsky archives).

Яскраво увиразнюють своїми образотворчими конотаціями процес формування медійного образу І. Сікорського в дискурсі американських ЗМІ лексеми *genius* (геній), *king* (король) і *hero* (герой): *The quiet force of Sikorsky's*

personality, plus his truly intuitive engineering genius. // Туха сила особистості Сікорського, плюс його справді інтуїтивний інженерний геній. (The Most Unforgettable Character I've Met. Reader's Digest); Often described as a humble genius, Mr. Sikorsky had already achieved worldwide recognition in two other fields of aviation before he built and successfully flew his VS-300 helicopter in 1939. // Пан Сікорський, якого часто називають скромним генієм, вже досягнув світового визнання у двох інших галузях авіації до того, як побудував і успішно підняв у повітря свій гелікоптер VS-300 у 1939 році. (Sikorsky archives: веб-сайт); In this atmosphere the gentle, mystical Igor Sikorsky was king. // У цій атмосфері лагідний, містичний Ігор Сікорський був королем. (The Most Unforgettable Character I've Met. Reader's Digest : веб-сайт); Of his swift triumph as a builder of giant aircraft, a hero to his compatriots. // Про його стрімкий триумф як будівника гігантських літаків, героя для своїх співвітчизників. (The Most Unforgettable Character I've Met. Reader's Digest : веб-сайт).

Використано:

а) епітети: *facet of an extraordinary man's remarkable career* (видатної кар'єри цієї надзвичайної людини);

б) фразеологізм: *that paralleled the history* (увійшла в історію)

VI. Інформаційно-зображальна ЛТГ «Висока духовність».

Ця лексико-тематична група дає змогу реципієнтові подивитися на І. Сікорського як на людину, що жила у мирі з Господом, поважаючи його закони: *I had no confidence in the idea, but as I heard this consecrated man's impassioned plea – which I soon realized had been carefully prepared – I forgot the skeptics and saw only Sikorsky's vision. // Я не мав довіри до цієї ідеї, але коли почув пристрасне благання цієї богопосвяченої людини - яке, як я незабаром зрозумів, було ретельно підготовлене - я забув про скептиків і побачив лише бачення Сікорського. (The Most Unforgettable Character I've Met. Reader's Digest).*

Використано:

а) епітет: *this consecrated man's impassioned plea* (цієї богопошвяченої людини).

VII. Інформаційно-зображальна ЛТГ «Елегантний зовнішній вигляд».

Текст американського медійного дискурсу подає І. Сікорського як людину, яка вміла вишукано одягатися: *Into its open cockpit climbed the 50-year-old Igor Ivanovich Sikorsky, dapperly clad in a black overcoat and a jaunty Homburg.* // У його відкриту кабінку піднявся 50-річний **Ігор Іванович Сікорський, елегантно одягнений у чорну шинель і витончений гомбург.** (Igor Sikorsky, Helicopter. Pioneer, Dies. *The New York Times*); *Also inside the dapperly tailored inventor lay the mind of a mystic, which he made manifest in two books —“The Message of the Lord's Prayer” and “The Invisible Encounter”— and several pamphlets, including one titled The Evolution of the Soul.”* // Крім того, **всередині ошатно одягненого винахідника лежав розум містика**, який він проявив у двох книгах - "Послання молитви "Отче наш" і "Невидима зустріч" - і декількох брошурах, включаючи одну під назвою "Еволюція душі" (Igor Sikorsky, Helicopter. Pioneer, Dies. *The New York Times*); *This special protection afforded by the Sikorsky fedora quickly became legend, probably born among a group of U.S. Marine Pilots.* // Цей **«особливий захист»**, який забезпечував **капелюх Сікорського**, швидко став легендою, яка, ймовірно, народилася серед групи пілотів морської піхоти США. (Igor Sikorsky's Fedora. *Sikorsky Archives Collection*); *Igor I. Sikorsky was wearing his famous fedora on September 14, 1939 while at the controls of the VS-300 helicopter, which hovered briefly and proved that the helicopter was indeed a practical aircraft, wherever Igor Sikorsky went, whatever he did, his fedora seemed an extension of the man himself.* // Свій **знаменитий капелюх** Ігор Іванович Сікорський одягнув 14 вересня 1939 року за штурвалом гелікоптера VS-300, який ненадовго завис у повітрі і довів, що гелікоптер - дійсно практичний літальний апарат, куди б не йшов Ігор Сікорський, що б не робив, **його капелюх здавався продовженням самої людини.** (Igor Sikorsky's Fedora. *Sikorsky Archives Collection*: веб-сайт); *Around that time, word spread that if a pilot wore the Sikorsky fedora for just a few*

seconds, he could never be hurt while flying a helicopter. // Приблизно в той час поширилася чутка, що якщо пілот одягне капелюх Сікорського всього на кілька секунд, він ніколи не зможе постраждати під час польоту на вертольоті. (Igor Sikorsky's Fedora. Sikorsky Archives Collection).

Використано:

а) історизм: **Homburg** – Гомбург, хомбург (нім. *Homburg*) – класичний чоловічий капелюх, вперше виготовлений в Німеччині. Назва цього головного убору походить від назви містечка, в якому вони виготовлялися.

б) епітет: **jaunty Homburg** (витончений гомбург); **dapperly clad** (елегантно одягнений).

VIII. Інформаційно-зображальна ЛТГ «Опис рис характеру».

Використовуючи низку епітетів, творці американського медійного дискурсу різнопланово моделюють образ І. Сікорського у контексті рис його характеру: *Mr. Sikorsky, a stocky, mustached man, was a gentle, charming, courtly person whose inner core was characterized by persistence. // Пан Сікорський, кремезний, вусатий чоловік, був м'якою, чарівною, ввічливою людиною, внутрішня сутність якої характеризувалася наполегливістю. (Igor Sikorsky, Helicopter. Pioneer, Dies. The New York Times); Also, his gracious manner left a warm feeling toward this great man. // Також його люб'язні манери залишили теплі почуття до цієї великої людини. (The Most Unforgettable Character I've Met. Reader's Digest).*

IX. Інформаційно-зображальна ЛТГ «Непоступливість».

Контекстуальна антонімічна пара (*He appeared to be pliant, but in truth he was difficult*) влучно демонструє таку рису образу І. Сікорського, як непоступливість, невміння та небажання відступати: *He appeared to be pliant, but in truth he was difficult to budge once an idea or a project possessed him. // Він здавався поступливим, але насправді його було важко зрушити з місця, коли ідея чи проект заволодівали ним. (Igor Sikorsky, Helicopter. Pioneer, Dies. The New*

York Times). Водночас метафора **His delight was severely tempered** корегує в уяві адресата американського медійного дискурсу образ геніального авіаконструктора: *His delight was severely tempered, however, when he crashed the plane while trying to make a turn. // Однак його захоплення різко згасло, коли він розбив літак під час спроби виконати поворот.* (Igor Sikorsky, Helicopter. Pioneer, Dies. *The New York Times*).

Х. Інформаційно-зображальна ЛТГ «Віра в себе».

Використання епітета **supreme** дає змогу проілюструвати рівень віри в себе, яким було наділено геніального українця: *Again Mr. Sikorsky had **supreme faith in himself**, Virtually broke, he coaxed \$2,500 from his shareholders and rebuilt the craft with better engines. // І знову пан Сікорський безмежно вірив у себе, практично розорений, він зібрав 2 500 доларів від своїх акціонерів і відновив літак з кращими двигунами* (Igor Sikorsky, Helicopter. Pioneer, Dies. *The New York Times*).

XI. Інформаційно-зображальна ЛТГ «Гуманістичність».

І. Сікорський розумів, що гелікоптери у плані гуманітарних потреб людства мають значні переваги над літаками. Цей факт транслює американський медійний дискурс: *He grasped the humanitarian advantages of helicopters over airplanes. "If a man is in need of rescue," he said, "**an airplane can come in and throw flowers on him, and that's just about all, but a direct-lift aircraft could come in and save his life.**" // Він зрозумів гуманітарні переваги гелікоптерів над літаками. "Якщо людина потребує порятунку, - говорив він, - літак може прилетіти і закидати її квітами, і це майже все, але літак прямого підйому може прилетіти і врятувати їй життя"* (Igor Ivanovitch Sikorsky, Scientist, Engineer, Pilot, Entrepreneur, Inventor of Rescue Helicopters. *The Encyclopedia of Ukrainian*). *A gifted aeronautical engineer and determined to solve the problem of vertical flight, Sikorsky is credited with designing the world's first practical single-rotor VS-300 helicopter in 1939, the basis for the later XR-4 design that was the first*

successfully mass produced military helicopter and an invaluable tool in search, rescue, and supply missions. // Обдарований авіаційний інженер, який прагнув вирішити проблему вертикального польоту, Сікорський розробив у 1939 році перший у світі практичний одногвинтовий гелікоптер VS-300, що став основою для пізнішої конструкції XR-4, який був першим успішно серійним військовим гелікоптером і безцінним інструментом у пошукових, рятувальних та постачальних місіях. (Igor Sikorsky Dies – Today in History. Connecticut History); *Pilots of rescue helicopters have contributed “one of the most glorious pages in the history of human flight,” he said in 1967.* // Пілоти рятувальних вертольотів внесли "одну з найславетніших сторінок в історію людських польотів", - сказав він у 1967 році. (Sikorsky archives: веб-сайт).

XII. Інформаційно-зображальна ЛТГ «Вправний бізнесмен».

Американський медійний дискурс констатує, що поряд з винахідницьким талантом І. Сікорської демонстрував і навички непоганого бізнесмена, ефективно керуючи своїм підприємством, оперативно реагуючи на вимоги ринку: *With more orders for his “flying boats” than he could accommodate at the New York farm, Sikorsky moved his airplane manufacturing operation in 1929 to a new factory in Stratford, Connecticut.* // Маючи більше замовлень на свої "літаючі човни", ніж він міг розмістити на нью-йоркській фермі, Сікорський переніс виробництво літаків у 1929 році на новий завод у Стратфорді, штат Коннектикут. (Igor Sikorsky and his Flying Machines Connecticut History); *Toward the close of his life, Mr. Sikorsky felt certain that the craft's civilian, or commercial, potential had yet to be realized, for he envisioned the plane as an intercity carrier and as an allpurpose industrial workhorse.* // Наприкінці свого життя пан Сікорський був впевнений, що цивільний, або комерційний, потенціал цієї машини ще не реалізований, оскільки він уявляв собі літак як міжміський перевізник і як універсальну промислову "робочу конячку". (Igor Sikorsky, Helicopter. Pioneer, Dies. The New York Times); *Founder of the Sikorsky Aviation Corporation, Sikorsky moved the company to Stratford in 1929, and established it as a major player in*

aviation design with the twin-engined S-38 amphibian aircraft. // Засновник авіаційної корпорації Sikorsky Aviation, Сікорський переніс компанію до Стратфорда у 1929 році і зробив її головним гравцем в авіаційному дизайні, створивши двомоторний літак-амфібію S-38. (Igor Sikorsky Dies – Today in History. Connecticut History).

Використано:

а) перифраз: *“flying boats” (“літаючі човни”); allpurpose industrial workhorse (“робочу конячку”).*

б) фразеологізм: *major player (головним гравцем).*

ХІІІ. Інформаційно-зображальна ЛТГ «Наполегливість».

Наполегливість і рішучість І. Сікорського виявлялися навіть там, як свідчить автор медійного тексту, де досягнення мети здавалося неможливим: *Sikorsky began at once working round the clock on his “possibly impossible” vertical-flight machine. // Сікорський одразу ж почав цілодобово працювати над своїм “можливо неможливим” апаратом вертикального польоту. (The Most Unforgettable Character I’ve Met. Reader's Digest); From among his new-found friends, many of them Russian exiles, Mr. Sikorsky scratched together a few thousand dollars, enough to form the Sikorsky Aero Engineering Corporation in 1923, with the aim of constructing an all-metal, twin-engine passenger plane. // Серед своїх новоспечених друзів, багато з яких були російськими емігрантами, пан Сікорський нашкріб кілька тисяч доларів, яких вистачило для створення в 1923 році авіаційної інженерної корпорації Сікорського з метою побудови суцільнометалевого двомоторного пасажирського літака (Igor Sikorsky, Helicopter. Pioneer, Dies. The New York Times); Sikorsky achieved the stability of the control devices and finally lifted the aircraft off the ground. // Сікорський добивався стійкості приладів управління і, нарешті, відірвав апарат від землі. (The Most Unforgettable Character I’ve Met. Reader's Digest).*

Використано:

а) епітет: *began at once working round the clock* (одразу ж почав цілодобово працювати).

б) тавтологічний оксюморон: *“possibly impossible”* ("можливо неможливим").

XIV. Інформаційно-зображальна ЛТГ «Складні життєві обставини».

Формуючи медійний образ І. Сікорського, дискурс американських ЗМІ показує, що його життя складалося не лише з успіхів: *From Success in Russia to a Chicken Farm on Long Island // Від успіху в Росії до курячої ферми на Лонг-Айленді* (Igor Sikorsky and his Flying Machines. Connecticut History); *As land-based aircraft became more reliable, cities across the country constructed new airports and orders for flying boats dwindled. // Коли наземні літаки стали більш надійними, міста по всій країні будували нові аеропорти, а замовлення на «літаючі човни» зменшилися.* (Igor Sikorsky and his Flying Machines. Connecticut History); *The Russian Revolution ended Mr. Sikorsky's career in Russian aviation. // Російська революція завершила кар'єру пана Сікорського в російській авіації.* (Sikorsky archives: веб-сайт).

XV. Інформаційно-зображальна ЛТГ «Ставлення на Батьківщині».

Американський медійний дискурс, використовуючи протиставлення, демонструє невідповідність між широкою відомістю геніального винахідника у світі та замовчуванням його імені на батьківщині: *For many years the name of Mr. Helicopter, the name given to Igor Sikorsky, so wide-known in the world, was concealed at home. // Довгі роки ім'я «Містера Гелікоптера», так називали Ігоря Сікорського, настільки широко відомого у світі, замовчувалося на батьківщині.* (Igor Ivanovitch Sikorsky). Водночас у ньому виявлено й інформацію протилежної спрямованості: *So great compatriot returns home to his native Kyiv, to his alma mater to inspire new generations of KPI students to implement fantastic dreams. // Тож великий співвітчизник повертається додому, до рідного Києва, до своєї альма-матер, щоб надихати нові покоління КПШників на здійснення*

фантастичних мрій. (Igor Ivanovitch Sikorsky); *In 1998, KPI renowned a designer by opening a plaque, it graced the building of the former research workshops, where the former student of the institute shed a lot of working sweat. // У 1998 році КПІ увіковічив пам'ять конструктора відкриттям меморіальної дошки, вона прикрасила будівлю колишніх дослідних майстерень, де колишній студент інституту пролив чимало трудового поту.* (Igor Ivanovitch Sikorsky).

Використано:

- а) епітет: *great compatriot (великий співвітчизник)*;
- б) фразеологізм: *alma mater (альма-матер)*.

XVI. Інформаційно-зображальна ЛТГ «Філософ».

Дискурс американських медіа активує ще одну грань глибокої та багатогранної особистості І. Сікорського, подаючи його образ в контексті осмислення категоріальних буттєвих цінностей людини: *In summation of his beliefs, in the latter he wrote: "Our concerns sink into insignificance when compared with the eternal value of human personality — a potential child of God which is destined to triumph over lie, pain, and death. No one can take this sublime meaning of life away from us, and this is the one thing that matters."* // Узагальнюючи свої переконання, в останній він писав: *"Наші турботи зникнуть в небутті порівняно з вічною цінністю людської особистості - потенційної дитини Божої, якій судилося перемогти брехню, біль і смерть. Цього піднесеного сенсу життя у нас ніхто не може забрати, і це єдине, що має значення"* (Sikorsky archives: веб-сайт).

Використано:

- а) фразеологізм (афористичний вислів): *Our concerns sink into insignificance (Наші турботи зникнуть в небутті)*;
- б) епітет: *this sublime meaning of life (піднесеного сенсу)*.

XVII. Інформаційно-зображальна ЛТГ «Особистісний шарм».

Опис особливостей зовнішності та манери спілкуватися І. Сікорського теж не залишилися поза увагою американського медійного дискурсу. Його мовні засоби створюють для реципієнта образ містично-загадкової та приємної людини: *His **thin black mustache**, drooping to the corners of his mouth, suggested a Tartar tribesman, but his **soft dark eyes** bespoke the mysticism of an Asiatic holy man.* // *Його **тонкі чорні вуса**, що спадали до кутиків рота, видавали в ньому татарина, а **м'які темні очі** - містику азійського святого.* (The Most Unforgettable Character I've Met. *Reader's Digest*); *Sikorsky tried to explain them to me in his quaintly pleasant English, accenting the last syllable of words ending in "ed" – he had practiced his English in school by reciting the Beatitudes.* // *Сікорський намагався пояснити мені їх своєю чудернацькою приємною англійською мовою, роблячи наголос на останньому складі слів, що закінчувалися на "ed" - він практикував свою англійську в школі, читаючи Блаженства.* (The Most Unforgettable Character I've Met. *Reader's Digest*).

Використано:

а) епітети: *thin black mustache* (Тонкі чорні вуса); *his soft dark eyes* (м'які темні очі); *quaintly pleasant English* (чудернацько-приємною англійською мовою).

Отже, американський медійний дискурс репрезентує образ І. Сікорського досить розлого та різнопланово.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

З погляду дослідницьких зацікавленостей порівняльне вивчення мов належить до найпривабливіших напрямів сучасної лінгвістики. З порівняльно-історичним методом пов'язані найважливіші досягнення в мовознавстві.

Останні роки діяльності представників українського та закордонного мовознавства характеризується поглибленими дослідженням у зіставних аспектах.

Сьогодні контрастивна лінгвістика перетворилася на абсолютно самостійний науковий напрям, що має власні завдання, об'єкт і методи дослідження.

У контрастивних дослідженнях як об'єкт фігурують дві мови. Як вибір передумов для їхнього зіставлення не мають значення ні типологічна близькість чи віддаленість, ні генетичні або ареальні зв'язки.

Нині здійснюється розширення дослідницької «ділянки» контрастивного аналізу. Якщо на початку порівняльний метод застосовували найчастіше до особливостей лінгвосистеми, то зараз набагато більше уваги вчений зосереджується на різнотипних текстах, фактах реалізації лексики та мовних актах.

Контрастивне вивчення мовних одиниць, що перебувають на всіх рівнях лінгвосистеми, має на меті виявлення спільних та відмінних ознак у механізмі взаємодії категорійних властивостей різних мов.

Зіставлення належить до групи загальнонаукових методів досліджень. Його застосовують поряд з такими, як узагальнення, логічний аналіз, опис та іншими методами.

Моделювання образу Ігоря Сікорського в українському медійному дискурсі відбувається у руслі твердження про те, що публіцистичний твір, будучи синтезом засобів наукового переконання і художнього вираження, поєднує в собі прийоми двох типів мислення – логічного та образного.

Автори медійних текстів використовують увесь доступний арсенал мовних засобів для втілення своїх інтенцій.

Створення образу Ігоря Сікорського, здійснюване в українському та американському медійних дискурсах, відбувається в межах кількох інформаційно-зображальних лексико-тематичних груп. Ці лексико-тематичні групи відповідають концептам, що є образотворчими компонентами, які формують цілісний образ талановитого винахідника. У межах лексико-тематичних груп наявні підгрупи, які є одиницями нижчої класифікаційної організації.

РОЗДІЛ 3. СПІЛЬНЕ ТА ВІДМІННЕ У ПОДАННІ ОБРАЗУ ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО В АМЕРИКАНСЬКОМУ І УКРАЇНСЬКОМУ МЕДІАДИСКУРСІ

Образ Ігоря Сікорського в сучасному українському й американському медіадискурсі представлений досить широко. Непростий життєвий шлях, внесок у розвиток світової авіації, людський шарм і харизма, глибоке занурення у філософські основи людського буття, співпереживання, різнопланові таланти – цей далеко не повний перелік характеристик його особистості детермінував добру і стійку пам'ять про нього як на першій батьківщині, так і на другій. Про це свідчить той медійний матеріал, щоб було залучено до вивчення заявленої теми.

У межах поля образу І. Сікорського, сформованого медійними дискурсами України та Сполучених Штатів було виділено кілька **інформаційно-зображальних лексико-тематичних груп**. Під цим терміном слід розуміти інформаційно-образотворчі компоненти, що стали будівельним матеріалом для конструювання досліджуваного об'єкта. У межах цих ЛТГ були виділені підгрупи, що є видовими поняттями щодо родових (лексико-тематичних груп). Виділення цих одиниць нижчої класифікаційної організації інформаційно-образотворчих компонентів формування поля медійного образу І. Сікорського стало можливим тільки в українському медійному дискурсі. Щодо американського така ситуація відсутня.

У результаті дослідження сучасного українського медіадискурсу було виявлено 7 інформаційно-зображальних лексико-тематичних груп (ЛТГ) поля медійного образу І. Сікорського. Зокрема це:

- 1) ЛТГ «Формування» (підгрупи: а) «Родина», б) «Освіта», в) «Дім», г) «Мрія//Головна справа життя»);
- 2) ЛТГ «Батьківщина» (підгрупи: а) «Патріот», б) «Київ», в) «Україна», г) «Ставлення України»);

3) ЛТГ «Новатор» (підгрупи: а) «Першовідкривач», б) «Автор першого у світі»);

4) ЛТГ «Усебічно розвинена особистість» (підгрупи: а) «Філософ», б) «Успішний бізнесмен», в) «Автор книг», г) «Богословська практика»);

5) ЛТГ «Велична постать» (підгрупи: а) «Найвища оцінка особистості», б) «Нагороди та відзнаки», в) «Рекордсмен», г) «Цитування»);

6) ЛТГ «Позитивні риси характеру» (підгрупи: а) «Меценат», б) «Характеристика життєвих обставин», в) «Закоханість в авіацію», г) «Сміливість», г) «Наполегливість», д) «Гуманізм», е) «Уважність до деталей», є) «Порядність», ж) «Активність», з) «Скромність», и) «Пошук оптимального»);

7) ЛТГ «Міфологія» (підгрупи: а) «Легенда», б) «Символ», в) «Містика», г) «Переможець»).

У результаті дослідження сучасного американського медіадискурсу було виявлено 17 інформаційно-зображальних лексико-тематичних груп поля медійного образу І. Сікорського. Сюди належать:

1) ЛТГ «Формування»;

2) ЛТГ «Походження»;

3) ЛТГ «Першовідкривач»;

4) ЛТГ «Рекордсмен»;

5) ЛТГ «Видатна людина, авторитет»;

6) ЛТГ «Висока духовність»;

7) ЛТГ «Елегантний зовнішній вигляд»;

8) ЛТГ «Опис рис характеру»;

9) ЛТГ «Непоступливість»;

10) ЛТГ «Віра в себе»;

11) ЛТГ «Гуманістичність»;

12) ЛТГ «Вправний бізнесмен»;

13) ЛТГ «Наполегливість»;

14) ЛТГ «Складні життєві обставини»;

15) ЛТГ «Ставлення на Батьківщині»;

16) ЛТГ «Філософ»;

17) ЛТГ «Особистісний шарм».

Тільки ЛТГ «Формування» збігаються в обох дискурсах.

Лексико-тематична група «Філософ», що входить до ЛТГ «Усебічно розвинена особистість» в українському медіадискурсі, тотожна ЛТГ «Філософ» в американському.

Лексико-тематична група «Рекордсмен» ЛТГ «Велична постать» (укр.) дорівнює ЛТГ «Рекордсмен» (амер.).

Лексико-тематична група «Гуманізм» ЛТГ «Позитивні риси характеру» (укр.) співвідноситься з ЛТГ «Гуманістичність» (амер.).

Лексико-тематична група «Наполегливість» ЛТГ «Позитивні риси характеру» (укр.) = ЛТГ «Наполегливість» (амер.).

Лексико-тематична група «Характеристика життєвих обставин» ЛТГ «Позитивні риси характеру» (укр.) корелює з ЛТГ «Складні життєві обставини» (амер.).

Кореляція наявна між підгрупою «Найвища оцінка особистості» ЛТГ «Велична постать» (укр.) із ЛТГ «Видатна людина, авторитет» (амер.).

Лексико-тематична група «Першовідкривач» ЛТГ «Новатор» (укр.) співвідноситься із ЛТГ «Першовідкривач» (амер.).

Також багато спільного між лексико-тематичною підгрупою «Успішний бізнесмен», що є складником ЛТГ «Усебічно розвинена особистість» в українському медіадискурсі, і ЛТГ «Вправний бізнесмен» в американському. Решта ЛТГ мають певні розбіжності.

Для створення поля медійного образу І. Сікорського в сучасному українському медіадискурсі використано такі зображальні засоби:

1) перифраз: *Вертольотчик № 1; містер Гелікоптер; флагман з виробництва вертолітної техніки у світі; інженерний пантеон кращих розумів світу; зіркові часи; батько вертолітобудування; творець першого у світі серійного гелікоптера; піонер вітчизняної авіації; автор ідеї гелікоптера; автор літаків-велетнів; син України; стартовим майданчиком*

стала батьківська садиба; «будинком Сікорського»; «залізного птаха»; летючу машину;

2) фразеологізми: *Важливу роль зіграла в його житті мати; Що вплинуло на вибір життєвого шляху юнака; жирну крапку поставив; належить пальма першості; розширюють рамки; знімаю капелюха; альма-матер; посідати лідерські позиції*; серед них зокрема також: а) трансформований фразеологізм: *інформаційна крига почала скресати*; б) фразеологізми перифрастичного походження: *головної справи свого життя; справа його життя; окреслилося коло його інтересів*;

3) епітети: *блискуча кар'єра; геніальним авіаконструктором; надзвичайно успішних літаків; славнозвісний політ; революційну ідею; славетному конструкторові; рідний Київ*; зокрема й епітет негативної конотації: *в напівзруйнованому стані*;

4) метафору: *осяяні світлом культури, мистецтва і глибоких знань про навколишній світ; приходить до розуміння; глибше поринає в міркування; згадував з теплотою; підкорення неба; компанія росте; ім'я, яке ще довго буде прикрашати*;

5) питання-відповідь: *І чи це той самий Сікорський? Виявляється, соціальна, культурна і духовно філософська діяльність Ігоря Івановича Сікорського була настільки помітною, що нею цікавився М.К. Реріх; Що вплинуло на вибір життєвого шляху юнака, майбутнього авіаконструктора? Напевно, розповіді матінки Марії Стефанівни.*

6) порівняння: *Як і у багатьох українських інтелігентів, зокрема Володимира Вернадського, Соломії Крушельницької і Михайла Булгакова.*

7) гіперболу: *експлуатувалися майже в п'ятдесяти країнах світу; отримав понад 80 різних призів; розроблено 78 різноманітних літальних апаратів*;

8) тавтологію: *У 1939 р. здійснив перший політ спроектований ним перший у світі гелікоптер; так називають творця перших літаків і перших американських гелікоптерів*;

9) авторський афоризм: *«Знімаю капелюха перед альма-матер, яка підготувала мене до підкорення неба...»*;

10) варваризми: *Black Hawk, Lockheed Martin, Sikorsky Aircraft*;

11) прикладку: *літак-велепень*;

12) слова і словосполучення, що засвідчують факт ранньої зацікавленості І. Сікорським авіабудуванням: *юнак, майбутній авіаконструктор, юний винахідник, молодий авіаконструктор, студент Київського політеху Сікорський, у 12 років побудував*;

13) іншомовні образотворчі лексеми: *бренд; династія; патріот*; (зокрема й слово іншомовного походження, що контрастує з описуваним часом і вносить елемент осучаснення: *спонсор*).

14) прикметник-маркер: *український*.

Для створення поля медійного образу І. Сікорського в сучасному американському медіадискурсі використано такі образотворчі одиниці:

1) епітети: *sympathetic, knowledgeable adults (снівчутливих, обізнаних дорослих); his native Kiev (у рідному Києві); the world's first (перший у світі); world's record (світовий рекорд); facet of an extraordinary man's remarkable career (видатної кар'єри цієї надзвичайної людини); this consecrated man's impassioned plea (цієї богопосвяченої людини); jaunty Homburg (вигончений гомбург); dapperly clad (елегантно одягнений); began at once working round the clock (одразу ж почав цілодобово працювати); his quaintly pleasant English (чудернацькою приємною англійською мовою); His thin black mustache (Тонкі чорні вуса); his soft dark eyes (м'які темні очі); great compatriot (великий співвітчизник); this sublime meaning of life (піднесеного сенсу)*;

2) перифраз: *"flying boats" ("літаючі човни"); allpurpose industrial workhorse ("робочу конячку"); aviation pioneer (піонер авіації (першовідкривач); the «father of helicopters» («батько гелікоптерів»);*

3) фразеологізми: *alma mater (альма-матер); major player (головним гравцем); that paralleled the history (увійшла в історію); had broken the record (побив рекорд); young Igor read beyond his years (юний Ігор читав не по роках);*

(у тому числі й фразеологізм-афористичний вислів: *Our concerns sink into insignificance* (*Наші турботи зникнуть в небутті*);

4) тавтологічний оксюморон: “*possibly impossible*” (“*можливо неможливим*”);

5) прикметник-маркер: *Russian* (*російський*);

6) історизм: *Homburg* (*Гомбург*).

З виявлених мовних засобів в обох дискурсах використовуються перифрази, фразеологізми, епітети, прикметника-маркери. Крім того, в сучасному українському медіадискурсі ще використовують метафору, питання-відповідь, порівняння, гіперболу, тавтологію, авторський афоризм, варваризми, прикладку, іншомовні образотворчі лексеми, а в американському – тавтологічний оксюморон та історизм.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3

Отже, величина і розмах непересічної особистості І. Сікорського стали підґрунтям для того, щоб у сучасному українському та американському медіадискурсі його практично легендарний образ був представлений досить широко. Ця різнопланова й обдарована особистість зробила значний внесок у розвиток людської цивілізації, тому вона по праву користується увагою медійників. До цієї неординарної постаті зверталися й далі будуть звертатися, оскільки вона показує приклад, як варто йти до своєї мрії, долати всі перешкоди і досягати мети, що дуже допоможе у формуванні майбутніх поколінь як українців, так і американців. Водночас деякою мірою зараз відбувається повернення імені та духовно-ідеологічної спадщини геніального авіаконструктора українського походження, який повною мірою розкрив світ потужний творчий потенціал у США, на Батьківщину.

Подання образу І. Сікорського в обох медійних дискурсах має багато спільного. ЛТГ («Формування») для цих дискурсів збігаються. Деякі підгрупи українського медіадискурсу тотожні (або ж корелюють) з ЛТГ в американському.

Частина з виявлених мовних засобів в обох дискурсах однакові, проте є певна група стилістем, які специфічні для кожного з дискурсів.

ВИСНОВКИ

Дискурс являє собою складний соціолінгвальний феномен, характерний для сучасного комунікативного середовища. Цей феномен прямо чи опосередковано визначається його психологічними, політичними, соціокультурними, прагматично-ситуативними та іншими різноплановими факторами. Він є одним з центральних понять лінгвістики. Дискурс являє собою мовне спілкування, що відбувається в межах якоїсь групи індивідів з використанням певних знакових систем (мовних знаків, культурних символів тощо). Дискурс – це складна єдність мовлення, значення та дії (інакше кажучи – це послідовність пов'язаних між собою елементарних комунікативних одиниць – речень).

Мас-медіа є найбільш важливим інститутом сучасного соціуму, вони вони функціонують як оптимальний засіб, що дає змогу оперативно й повномасштабно доносити до населення інформації різного характеру. Популярність та активна діяльність медіаструктур детермінувала факт міцного поєднання сьогоденної реальності з медіапростором. Особливості існування та розвитку сучасного людства породили дискурс нового типу – медіа-дискурс. Він являє собою мультидисциплінарну категорію, у якій поєднуються світовий та національний інформаційні блоки. Медіа-дискурс цілком обґрунтовано став предметом вивчення широкого кола науковців.

Медіа-дискурс являє собою, з одного боку, наслідок розвитку сучасних телекомунікаційних технологій, а з іншого, – широку і продуктивну сферу для лінгвістичних досліджень. Особливістю нинішньої ситуації з медіадискурсом є те, що останнім часом велике поширення отримали інтернет-медіа, водночас інтернет-простір тривалий період визначають як «новий комунікаційний феномен».

Поняття образності передбачає наявність у мовних одиниць поряд з логічною інформацією, також і конкретно-чуттєвої, емоційно-оцінної. Мовознавці образність сприймають як здатність мовних і текстових одиниць

позначати певний об'єкт у позамовній дійсності в інакомовній формі з використанням тропів (тобто відбувається ототожнення образу з тропами).

Виникнення образу є наслідком пізнання світу, у його формуванні беруть участь сприйняття, уява, пам'ять, враження, він реалізує відповідний сенс. Цей факт детермінується здатністю асоціативного мислення встановлювати схожість між різними об'єктами довколишньої дійсності та виводити із цієї схожості сенс.

Загальні параметри образу об'єкта визначаються не лише від самим об'єктом, вони залежать від специфіки того соціуму, в якому відбулося формування образу (йдеться про його цінності, норми, традиції, установки тощо). Образ ґрунтується на реальних характеристиках дійсності чи об'єкта, але традиційно вважають, що їхнім відображенням у готовому образі можна керувати.

Інформація, носієм якої є словесний образ, завжди більша за звичайну суму значень його окремих складників, яку взяли поза контекстом.

Образ – це специфічна форма, що дає змогу презентувати сенси. Ця форма є адаптованою для реципієнта, оскільки вона вмонтована до віртуального художнього простору і потенційно може втілюватись на різних інтенсифікаційних рівнях реальної дійсності (йдеться про псевдореальність, альтернативну реальність тощо). Кожен цей різновид буде відповідним до своєї функції, яка легітимізує сенси. Образ, що функціонує в публіцистичному тексті, відрізняється від художнього образу, характерного для поетичної творчості чи белетристики. Відбиваючи певні об'єкти реальної дійсності, словесний художній образ, є репрезентантом цілісно-духовного світу, у якому знайшли своє органічну єдність емоційна й інтелектуальна оцінка автора до світу. Словесний образ художнього твору є фізичним втіленням для тих чи тих естетичних ідей та ідеалів, ціннісно-пізнавального уявлення про навколишній світ. На відміну від образу цього типу образ, стихією існування якого є публіцистичний текст, позбавлений естетичного наповнення, здатності викликати в адресата почуття прекрасного, піднесені духовні переживання. Для сфери публіцистики характерне переважання думки над образом, автор тексту публіцистичного

стилю відстоює ним ідею, через це завданням публіцистичного образу є повна та всебічна демонстрація суті згаданої ідеї.

Зіставна лінгвістика є абсолютно самостійним науковим напрямом, що має власні завдання, об'єкт і методи дослідження. Завданням зіставної лінгвістики є установлення й пояснення мовних контрастів на тлі уже наявної подібності. Вона досліджує інтерференцію – складне лінгвістичне явище, що відбувається під час поєднання основоположних мовних понять своєї рідної та іноземної мов. Функціональні можливості мов відмінні одна від одної в силу різного сприйняття етнічними групами оточуючого світу. Часткова еквівалентність граматичного та лексичного ладу породжує хибне уявлення повної відповідності всіх мовних рівнів двох різних мов. Мова є системою самоорганізованою і розвивається як продукт діяльності мовців, що нею спілкуються.

До сфери контрастивного аналізу залучаються найрізноманітніші мовознавчі аспекти й напрями. Зокрема, це: психолінгвістика, етнолінгвістика, соціолінгвістика, лінгвістична семіотика тощо. Розвиток і все глибша інституціалізація контрастивного аналізу репрезентує все більше ширших та цінніших наукових даних для таких наукових галузей, як лексикографія, типологія, лінгвопедагогіки, теорії тексту, теорії перекладу та ін. У результаті контрастивна лінгвістика починає належати до найяскравіших і найефективніших філологічних дисциплін, закріплюючи у такий спосіб зв'язок між фундаментальною лінгвістикою і прикладними аспектами мовознавства.

Зіставна лінгвістика цінна не тільки її суто теоретичним значенням. Вона є ґрунтом для практичного застосування методів науки про мову. Поява зіставного мовознавства свого часу було продиктоване необхідністю продуктивнішого вивчення іноземних мов. З цієї причини зіставне мовознавство й нині позначене актуальністю. Якщо для успішного вивчення іноземних мов перешкодою може стати рідна мова, що здійснює на цей процес негативний вплив, то його можна значною мірою нейтралізувати, застосувавши контрастивний аналіз тієї мови, яку хочуть опанувати, та рідної мови.

У медійних текстах гармонійно переплітаються дві тенденції – експресивність і стандарт. Така ситуація детермінується виконуваними публіцистичною функціями: інформаційно-змістовною функцією та функцією переконання, емоційного впливу. У межах такого тексту вони мають особливий характер.

Образ Ігоря Сікорського в сучасному українському й американському медіадискурсі представлений досить широко. Непростий життєвий шлях, внесок у розвиток світової авіації, людський шарм і харизма, глибоке занурення у філософські основи людського буття, співпереживання, різнопланові таланти – цей далеко не повний перелік характеристик його особистості детермінував добру і стійку пам'ять про нього як на першій батьківщині, так і на другій. Про це свідчить той медійний матеріал, що було залучено до вивчення заявленої теми.

Український медійний дискурс подає образ Ігоря Сікорського, спираючись на положення, що медійний текст, будучи синтезом засобів наукового переконання та художнього вираження, поєднує в собі прийоми двох типів мислення – логічного та образного.

У текстах, що репрезентують український медійний дискурс, фігурує доволі широка палітра мовних засобів, що дають змогу втілювати найрізноманітніші авторські інтенції.

Формування поля медійного образу Ігоря Сікорського в українському та американському медійних дискурсах забезпечується кількома інформаційно-зображальними лексико-тематичними групами. Під цим терміном слід розуміти інформаційно-образотворчі компоненти, що стали будівельним матеріалом для конструювання досліджуваного об'єкта. У межах цих лексико-тематичних груп були виділені підгрупи, що є видовими поняттями щодо родових (лексико-тематичних груп). Виділення цих одиниць нижчої класифікаційної організації інформаційно-образотворчих компонентів формування поля медійного образу І. Сікорського стало можливим тільки в українському медійному дискурсі. Щодо американського така ситуація відсутня.

Подання образу І. Сікорського в обох медійних дискурсах має багато спільного. ЛТГ («Формування») для цих дискурсів збігаються. Деякі лексико-тематичні підгрупи українського медіадискурсу тотожні (або ж корелюють) з ЛТГ в американському.

Частина з виявлених мовних засобів в обох дискурсах однакові, проте є певна група стилістем, які специфічні для кожного з дискурсів.

СПИСОК ВИКОРСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонюк О. В., Плахотна М. В. Лексичні засоби створення чоловічих та жіночих образів в історичному романі В. Шкляра «Маруся»_URL: <http://zum.onu.edu.ua/article/view/131262>
2. Арешенков Ю. О. Словесний образ в аспекті лінгвістичного аналізу тексту. Філологічні студії: Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету. 2008. № 1. С. 45–51.
3. Арслан М. Особливості формування та розвитку турецької та кримськотатарської суспільно-політичної лексики : дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.13 / М. Арслан. К., 2006. 179 с.
4. Баланаєва О. В. Лексико-семантична, словотвірна та синтаксична структура юридичної терміносистеми (на матеріалі російської, української, німецької термінологій) : дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.15 / О. В. Баланаєва. Донецьк, 2013. 200 с.
5. Балін П. П. Контрастивний аналіз інтернаціональної лексики в німецькій та українській мовах. Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра. Ніжин, 2020. URL: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:w6RomZLflvQJ:lib.ndu.edu.ua/dspace/bitstream/123456789/2037/1/%25D0%259C%25D0%25B0%25D0%25B3%25D1%2596%25D1%2581%25D1%2582%25D0%25B5%25D1%2580%25D1%2581%25D1%258C%25D0%25BA%25D0%25B0%2520%25D1%2580%25D0%25BE%25D0%25B1%25D0%25BE%25D1%2582%25D0%25B0_%25D0%2591%25D0%25B0%25D0%25BB%25D1%2596%25D0%25BD%2520%25D0%259F..docx&cd=20&hl=ru&ct=clnk&gl=ua
6. Баранова С. В. Практикум із порівняльної граматики англійської та української мов : навч. посіб. 2-ге вид., переробл. та допов. Суми : Сумський державний університет, 2022. 125 с.
7. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. К. : Академія, 2004. 344 с.

8. Белехова Л. І. Словесний поетичний образ в історико-типологічній перспективі : лінгвокогнітивний аспект (на матеріалі американської поезії) : монографія. Херсон, 2002. 368 с.
9. Брагіна Е. Р. Структурно-компонентний аналіз термінів кібернетики в англійській мові у зіставленні з українською та російською : дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.15 / Е. Р. Брагіна. Донецьк, 2001. 214 с.
10. Булах М. Б. Лінгвістична аспектологія дослідження стилю масової інформації в слов'янському мовознавстві. Актуальні проблеми української лінгвістики : теорія і практика : Зб. наукових праць. Вип. 26. К. : Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2013. С. 164-171
11. Бутковська О. С. Структурно-семантичні особливості термінів соціолінгвістики в українській, польській та англійській мовах : дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.15 / О. С. Бутковська. Львів, 2016. 301 с.
12. Великорода Ю., Василишин М. Типологія метафор у науково-популярному медіадискурсі (на матеріалі ресурсів National Geographic). Синопис: текст, контекст, медіа. 2020. 26(3). С. 108–117.
13. Висоцька О. Л. Науковий дискурс у сучасних лінгвістичних дослідженнях // Молодий вчений. 2018. № 8(1). С. 65–70.
14. Волкова, І. В., Власенко, А. І. Мовні засоби створення жіночих образів в оповіданні «Квартира» А. Дімарова. Наукові записки кафедри педагогіки. 2015 (32). С. 44-50. URL: <https://periodicals.karazin.ua/pedagogy/article/view/3098>
15. Галич О. Теорія літератури / О. Галич, В. Назарець, Є. Васильєв; [за наук. ред. О. Галича]. К. : Либідь, 2001. 455 с.
16. Гідора А. Л. Терміносистема правових актів ЄС (на матеріалі англійської, німецької, французької та української мов) : дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.15 / А. Л. Гідора. – Одеса, 2017. – 265 с.
17. Гончарук А. Ю. Лексико-граматичні засоби вираження модальності у китайській та українській мовах: зіставний аспект. Київ. 2021. 87 с. URL: <http://rep.knlu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/787878787/2409/%D0%93%D0%BE%>

D0%BD%D1%87%D0%B0%D1%80%D1%83%D0%BA%20%D0%90.%20%D0%AE.%20.pdf?sequence=1&isAllowed=y

18. Горчак Т. Ю. Словесний образ-символ: семіотичний і когнітивний аспекти. Науковий вісник кафедри Юнеско КНЛУ Серія Філологія. Педагогіка. Психологія. 2011. Випуск 22. URL: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:X_WM5SHjYuwJ:irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe%3FC21COM%3D2%26I21DBN%3DUJRN%26P21DBN%3DUJRN%26IMAGE_FILE_DOWNLOAD%3D1%26Image_file_name%3DPDF/Nvkyu_2011_22_5.pdf&cd=27&hl=ru&ct=clnk&gl=ua

19. Грицай І. С. Засоби масової інформації як окремий підстиль публіцистичного стилю. Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут». 2014. URL: http://www.rusnauka.com/33_DWS_2013/Philologia/2_148181.doc.htm

20. Дідук-Ступ'як Г. Контент-аналіз категорії «мовнокомунікативна особистість» крізь призму інтеракції різнотипових підходів до вивчення української мови в основній школі [електронний ресурс] / Г. Дідук-Ступ'як // Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology, III (19), Issue 38, 2015. p. 23-27. URL: http://seanewdim.com/uploads/3/2/1/3/3213611/diduk-stupyak_g.i._content-analysis_of_the_category_linguistic_and_communicative_personality_in_the_light_of_interaction_of_different_types_of_approaches_to_the_study_of_the_ukrainian_language_in_the_basic_school.pdf

21. Дяченко Н. М. Мовні засоби створення образу жінки в поезії М. В. Никончука. Волинь-Житомирщина: історико-філологічний збірник з регіональних проблем. 2012. № 24. С. 257–263. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/9974/1/%D0%94%D1%8F%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf>

22. Євтушенко Н. І. Контрастивний та зіставний аспекти досліджень у сучасній лінгвістичній науці. Наукові праці Чорноморського державного

університету імені Петра Могили комплексу "Києво-Могилянська академія". Сер. : Філологія. Мовознавство. 2014. Т. 221, Вип. 209. С. 24–28. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdufm_2014_221_209_7.

23. Єрмоленко С. Я. Мовно-естетичні знаки української культури. Київ : НАН України, Ін-т укр. мови, 2009. 350 с.

24. Жданова Н. О. Терміноутворювальні механізми у сфері біржової лексики : дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.15 / Н. О. Жданова. – Донецьк, 2003. – 163 с.

25. Желіховська Н. С. Теоретичне обґрунтування публіцистики як виду літературної діяльності у працях В. Здорогеги. URL: <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1677>

26. Жлуктенко Ю. О. Аспекти контрастивної лексикології. Мовознавство. 1989. № 6. С. 3–8.

27. Заєць О. Рекламний образ як ефективна форма масової комунікації. Масова комунікація: історія, сьогодення, перспективи. 2015. № 7-8 (6). URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/10239/1/Zaiets.pdf>

28. Іваницька Н. Б. Метамова контрастивного дослідження дієслівних систем. Актуальні проблеми сучасної транслятології, лінгвокраїнознавства та теорії міжкультурної комунікації : збірник матеріалів IV Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції з міжнародною участю. Вінниця : Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2019. URL: http://www.vtei.com.ua/konfa/03_10_19/5/2.pdf

29. Іваницька Н. Б. Проблема методики зіставного вивчення системи українських та англійських дієслів. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/1634/1/25.pdf>

30. Іванців О. В. Феномен іміджу в сучасній лінгвістиці. Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка. Серія “Філологічні науки”. Мовознавство. 2019. № 12. С. 77–80. URL: http://ddpufilolvisnyk.com.ua/uploads/arkhivnomerov/2019/NV_2019_12/17.pdf

31. Карасик В. И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс. Москва : Гнозис, 2004. 390 с.

32. Карасик В. И. Языковые ключи. Волгоград: Парадигма, 2007. 520 с
33. Кашуба М. В., Ярмолук А. В. Лінгвістичні засоби створення образів добра і зла у романі Стівена Кінга "It". URL: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/28256/1/68-70.pdf>
34. Кічун С. Лінгвістичні засоби створення образу. Молодий вчений. 2020. № 9 (85). С. 41–43. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/657>
35. Ковалик І.І., Мацько Л.І., Плющ М.Я. Методика лінгвістичного аналізу художнього тексту. – К.: Вища школа, 1984. – 120 с.
36. Ковальчук О. П. Теоретичне підґрунтя реалізації методу зіставного аналізу для дослідження епонімів сучасної англійської та української мов. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. Одеса, 2019. № 39. Т 2. С. 104–106.
37. Ковбанюк М. І. Зіставно-типологічне дослідження у сучасному мовознавстві. Інновації та традиції в сучасній науковій думці : Філологічні науки : матеріали II міжнародної науково-практичної інтернет-конф., (Київ, 15-17 серпня 2013 р.). Київ, 2013 С. 38–40. URL : <http://intkonf.org/konf082013/470-kovbanyuk-m-zstavno-tipologchne-dosldzhennya-usuchasnomu-movoznavstv.html>
38. Ковтун О. В. Контрастивна грамати́ка оцінки: проблеми тлумачення ключових термінів. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. 2021. Том 32 (71) № 4 Ч. 2. С. 150–156.
39. Кожемякин Е. А. Массовая коммуникация и медиадискурс: к методологии исследования // Научные ведомости Белгородского государственного университета. Серия: Гуманитарные науки. 2010. №2 (73). Вып. 11. С. 13–21.
40. Козлова О. В. Языковые средства создания портрета в художественной речи И. Бабеля. URL: <http://elibrary.kdpu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/2770>
41. Кононенко І. В. Українська та польська мови: контрастивне дослідження. Варшава : В-тво Варшавського у-ту, 2012. 804 с.

42. Коритнік Д. Ю., Баранова С. В. Медіа-дискурс як різнопланове явище сучасних медіадосліджень // Збірник наукових праць «Нова філологія». 2020. № 80. Том I. С. 266–271.
43. Коцюбинська М. Ф. Література як мистецтво слова. К.: Наук. Думка, 1965. 324 с.
44. Кочерган М. П. Основи зіставного мовознавства. К. : ВЦ «Академія», 2006. 424 с.
45. Кочерган М. П. Основи зіставного мовознавства. К. : ВЦ «Академія», 2006. 424 с.
46. Кравець Л. В. Образність // Енциклопедія Сучасної України / ред.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін.; НАН України, НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2022. Т. 24. URL: <https://esu.com.ua/article-74648>
47. Кузнецова Т. Концепт як інструмент дослідження ціннісності журналістського тексту // Наукові записки Інституту журналістики. 2008. Т. 32. С. 11–16.
48. Кулик В. Тематична і жанрова структура українського газетного дискурсу / В. Кулик // Політичний менеджмент. 2009. № 6. С. 94–106.
49. Лазаренко С. П. Застосування методу міжмовного порівняння на етапі практичного засвоєння лексичних знань учнів. С. 98-99. URL: <https://bdpu.org.ua/wpcontent/uploads/2019/03/%D0%9B%D0%B0%D0%B7%D0%B0%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf>
50. Лемеш В. Г. Шляхи аналізу сучасного англомовного медіатексту. URL: http://www.confcontact.com/2012_10_24/3_lemesh.htm
51. Лисиченко Т. Ю. Мовленнєвий паспорт особистості як основа творення художнього образу: граматики та поетики помилок. Лінгвістичні дослідження. 2017. Вип. 46. С. 107–118. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znphnpu_lingv_2017_46_16.

52. Лінгвістичний аналіз тексту : словник термінів / [Голянич М. І., Іванишин Н. Я., Ріжко Р. Л., Стефурак Р. І.] ; за редакцією М. І. Голянич. Івано-Франківськ : Сімік, 2012. 392 с.
53. Лопушанська К. Я. Образ України в медіа США. Магістерська дисертація. Львів, 2019. URL: https://er.ucu.edu.ua/bitstream/handle/1/1723/Lopushanska_Obraz%20Ukrainy%20v%20media.pdf?sequence=1
54. Лучик А. А. Українське зіставне мовознавство: стан і перспективи. Мовознавство: Науково-теоретичний журнал. 2014. № 6. С. 31–40.
55. Любимова С. А. Соціокультурні стереотипи в різних жанрах американського медійного дискурсу середини минулого століття. Вісник КНЛУ. Серія Філологія. 2021. Том 24. № 1. URL: https://www.researchgate.net/profile/Svitlana-Lyubymova/publication/352993200_SOCIOKULTURNI_STEREOTIPI_V_RIZNIH_ZANRAH_AMERIKANSKOGO_MEDIJNOGO_DISKURSU_SEREDINI_MINULOGO_STOLITTA/links/60ed3fea16f9f313007c681b/SOCIOKULTURNI-STEREOTIPI-V-RIZNIH-ZANRAH-AMERIKANSKOGO-MEDIJNOGO-DISKURSU-SEREDINI-MINULOGO-STOLITTA.pdf
56. Любимова С. А. Стереотипи субкультур американського медіадискурсу. Науковий журнал «Міжнародний філологічний часопис». 2020. Том 11, № 2. URL: <http://journals.nubip.edu.ua/index.php/Filol/article/view/philolog2020.02.117>
57. Макаров М. Л. Основы теории дискурса. М.: ИТДГК «Гнозис», 2003. 280 с.
58. Мацько Л. І. Стилїстика української мови : підручник / Л. І. Мацько, О. М. Сидоренко, О. М. Мацько ; за ред. Л. І. Мацько. К. : Вища школа, 2003. 462 с.
59. Менджерицкая Е. О. Дискурс, медіадискурс и когнитивно-дискурсивная парадигма в лингвистике // Известия Южного федерального университета. Филологические науки. 2011. № 3. С. 54–60.

60. Мізін К. І. Нові напрями в українському мовознавстві: зіставна лінгвокультурологія. Мовознавство. 2012. № 6. С. 38–52.
61. Мірошніченко І. Г. Сучасні підходи до типології мас-медійного дискурсу. URL: <http://eadnurt.diit.edu.ua/bitstream/123456789/9998/1/Miroshnynchenko.pdf>
62. Нелюба А. М. Теорія і практика ділової мови. Х.: Акта, 1997. 192 с.
63. Никитин М. В. Курс лингвистической семантики : учеб. пособ. для студентов, аспирантов и преподавателей лингвистических дисциплин в школах, лицеях, колледжах и вузах / М. В. Никитин. СПб. : Научный центр проблем диалога, 1996. 760 с.
64. Новая философская энциклопедия: В 4-х т. / В.С. Степин, А.А. Гусейнов, Г.Ю. Семигин, А.П. Огурцов. – М.: Мысль. – Т. 3. – 2010. – 692 с.
65. Ожарівська С. П. Образ як категорія художнього тексту. // Вісник Житомирського державного університету. Випуск 61. Філологічні науки. С. 217–220. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/7497/1/61%2B%2B44.pdf>
66. Павлова О. Українське зіставне термінознавство: сучасний стан і перспективи // Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології». 2018. № 890. С. 15–19.
67. Пентилюк М. І. Вивчення української мови в школах з російською мовою навчання / М. І. Пентилюк. К. : Рута, 2000. 128 с.
68. Печеранський І., Васкул Х. Сучасний медійний дискурс та роль у ньому журналістського розслідування // Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія : Аудіовізуальне мистецтво і виробництво. 2018. Вип. 2. С. 22–29.
69. Підгородецька І. Ю. Асоціативно-образне поле краса в контексті української літератури для дітей (друга половина ХІХ — початку ХХ ст.) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / Інна Юріївна Підгородецька. Харків, 2011. 20 с.
70. Підкамінна Л. В. Неологізми в сучасному українському медіадискурсі: особливості виникнення та функціонування. Науковий часопис

НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія 8. Філологічні науки (мовознавство і літературознавство). 2017. Випуск 9. С. 95–101.

71. Поліщук О. П., Свінцицька О. І. Інфосфера України: особливості мас-медійного дискурсу у контексті естетичної інформації // Історія. Філософія. Релігієзнавство. 2008. № 2. С.56–59.

72. Потапенко С. І. Сучасний англомовний медіа-дискурс: лінгвокогнітивний і мотиваційний аспекти. Ніжин : Видавництво НДУ імені Миколи Гоголя, 2009. 391 с.

73. Потебня О. Естетика і поетика слова. Київ: Мистецтво, 1985. – 301 с.

74. Потіпак Ю.А. Навчально-методичний посібник з порівняльної лексикології української та новогрецької мов (для студентів III курсу ОКР «Бакалавр» спеціальності «Мова та література (новогрецька)»). Маріуполь : МДУ, 2015. 73 с.

75. Приходько А. Н. Таксонометрические параметры дискурса // Язык. Текст. Дискурс: Научный альманах Ставропольского отделения РАЛК / Под ред. проф. Г.Н. Манаенко. Выпуск 7. Ставрополь: Изд-во СГПИ, 2009. С. 22–30.

76. Приходько І. Дослідження поняття «образ» у гуманітарній парадигмі / Науковий вісник Херсонського державного університету. Випуск 25. Херсон: Вид-во ХДУ, 2016. – С. 135-139.

77. Руднєва В. О. Медіа-дискурс в мовах оригіналу та перекладі (на матеріалі англійської та української мов). URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/17761/3/Rudnyeva.pdf>.

78. Серажим К. С. Дискурс як соціолінгвальний феномен сучасного комунікативного простору (методологічний, прагматико-семантичний і жанрово-лінгвістичний аспекти: на матеріалі політичного різновиду українського масовоінформаційного дискурсу): Дис. д-ра філол.наук: 10.01.08 / К.С. Серажим. К.: Ін-т ж-ки Нац. Ун-ту ім. Т. Г. Шевченка, 2003. 408 с.

79. Слюсаренко М. Образ-тип у публіцистиці М. Хвильового. Медіа-сучасність. URL: [http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:baIh7cNthygJ:dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/8472/1/%25D0%](http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:baIh7cNthygJ:dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/8472/1/%25D0%25)

2592%25D0%25B8%25D0%25BF1%252C2004%25D1%25815868.pdf&cd=1&hl=ru
&ct=clnk&gl=ua

80. Сотников А. В. Маніпулятивний вплив у сучасному медіа-дискурсі // Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Сер. : Філологічні науки (мовознавство). 2016. № 5(2). С. 104–107. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvddpufm_2016_2_5_27.

81. Ставицька Л. О. Мовні засоби вираження наскрізного образу як елемента індивідуальної естетичної системи // Семасіологія і словотвір: Збірник наукових праць. Київ : Наукова думка, 1989. С. 98–102

82. Стахова В. Г. Змістові та структурні особливості медійного дискурсу в контексті дискурсивної типології. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/15926/Stakhova.pdf?sequence=1>

83. Стилистический энциклопедический словарь русского языка / под ред. М. Н. Кожинной. 2-е изд., испр. и доп. М. : Флинта : Наука, 2006. 696 с.

84. Сукаленко Т. Медіа-дискурс у британських та американських наукових студіях. Актуальні питання гуманітарних наук. 2021. Вип 35. Том 5. С. 149–153.

85. Терещенко Л. Я. Номінація суб'єктів неправдивого мовлення англійською та українською мовами: зіставний аспект. Лінгвістика XXI століття: нові дослідження і перспективи. К.: Логос, 2016. С. 129–136.

86. Українська мова : енциклопедія / редкол. : Русанівський В. М., Тараненко О. О. (співголови), Зяблюк М. П. [та ін.]. [2-ге вид., випр. і доп.]. К. : Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М. Бажана, 2004. 824 с.

87. Чернявська Л. В. Концептуалізований простір мас-медіа. «Молодий вчений». 2016. № 3 (30), березень. Соціальні комунікації. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2016/3/155.pdf>

88. Шарманова Н. М. Семіотика мовних кліше в сучасному медіадискурсі (лінгвокогнітивна інтерпретація процесів номінації) // Восточнославянские языки и литературы в европейском контексте – 2015 : сборник научных статей / под ред. Е. Е. Иванова. – Могилев, 2016. – С. 56–61.

89. Швець О. П. Вербальне втілення образу України в англomовних ЗМІ. Магістерська робота. Острог, 2020. 89 с.
90. Швець Т. А. Стилiстичні засоби змалювання художнього образу в романі Р. Роллана "Colas Breugnon". Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка. Серія: Філологічні науки (мовознавство). 2020. № 13. С. 195–199. URL: http://ddpu-filolvisnyk.com.ua/uploads/arkhiv-nomeroiv/2020/NV_2020_13/34.pdf
91. Шевченко І. С. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен / під загал. Ред. Шевченко І. С.: Монографія. Х. :Константа, 2005. 354 с.
92. Шевченко І. С., Морозова І. О. Проблеми типології дискурсу. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен / під загал. ред. І. С. Шевченко. – Х.: Константа, 2005. 354 с.
93. Шепель Ю. Медіа-дискурс як засіб маніпулятивного впливу на читача. Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія "Філологічні науки. Мовознавство". 2017. № 3. С. 302–307.
94. Школярєнко В. І. Актуальні питання сучасної лінгвістики: порівняльно-типологічний і перекладацький аспекти: методичний посібник. Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2019. 126 с.
95. Штомпель Г. В. Зіставно-стилiстичний аналіз дієслів "знати" в різномовних художніх текстах. Наукові записки. Вип. 9. Кіровоград : КНТУ, 2009. С. 55–61.
96. Щепанська Х. Мовний образ чи мовні засоби вираження образу: кореляція понять. Вісник Львівського університету. Серія філологічна. 2020. Вип. 72. С. 244–250.
97. Юшак В. М., Лепка Д. М. Особливості функціонування мемів як ідеологем у сучасному англomовному медіадискурсі. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Германістика та міжкультурна комунікація. Випуск 2. Херсон, 2020. С. 71–78.
98. Яковенко М. Художній образ в умовах медіапростору: естетичний вимір сприйняття // Електронний архив ВНУ ім. В. Даля. URL:

<http://www.readera.org/article/khudozhniy-obraz-v-umovakh-media-prostoru-estetyechnyi-vyemir-spryinjattja-10151697.html>

99. Яременко С. А. Етносвідомість у світлі контрастивної лінгвістики (на матеріалі назв страв) // Гуманітарне та патріотичне виховання студентської молоді в умовах глобалізації та євроінтеграції : матеріали Всеукраїнської наукової конференції, 2015 р. К. : НУХТ, 2015. С. 138–140.

ДОДАТОК

Лексично-тематичні групи та мовні засоби, передачі образу Ігоря Сікорського в американському медіа-дискурсі.

	Оригінал	Переклад	Мовні засоби
I. Інформаційно-зображальна ЛТГ «Формування»			
1	Young Igor read beyond his years and was able to have his questions answered by sympathetic, knowledgeable adults .	Юний Ігор читав не по роках і мав змогу отримувати відповіді на свої запитання від співчутливих, загально-обізнаних дорослих .	а) Епітети: <i>sympathetic, knowledgeable adults (співчутливих, загально-обізнаних дорослих)</i> ; б) Фразеологізм: <i>Young Igor read beyond his years (юний Ігор читав не по роках)</i> .
II. Інформаційно-зображальна ЛТГ «Походження»			
2	This achievement alone was significant enough to ensure the gentle Russian immigrant's place in the history books.	Це досягнення само по собі було достатньо значним, щоб забезпечити місце в книгах з історії скромного російського іммігранта .	Епітет-маркер: <i>the gentle Russian immigrant's (скромний російський іммігрант)</i> .
3	22 in his native Kiev he had broken the world's flying record with a plane he had designed and built with the help of schoolmates from the polytechnic institute.	22-річним юнаком у рідному Києві він побив світовий рекорд польоту на літаку, який сконструював і побудував з допомогою однокурсників з політехнічного інституту.	Епітет: <i>his native Kiev (у рідному Києві)</i> .
III. Інформаційно-зображальна ЛТГ «Першовідкривач»			
4	Igor I. Sikorsky, the legendary aviation pioneer who developed the world's first practical helicopter.	Ігор Сікорський, легендарний піонер авіації (першовідкривач) , який розробив перший у світі практичний гелікоптер.	а) Перифрази: <i>aviation pioneer (піонер авіації (першовідкривач)); the «father of helicopters» («батько гелікоптерів»)</i> ; б) Епітет: <i>the world's first (перший у світі)</i> .

5	Igor Sikorsky, « the father of helicopters », was born on May 25, 1889, he was given this title not because he invented the helicopter but because his designs were pioneering.	Ігор Сікорський, « батько гелікоптерів », народився 25 травня 1889 року, він отримав це звання не тому, що винайшов гелікоптер, а тому, що його конструкції були новаторськими.	
IV. Інформаційно-зображальна ЛТГ «Рекордсмен».			
6	22 in his native Kiev he had broken the world's record flying with a plane he had designed and built with the help of schoolmates from the polytechnic institute.	22-річним юнаком у рідному Києві він побив світовий рекорд польоту на літаку , який сконструював і побудував з допомогою однокурсників з політехнічного інституту.	Фразеологізм: <i>had broken the record (побив рекорд)</i> .
7	Always the pioneer, Sikorsky insisted that he fly the trial flight of any new design himself, and his company captured many world aviation records including the first flight over the Andes Mountains.	Завжди наполегливий, Сікорський настояв на тому, щоб він сам здійснив пробний політ будь-якої нової конструкції, і його компанія встановила багато світових авіаційних рекордів, включаючи перший політ над Андами.	Епітет: <i>world record's (світових рекордів)</i> .
V. Інформаційно-зображальна ЛТГ «Видатна людина, авторитет»			
8	This achievement alone was significant enough to ensure the gentle Russian immigrant's place in the history books, but it was only one facet of an extraordinary man's remarkable career , a career that paralleled the history of powered flight.	Це досягнення само по собі було достатньо значним, щоб забезпечити місце в книгах з історії скромного російського іммігранта, але це була лише одна грань видатної кар'єри цієї надзвичайної людини, кар'єри, яка увійшла в історію механізованого польоту.	Епітети: <i>facet of an extraordinary man's remarkable career (видатної кар'єри цієї надзвичайної людини)</i> ; Фразеологізм: <i>that paralleled the history (увійшла в історію)</i> .
VI. Інформаційно-зображальна ЛТГ «Висока духовність»			

9	I had no confidence in the idea, but as I heard this consecrated man's impassioned plea – which I soon realized had been carefully prepared – I forgot the skeptics and saw only Sikorsky's vision.	Я не мав довіри до цієї ідеї, але коли почув пристрасне блага́ння цієї богопосвяченої людини – яке, як я незабаром зрозумів, було ретельно підготовлене – я забув про скептиків і побачив лише бачення Сікорського.	Епітет: <i>this consecrated man's impassioned plea</i> (<i>цієї богопосвяченої людини</i>).
VII. Інформаційно-зображальна ЛТГ «Елегантний зовнішній вигляд»			
10	Into its open cockpit climbed the 50-year-old Igor Ivanovich Sikorsky, dapperly clad in a black overcoat and a jaunty Homburg .	У його відкриту кабіну піднявся 50-річний Ігор Іванович Сікорський, елегантно одягнений у чорну шинель і витончений гомбург .	Історизм: Homburg – Гомбург, хомбург (нім. <i>Homburg</i>) – класичний чоловічий капелюх, вперше виготовлений в Німеччині. Назва цього головного убору походить від назви містечка, в якому вони виготовлялися. Епітет: <i>jaunty Homburg</i> (<i>витончений гомбург</i>); <i>dapperly clad</i> (<i>елегантно одягнений</i>).
VIII. Інформаційно-зображальна ЛТГ «Опис рис характеру»			
11	Mr. Sikorsky, a stocky, mustached man , was a gentle, charming, courtly person whose inner core was characterized by persistence.	Пан Сікорський, кремезний, вусатий чоловік , був м'якою, чарівною, ввічливою людиною , внутрішня сутність якої характеризувалася наполегливістю	Використання великої кількості епітетів: <i>stocky, mustached, gentle, charming, courtly, whose inner core was characterized by persistence</i> .
IX. Інформаційно-зображальна ЛТГ «Непоступливість»			
12	He appeared to be pliant, but in truth he was difficult to budge once an idea or a project possessed him.	Він здавався поступливим, але насправді його було важко зрушити з місця , коли ідея чи проект заволодівали ним.	Використання контекстуальної антонімічної пари: <i>He appeared to be pliant, but in truth he was difficult</i> .

13	His delight was severely tempered , however, when he crashed the plane while trying to make a turn.	Однак його захоплення різко згасло , коли він розбив літак під час спроби виконати поворот.	Метафора: <i>His delight was severely tempered.</i>
X. Інформаційно-зображальна ЛТГ «Віра в себе»			
14	Again Mr. Sikorsky had supreme faith in himself , Virtually broke, he coaxed \$2,500 from his shareholders and rebuilt the craft with better engines.	І знову пан Сікорський безмежно вірив у себе , практично розорений, він зібрав 2 500 доларів від своїх акціонерів і відновив літак з кращими двигунами.	Епітет: <i>supreme faith in himself.</i>
XI. Інформаційно-зображальна ЛТГ «Вправний бізнесмен»			
15	With more orders for his “flying boats” than he could accommodate at the New York farm, Sikorsky moved his airplane manufacturing operation in 1929 to a new factory in Stratford, Connecticut.	Маючи більше замовлень на свої "літаючі човни" , ніж він міг розмістити на нью-йоркській фермі, Сікорський переніс виробництво літаків у 1929 році на новий завод у Стратфорді, штат Коннектикут.	Перифраз: <i>“flying boats” (“літаючі човни”)</i> .
16	Toward the close of his life, Mr. Sikorsky felt certain that the craft's civilian, or commercial, potential had yet to be realized, for he envisioned the plane as an intercity carrier and as an allpurpose industrial workhorse .	Наприкінці свого життя пан Сікорський був впевнений, що цивільний, або комерційний, потенціал цієї машини ще не реалізований, оскільки він уявляв собі літак як міжміський перевізник і як універсальну промислову "робочу конячку"	Перифраз: <i>allpurpose industrial workhorse (“робочу конячку”)</i> .
17	Founder of the Sikorsky Aviation Corporation, Sikorsky moved the company to Stratford in 1929, and established it as a major player in aviation design with the twin-engined S-38 amphibian aircraft.	Засновник авіаційної корпорації Sikorsky Aviation, Сікорський переніс компанію до Стратфорда у 1929 році і зробив її головним гравцем в авіаційному дизайні, створивши двомоторний літак-амфібію S-38.	Фразеологізм: <i>major player (головним гравцем)</i> .
XII. Інформаційно-зображальна ЛТГ «Наполегливість».			

18	Sikorsky began at once working round the clock on his “possibly impossible” vertical-flight machine.	Сікорський одразу ж почав цілодобово працювати над своїм “можливо неможливим” апаратом вертикального польоту.	Епітет: <i>began at once working round the clock (одразу ж почав цілодобово працювати).</i> Тавтологічний оксюморон: <i>“possibly impossible” (“можливо неможливим”).</i>
XIII. Інформаційно-зображальна ЛТГ «Ставлення на Батьківщині»			
19	So great compatriot returns home to his native Kyiv, to his alma mater to inspire new generations of KPI students to implement fantastic dreams.	Тож великий співвітчизник повертається додому, до рідного Києва, до своєї альма-матер , щоб надихати нові покоління КПШників на здійснення фантастичних мрій.	Епітет: <i>great compatriot (великий співвітчизник).</i> Фразеологізм: <i>alma mater (альма-матер).</i>
XIV. Інформаційно-зображальна ЛТГ «Філософ».			
20	In summation of his beliefs, in the latter he wrote: “Our concerns sink into insignificance when compared with the eternal value of human personality — a potential child of God which is destined to triumph over lie, pain, and death. No one can take this sublime meaning of life away from us, and this is the one thing that matters.”	Узагальнюючи свої переконання, в останній він писав: “Наші турботи зникнуть в небутті порівняно з вічною цінністю людської особистості - потенційної дитини Божої, якій судилося перемогти брехню, біль і смерть. Цього піднесеного сенсу життя у нас ніхто не може забрати, і це єдине, що має значення”	Фразеологізм (афористичний вислів): <i>Our concerns sink into insignificance (Наші турботи зникнуть в небутті);</i> Епітет: <i>this sublime meaning of life (піднесеного сенсу).</i>
XV. Інформаційно-зображальна ЛТГ «Особистісний шарм».			
21	His thin black mustache , drooping to the corners of his mouth, suggested a Tartar tribesman, but his soft dark eyes bespoke the mysticism of an Asiatic holy man.	Його тонкі чорні вуса , що спадали до кутиків рота, видавали в ньому татарина, а м'які темні очі - містику азіатського святого.	Епітети: <i>His thin black mustache (Тонкі чорні вуса); his soft dark eyes (м'які темні очі);</i>

22	Sikorsky tried to explain them to me in his quaintly pleasant English, accenting the last syllable of words ending in “ed” – he had practiced his English in school by reciting the Beatitudes.	Сікорський намагався пояснити мені їх своєю чудернацькою приємною англійською мовою, роблячи наголос на останньому складі слів, що закінчувалися на "ed" - він практикував свою англійську в школі, читаючи Блаженства.	Епітети: <i>quaintly pleasant English</i> (чудернацько-приємною англійською мовою).
----	---	---	--